

KERKENBELEIDSPLAN

UPDATE PLAN 2025

Centraal kerkbestuur Aarschot

Aartsbisdom Mechelen-Brussel

Pastorale regio Leuven

Pastorale Zone Sint-Rochus

Stad Aarschot

BELEIDSLIJNEN KERKENBELEIDSPAN

Algemeen

Inleiding

Al met de nota Bourgeois omtrent de “toekomstvisie van de Vlaamse parochiekerken” en het traject “nieuwe wegen banen” werd de aanzet gegeven voor het nadenken over de toekomst van de huidige parochiekerken. Dit vernieuwingstraject is ingegeven door de wijziging van de maatschappelijke en financieel economisch context. Deze uitdaging is niet te onderschatten, de kerk is immers enerzijds een gebouw dat niet alleen dikwijls landschapsbepalend is, maar ook reeds decennia tot eeuwenlang werd opgebouwd door en voor de plaatselijke gemeenschap. Het kerkgebouw, soms nog omringd met een historisch kerkhof, is dan ook dikwijls een unieke ankerplaats voor het rijke religieuze en culturele patrimonium van ons land.

Bovendien is het Kerkgebouw veel meer dan een historisch stenen gebouw. maar is het de veruitwendiging van een deel van het leven en emoties van de parochianen. Het gebouw vormt immers een bakersteen in belangrijke gebeurtenissen in het leven, doop, vormsel, huwelijk en begrafenissen van geliefden of medeparochianen. Voor meerdere, steeds ouder wordende parochianen, is het al heel hun leven hun wekelijkse en nog bereikbare lokale ontmoetingsplaats voor de eucharistie.

De denkoefening in het kader van de nota Bourgeois en het traject “Nieuwe wegen banen” moet er dan ook toe kunnen leiden dat enerzijds

- 1) De (nieuw) georganiseerde parochies haar taken ten aanzien van de gelovigen, katholieke zingeving en diaconie ook naar de toekomst toe op een kwaliteitsvolle manier kunnen blijven vervullen.
- 2) Het rijke historische erfgoed toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van de kerkbesturen, voor de toekomstige generaties op een duurzame wijze te kunnen bewaren.

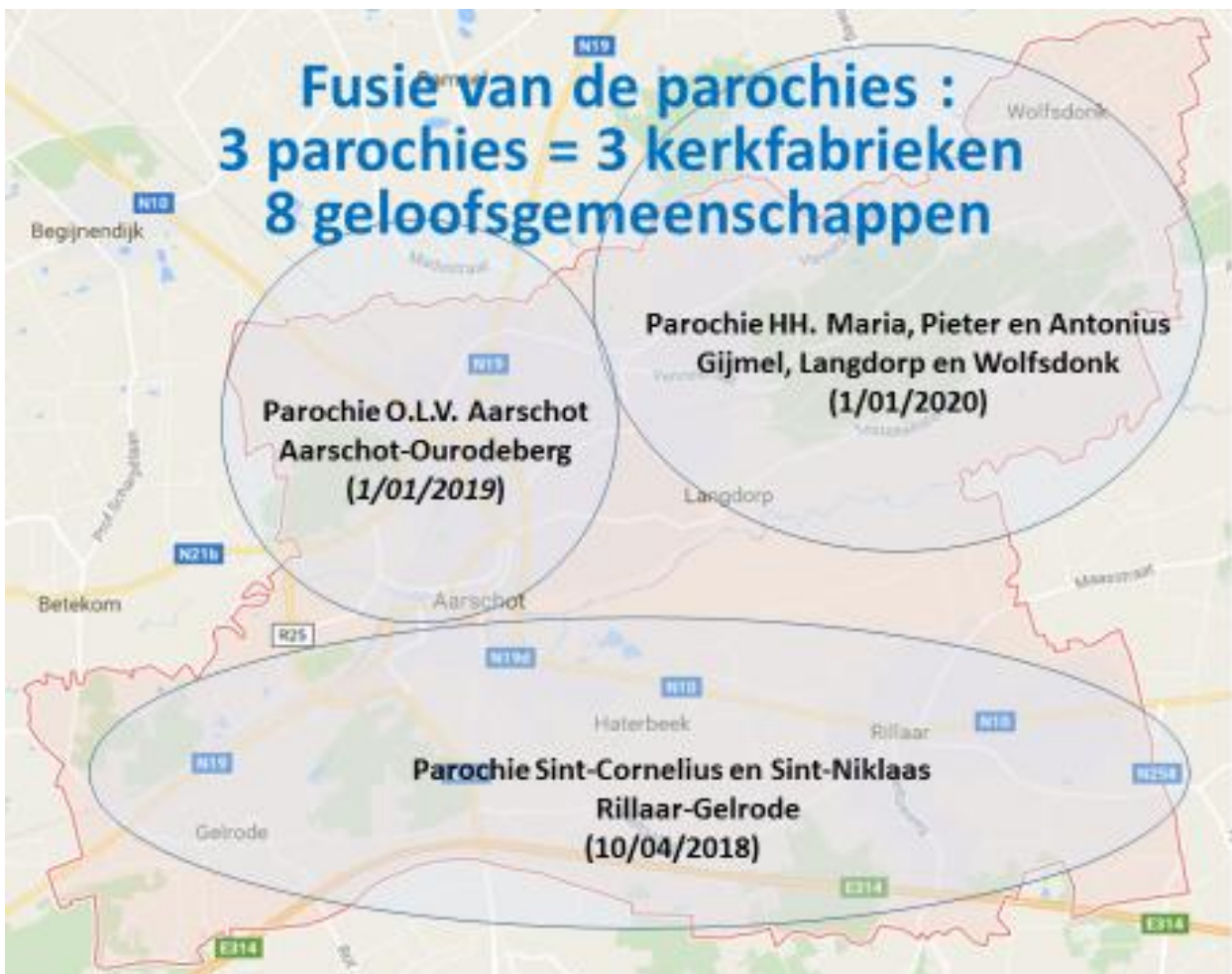
Het niet slagen in deze opdracht zou leiden tot een demotivatie van de diverse vrijwilligers van de kerkfabrieken en parochies. De verloedering en het niet optimaal gebruiken van het maatschappelijk patrimonium zou op termijn een negatieve impact hebben op het verenigingsleven, de sociale samenhang; het toerisme en het culturele leven.

Op basis van deze nota werd er aan de slag gegaan en werd er na heel wat studiewerk en overleg een gedragen kerkenbeleidsplan opgesteld dat werd goedgekeurd door de stad en het bisdom in mei 2017.

Ondertussen werd er al heel traject afgelegd met de realisatie van verschillende projecten. Op 01/01/2020 werd de fusieoperatie van 8 parochies en 8 kerkfabrieken naar 3 parochies en 3 kerkfabrieken afgerond en zag de pastorale zone Sint-Rochus het levenslicht.

In 2025 is tijd voor reflectie en voor een update van het goedgekeurde kerkenbeleidsplan 2017. Voor de permanente en gedetailleerde basisinformatie over de kerkgebouwen verwijzen we naar de lokale fiches per kerkgebouw in bijlage. Wat betreft het kerkgebouw in Ourodeberg is er geen lokale fiche meer opgenomen omdat voor deze kerk al een herbestemmingsproject in uitvoering is.

Overzicht huidige parochies en kerkfabrieken

Overzicht parochiekerken Aarschot

In de stad Aarschot heeft men momenteel de beschikking over 7 parochiekerken + 1 bijkerk (De Sint-Rochuskerk) gelegen aan het oorlogsmemoriaal. Er zijn 3 kerkfabrieken actief die de verantwoordelijkheid dragen voor het onderhoud van deze kerken. De leden van deze 3 kerkfabrieken zijn vrijwilligers die zich kandidaat hebben gesteld bij de verkiezingen van de leden van de kerkraad.

Drie van deze kerken zijn beschermde monumenten. De andere kerken hebben van de provincie Vlaams-Brabant de erkenning als waardevol bekomen. Dit heeft als grote voordeel dat ook voor deze kerken inspectieverslagen van monumentenwacht mogelijk zijn waardoor de kerkfabrieken over zeer praktische en deskundige rapporten beschikken om het onderhoud van de kerken optimaal te kunnen inplannen.

Drie kerken zijn opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed Vlaanderen. Dit betekent dat het door Onroerend erfgoed als waardevol historisch gebouw wordt aanzien en een zekere bescherming geniet zonder dat het al het statuut van beschermd monument heeft verkregen.

Opmerkelijk is dat twee kerken over een beschermd orgel beschikken zonder dat de kerk als dusdanig een beschermd monument is. In totaal beschikken we in Aarschot dan ook over 5 beschermde historische orgels. Het is dan ook niet voor niets dat de provincie een project heeft goedgekeurd waarbij een tocht rond “ Kerken, kerkhoven en orgels” in onze regio werd uitgewerkt. Er werd met de hulp van vele vrijwilliger en heemkundige kringen tevens een publicatie gerealiseerd.

OVERZICHT BESCHERMINGSSTATUTEN

NAAM KERKFABRIEK	PLAATS	NAAM KERK	STATUUT	HISTORISCHE KERKHOF SITE ROND KERK
O.L.V. Aarschot	Aarschot	O.L.V. Kerk	Beschermd monument + beschermd orgels	vlakbij oud kerkhof omgevormd tot grasplein
O.L.V. Aarschot	Aarschot	St-Rochuskerk	Beschermd monument	neen
O.L.V. Aarschot	Aarschot	Kristus-Koningkerk	Erkend als waardevol	neen
Sint-Cornelius en Sint-Niklaas	Rillaar	Sint Nikolaas	Erkend als waardevol/ opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed Vlaanderen	neen
Sint-Cornelius en Sint-Niklaas	Gelrode	Sint-Cornelius	Erkend als waardevol + beschermd orgel/ opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed Vlaanderen	ja erkend als waardevol
HH. Maria, Pieter en Antonius	Langdorp	Sint-Pieters kerk	Beschermd monument + beschermd orgel	ja beschermd
HH. Maria, Pieter en Antonius	Gijmel	OLV Fatima kerk	Erkend als waardevol	neen
HH. Maria, Pieter en Antonius	Wolfsdonk	Sint-Antoniuserk	Erkend als waardevol/ opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed Vlaanderen + beschermd orgel	ja erkend als waardevol en opgenomen in de inventaris onroerend erfgoed Vlaanderen.

FOTOGRAFISCH OVERZICHT KERKEN

O.L.V. Kerk Aarschot

Sint- Rochuskerk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kristus Konings kerk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kri

Sint-Niklaas Rillaar

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint- Cornelius kerk Gelrode

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Pieterskerk Langdorp

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

O.LV.van Fatima Gijmel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Antonius kerk Wolfsdonk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Overzicht bouwfysische toestand en infrastructuur Aarschotse kerken

NAAM KERKFABRIEK	PLAATS	NAAM KERK	ALGEMENE TOESTAND	SANITAIR BEZOEKERS	KEUKENTJE
O.L.V. Aarschot	Aarschot	O.L.V. Kerk	Matig dringende herstellingswerken nodig obv verslag Monumentenwacht 2023	Neen	Neen
O.L.V. Aarschot	Aarschot	St-Rochuskerk	Matig	Neen	Neen
O.L.V. Aarschot	Aarschot	Kristus-Koningkerk	Slecht: geen verwarming meer	Ja	Neen
Sint-Cornelius en Sint-Niklaas	Rillaar	Sint Nikolaas	Matig	Ja	Neen
Sint-Cornelius en Sint-Niklaas	Gelrode	Sint-Cornelius	Slecht : dakwerken noodzakelijk	Ja	Neen
HH. Maria, Pieter en Antonius	Langdorp	Sint-Pieters kerk	Zeer goed, restauratie afgerond 2022	Ja	Project
HH. Maria, Pieter en Antonius	Gijmel	OLV Fatima kerk	Goed	Neen	Neen
HH. Maria, Pieter en Antonius	Wolfsdonk	Sint-Antoniuskerk	Restauratieproject in uitvoering	Ja	Ja

Uitgangspunten kerkenplan

Bij het bepalen van het kerken- en pastorieplan zijn de volgende basisprincipes weerhouden.

- er wordt **geen enkele parochie, noch deelgemeente in de steek gelaten**, de noodzakelijke pastorale zorg zal aanwezig zijn
- Accenten gelegd voor diverse kerken naar specifiek aanbod : jongeren, vredeskerk, dorpskerk
- Toekomst gerichte nieuwe initiatieven ;
- Patrimonium optimaal benutten en volop inzetten voor nevenbestemmingen en/of valorisatie van de kerkgebouwen
- werken in één pastorale zone Sint-Rochus gestructureerd in drie parochies en drie kerkfabrieken in Aarschot.

Gezien het belang van de kerkgebouw niet louter beperkt is tot een functioneel gebouw voor de eredienst zullen de gebouwen ook naar de toekomst toe

- bewaard dienen te blijven voor het openbaar en maatschappelijke leven en niet zondermeer worden opgeslorpt voor louter private doelstellingen
- de rijke culturele en historische erfgoed verbonden aan en aanwezig in deze kerken zoveel mogelijk in het historische kader voor de volgende generaties bewaard moeten worden.

OVERZICHT NEVENBESTEMMINGSTYPES

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

UPDATE KERKENPLAN 2025 Samenvatting

Kerkenplan : Op basis van de status, de erfgoedwaarde, de sociale behoeften, de levenskracht van de reeds aanwezige plaatselijke geloofsgemeenschap en de inbedding hiervan in het sociale weefsel en in de verenigingen en de toekomstvisie pastorale ontwikkelingen werden de volgende voorstellen en beslissingen genomen door de pastorale zone Aarschot. Per parochie wordt er één zondagskerk bepaald. In deze kerk zal er elke zondag een eucharistieviering worden gegarandeerd. De andere lokale kerken blijven in gebruik voor religieuze plechtigheden maar gaan een grotere focus leggen op nevengebruik.

NAAM KERKFABRIEK	NAAM KERK	TOEKOMSTIG GEBRUIK EREDIENST	Mogelijkheden Valorisatie, nevenbestemming
Parochie O.L.V. Aarschot			
OLV Aarschot	OLV Kerk	Zonekerk - Zondagskerk	Valorisatie via concerten, toeristische en culturele activiteiten door permanente openstelling kerk en schatkamer en activiteiten zoals Sint-Rochus verlichting of beiaard en orgelconcerten,
OLV Aarschot	St-Rochuskerk	Vredeskerk	Nevenbestemming in de tijd : memoriaal en tentoonstellingen o.m. over de grote oorlogen
Kristus-Koning Aarschot	Kristus-Koningkerk	Lokale kerk	Nevenbestemming in de ruimte Concertzaal, congres centrum, vergadercomplex, Ecokerk met afgescheiden weekkapel

ZONE 2			
Rillaar	Sint Nikolaas	Zonekerk - Zondagskerk	Valorisatie concerten, tentoonstellingen, kerk als gemeenschapshuis; kerk als troostplek
Gelrode	Sint-Cornelius	Jongerenkerk	Nevenbestemming in de tijd : orgelconcerten, toeristische onbekende parel, voordrachten, museumkerk

ZONE 3			
Langdorp	Sint-Pieters kerk	Zonekerk - Zondagskerk	Valorisatie; Concerten, Toeristisch culturele site als ankerpunt en poort op de Demervallei met ontsluiting van de pastorietuin en ruimere ontwikkeling van de Sint-Pieterssite
Gijmel	OLV Fatima kerk	Lokale kerk & Maria kapel	Nevenbestemming in de ruimte Bewegingskerk, Integratie van kerk in het scholencomplex als turnzaal, sporthal; turn & danslessen, Twirling, Ecokerk, Tentoonstelling voor Hagelandse academie met zijkapel
Wolfsdonk	Sint-Antoniuserk	Dorpskerk	Nevenbestemming in de tijd: (orgel)concerten, toeristische onbekende parel, voordrachten ,troostplek, gemeenschapsverbindende activiteiten; ankerplaats dorpsleven,

Wat betreft de volgende kerken met nevenbestemmingen in de ruimte is er een gezamenlijk principiële akkoord tussen de partijen om te focussen op het volgende

- de Sint-Rochus kerk als Memoriaal (= nevenbestemming in de tijd en buitenruimte) waarbij de mogelijkheid behouden blijft voor het organiseren van één à twee eucharistie vieringen per jaar. Er kan desgewenst een groeiscenario opgenomen worden waarbij de nevenbestemming op termijn doorgroeit naar een herbestemming. Het stadsproject voorziet in de opwaardering van de volledige site rond het Memoriaal, zodat de memoriaalkerk niet alleen een dragende pijler wordt binnen het LOV2030-project (Leuven Culture Hoofdstad), maar ook op duurzame wijze de herinnering aan de bloedige gebeurtenissen in onze martelaarstad kan doorgeven aan de jongere generaties. Op het terrein naast de kerk kan een herontwikkeling worden doorgevoerd van een klein amfitheater en binnen in de kerk wordt de mogelijkheid voorzien voor een tentoonstellingsruimte rond deze gebeurtenissen.

- de OLV Fatima kerk (= nevenbestemming in de ruimte) waarbij een tussenwand kan voorzien wordt zodat de zijkapel afgescheiden is en kan gebruikt worden als een permanente liturgische ruimte, waar kleinere, regelmatige vieringen kunnen doorgaan. De grote (kerk)ruimte kan gebruikt worden als multifunctionele zaal waaronder nog sporadische grotere vieringen zoals de vormselviering voor de parochie HH. Maria, Pieter en Antonius maar ook tentoonstellingen voor de Hagelandse academie, concerten en diens meer.
- de Kristus Koning kerk (= nevenbestemming in de ruimte) waarbij er reeds een afgescheiden zijkapel aanwezig is die gebruikt wordt als een permanente liturgische ruimte, waar kleinere, regelmatige vieringen kunnen doorgaan. De grote (kerk)ruimte kan gebruikt worden als multifunctionele zaal

Globaal plan van aanpak voor concretisering nevenbestemmingen

Plan van Aanpak voor het Kerkenbeleidsplan van Aarschot

- Het centraal kerkbestuur, de vertegenwoordigers vanuit de pastorale zone en de stad Aarschot, engageert zich om een algemene coördinerende ‘Stuurgroep toekomst kerken Aarschot’ op te richten en op geregelde tijdstippen samen te zitten om de toekomstvisie van de kerken uit te rollen. Hierbij is het van belang om de lokale werkingen op elkaar af te stemmen en onderling open te communiceren over de toekomstplannen en actiepunten. Er wordt op het niveau van de stuurgroep eveneens een evaluatie voorzien na 5 jaar (of vroeger indien wenselijk), gelijklopend met de actualisatie en/of herbevestiging van het kerkenbeleidsplan, waarin zal bepaald worden of de huidige gekozen toekomstvisies nog steeds actueel en conform de noden zijn.
- Om te garanderen dat de toekomstige invullingen gedragen zijn en tegemoet komen aan de lokale noden engageren de kerkelijke en burgerlijke actoren in Aarschot zich om een participatie- en consultatieproces met de verschillende maatschappelijke partners op te zetten. In dit kader moeten inwoners en middenveld de kans krijgen hun stem te laten horen. De stuurgroep kan aangevuld worden met mensen die zich willen engageren voor het opzetten van nevenactiviteiten in de kerken. Voor de concrete uitwerking van bepaalde nevenbestemmingsprojecten zullen bijkomende lokale werkgroepen worden opgericht met de vertegenwoordigers van de lokale kerkraden die de verantwoordelijkheid dragen over het beheer van de kerk, in vele gevallen de eigenaars van de kerk.
- Een aantal concrete actiepunten worden hieronder opgesomd:
- Voorzien van een centraal aaspreekpunt m.b.t. de opvolging van de vragen omtrent de valorisaties en nevenbestemmingen;
- Het opzetten van een participatie- en consultatieproces met de verschillende maatschappelijke partners, het middenveld en de inwoners;
- Concrete aanpak van de brede communicatie over de toekomstvisie uittekenen;
- Praktische en organisatorische afspraken maken en samenzitten met de betrokken actoren waarbij gekeken wordt wie welke rol en taak kan opnemen binnen hun capaciteiten;
- Stimuleren van initiatieven, suggesties en activiteiten van passend gebruik;

- - Selecteren van gepaste nevenbestemmingen in het kader van de noden binnen de gemeente, gelinkt aan de resultaten van het participatie- en consultatieproces;
- Zoeken naar partners om een structurele samenwerking aan te gaan;
- Uitwerken van een complementair plan m.b.t. de pastorale plannen voor de kerk en de voorziene toekomstvisies binnen het kerkenbeleidsplan.

Sint-Rochuskerk - Aarschot

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK

1. Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	Sint-Rochuskerk
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus
Parochie	Aarschot
Adres	Straat: Gijzelaarsstraat 27 Plaats: 3200 Aarschot
Eigenaar	Kerfabriek Onze Lieve Vrouw Aarschot
Bestemming gewestplan	Aarschot, 2 ^e afd. Sie E nr 26. Opp. 15a 91ca
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	<p>De kerk ligt aan de rand van de stadskern in een zijstraat van de Leuvensesteenweg. Is gedeeltelijk in de helling van het terrein ingeschoven, opgevat als een kubus en opgetrokken in beton, baksteen en glas. Het is een modern gebouw uit 1965 naar een ontwerp van architect Marc Dessauvage. Het is een memoriaalkerk ter herdenking van de 173 slachtoffers uit de eerste wereldoorlog.</p> <p>Het gebouw werd opgetrokken onder impuls van priester Jozef Devroey, zoon van één der slachtoffers van het Duitse geweld in Aarschot in 1914. De gedenkzuil werd opgericht kort na de eerste wereldoorlog op de plaats van de terechtstellingen.</p>
Typologie (soort gebouw)	Kerk en gedenkzuil
Eventuele geklasseerd of als waardevol erkend	Beschermd monument dd. 22.02.2013 Publicatie staatsblad: 18.03.2013 Meer info zie https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41425

2. Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

De Sint-Rochuskerk is een modern gebouw uit 1965 naar een ontwerp van architect Marc Dessauvage.

Is een memoriaalkerk ter herdenking van de 173 slachtoffers uit de wereldoorlog 1914-1918.

Grote vierkante ruimte, geen pilaren, hoog plafond, licht schuin aflopend plat dak.

In beton, baksteen en glas en sober uitgewerkt met nagenoeg gesloten muurvlakken die via een glaspartij van balken overgaat in een plat dak. Het memoriaal heeft een inkomhal, kerkruimte, sacristie, bergplaats en WC.

Deze site, kerk en memoriaal, is van bijzondere waarde voor de Aarschotse bevolking als herdenking aan de moord op 173 burgers op 19 augustus 1914.

HISTORISCH OVERZICHT

Na de Duitse inval op 4 augustus 1914 en de val van Luik, besloot het Belgische leger zich terug te trekken in het Hageland, waar een opeenvolging van rivieren - de Velpe, de Kleine Gete, de Grote Gete en de Dijle -, de ertussen gelegen heuvelruggen en een uitgebreid net van verbindingswegen, een geschikt slagveld vormden om een verdragend gevecht tegen de Duitsers te voeren. Leuven deed dienst als commandopost en uitvalsbasis, verdeelcentrum voor bevoorrading en zou de doorgangspoort zijn voor de terugtrekkende beweging naar Antwerpen indien de verdediging onhoudbaar werd.

Hoewel met de Slag der Zilveren Helmen bij Halen (12 augustus 1914) een overwinning werd geboekt op het Duitse leger, was het succes van de Gete-stelling van korte duur: het Belgische leger zou op 18 augustus in de Slag op de Zeven Zillen zware verliezen lijden in Oplinter, Sint-Margriete-Houtem en Grimde. Diezelfde dag nog vertrokken vanuit Leuven Belgische troepen om Aarschot te verdedigen. Ze stelden zich op ten noordoosten van de stad - richting Herselt, Gijmel en Langdorp -, aan het knooppunt van de spoorwegen Antwerpen - Leuven - Aken, en ten zuidoosten van de stad. In de ochtend van 19 augustus werden de oprukkende Duitse troepen even opgehouden, maar al gauw bleek de overmacht. De legerleiding besloot de Belgische troepen terug te trekken. Ze verlieten de stad onder hevige vuur. Een 120-tal militairen sneuvelde. In hun doortocht door de stad spaarden de Duitse troepen niemand: gewonde en gevangengenomen Belgische soldaten werden gefusilleerd, burgers werden uit hun huizen gejaagd, samengedreven en met de dood bedreigd. Na tussenkomst van burgemeester Jozef Tielemans werden alle burgers vrijgelaten, doch met de waarschuwing dat voor elke Duitse soldaat die door een burger wordt gedood, drie stadsgenoten zullen terechtgesteld worden. Het bleef echter onrustig in de stad. Opnieuw vielen burgerslachtoffers. Toen de Duitse Generaal-Majoor Stenger, die zijn intrek genomen had in de woning van burgemeester Tielemans op de Grote Markt, op het balkon neergeschoten werd, volgden vergeldingsacties: de huizen rond de Grote Markt werden doorzocht op zoek naar de 'franctireurs' en in brand gestoken, de bewoners werden bij de pomp op de Grote Markt bijeen gedreven en een groep mannen werd meegenomen naar een weide aan de Leuvensesteenweg. Daar werden ze per drie terechtgesteld. In het massagraf werden later 75 lichamen gevonden. Later op de avond werd een tweede groep gevangenen buiten de stad geleid. De volgende ochtend beslisten de Duitse officieren om, zoals bedreigd, één op drie gijzelaars terecht te stellen. Opnieuw vielen 29 doden, waaronder de burgemeester en zijn zoon. Intussen ging het plunderen en afbranden van de stad verder.

De burgers die nog in de stad rondzwierven, werden in de kerk opgesloten en dagen vastgehouden. Enkele keren werd er gedreigd met nieuwe executies. Af en toe werden groepen weggeleid om loopgraven te graven of werken uit te voeren. Op 6 september werden 300 gevangenen per trein weggevoerd naar het Sennelager kamp in Duitsland.

*In Aarschot zijn ongeveer 480 huizen afgebrand en 171 burgers omgekomen. Het aan Sint-Rochus – samen met Onze-Lieve-Vrouw patroonheilige van de stad Aarschot – opgedragen memoriaal werd opgetrokken onder impuls van Jozef Devroey (1912-1999), priester en leraar in Antwerpen en Leuven, wiens leven, als zoon van één van de slachtoffers, sterk beïnvloed werd door de augustusdagen in Aarschot, getuige de vele tekeningen van zijn hand, zijn relaas van de feiten, neergeschreven in *De eeuw van de ekster*, en zijn 'levensmissie' om de herinnering aan de gruweldagen van 1914 levend te houden. Op de plaats waar Devroeys vader Hendrik samen met vele anderen werd terechtgesteld, werd kort na de Eerste Wereldoorlog een gedenkzuil opgericht en tussen 1963 en 1965 een memoriaal opgetrokken naar ontwerp van Marc Dessauvage (1931-1984).*

Sint-Rochusmemoriaal. Exterieur: *Gedeeltelijk in de helling van het terrein ingeschoven, niet geïoriënteerde kapel, opgevat als een kubus, opgetrokken in beton, baksteen en glas, en sober uitgewerkt met nagenoeg gesloten muurvlakken die middels een glaspartij, verticaal doorsneden door betonnen balken, overgaat in een plat dak. Als enige uiterlijke kenteken van een kapel, werd aan de noordoostelijke hoek van het memoriaal, boven het dak verheven, een sober, doch monumentaal kruis bevestigd.*

Kapel op vierkant grondplan met aan de noordzijde een lagere, als toegangspaviljoen uitgewerkte narthex, en aan de westzijde twee dienstruimten - een lokaal voor opslag en technieken en een sacristie - die door middel van een aparte diensttoegang met de narthex verbonden zijn.

Tekst INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED, Claartje Verloove

Meubilair:

Modern meubilair met houten zitbanken. Twee treden hoog podium met altaar. Twee nissen met 1 ingewerkte biechtstoel. Houten Sint-Rochusbeeld en gipsen Mariabeeld. In 2e nis staat Piëta van Vic Draulans.

Twee tekeningen/collages van Jozef De Vroey over oorlogsverleden en moord op 173 Aarschotse burgers in WO I. Beeld van 'Christus op koude Steen' afkomstig van de O.L.V. Kerk, in brand gestoken door de Duitsers.

Interieur: *De langgerekte en opvallend lage narthex, toegankelijk via een dubbele metalen deur met zijlichten en aan de westzijde overhoeks volledig beglaasd, is voorzien van een grijsgroene natuurstenen tegelvloer, een nismvormige opening met wijwaterschaal in de kapelmuur en een muurnis met wijwatervat in de buitenmuur (noord). De narthex is heden - door middel van houten banken langsheen de muren en een bidstoel - ingericht als kleine bidkapel. Voor de glaswand, die het omringende groen als het ware naar binnen haalt, staat op een sobere sokkel het bijna half verbrande beeld van Christus op de Koude Steen (tweede helft van de 16de eeuw), gered uit de brand van de Onze-Lieve-Vrouwekerk tijdens de Eerste Wereldoorlog en symbool voor de gefusilleerden.*

Een dubbele metalen deur met zijlichten geeft toegang tot de kapel: een met grijsgroene natuursteen geplaveide vierkante en open ruimte met onregelmatig geplaatste zichtbare betonnen kolommen en balken waartussen wisselend parementmetselwerk en dito ramen met metalen schrijnwerk, het geheel afgedekt door een markante dakconstructie die door de naar binnen toe afgeschuinde randen in combinatie met de beglaasde bovenzijde van de muren, een diagonaal perspectief geeft naar boven en daardoor lijkt te zweven.

Tegen de zuidmuur van de kapel, tegenover de toegang, bevindt zich een twee treden hoog podium met een sober houten altaar, twee naast elkaar geplaatste lezenaars en tegen de muur twee stoelen, geflankeerd door telkens twee misdienaarzitjes. Boven het altaar hangt een eenvoudig groen-blauw glazen kruis. Vijf groepen van houten banken zijn straalvormig naar het altaar gericht. Links van het podium staat een harmonium.

Als enig vast kerkmeubilair is er een excentrisch in de zuidelijke muur op een getrapte bakstenen uitkraging met betonnen deksteen geplaatst tabernakel en twee in nissen ingewerkte houten biechtstoelen, waarvan één

recentelijk verwijderd en vervangen door een natuurstenen, onafgewerkte Pieta. Op een eenvoudige houten legger tegen de zuidmuur staan een houten Sint-Rochusbeeld en een gipsen Mariabeeld, respectievelijk links en rechts van het podium.

In de kapel hangen twee tekeningen/collages van de hand van Jozef Devroey: één naast de toegang tot de kapel, 13 mei 1986 gedateerd, waarop de afbeelding van twee door de Duitsers gefusilleerde burgers in collage met kogelhulzen en een touw, gevonden bij het opgraven van de slachtoffers, en één links van de Pieta met illustraties van gevangen genomen, gefusilleerde en treurende burgers, soldaten en een gekruisigde Christus in collage met de namen van de slachtoffers zoals ze gevonden werden, per kuil of vindplaats.

In de sacristie ingewerkte meubilair (onder andere kazuifelkast) met pseudo-perkamentpanelen, naar verluidd afkomstig van de abdij van Westmalle.

Tekst INVENTARIS BOUWKUNDIG ERFGOED, Claartje Verloove

ARCHIEF EN BRONNEN

Tijdschrift 'Art d'Eglise, 1966, 34e jaargang nr 134: Eglise Saint-Roch à Aarschot, pag. 284-288.

"Aarschot op woensdag 19 augustus 1914" door E. H. Jozef De Vroey.

BEKAERT G. en VERPOEST L., Marc Dessauvage 1931/1984, Wommelgem, 1987.

PEETERS R., De wederopbouw van Aarschot na Wereldoorlog 1, Borgerhout, 1994.

VAN LOO, A., Repertorium van de architectuur in België van 1830 tot heden, Antwerpen, 2003, p. 321-322.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed, lijst oorlogsmonumenten, laatst geraadpleegd op 12 oktober 2012.

Marc Dessauvage, laatst geraadpleegd op 12 oktober 2012.

B Architecturale mogelijkheden

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes	Zie beschrijving cultuurhistorische waarde. Grote vierkante ruimte, geen pilaren, hoog plafond, licht schuin aflopend dak. Aparte inkomhal in glas. Rechts van ingang: sacristieruimte, voorsacristie, chauffageruimte, bergplaats. In de kerkruimte: 1 biechtstoel, 30 houten zitbanken met elk 7 zitplaatsen, Johannesorgel, beeld/replica van pater Damiaan.
De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen	De kerk is één grote ruimte
aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen: - verwarming - elektriciteit - sanitair - keuken - water	Verwarming: warme lucht op basis stookolie. Is aan vernieuwing toe. Elektriciteit: plafondverlichting en meerdere stopcontacten. Sanitair: 1 toilet in sacristie. Keuken: niet aanwezig, wel koffiezetapparaat en benodigdheden. Water: beschikbaar in chauffageruimte.
De toegankelijkheid voor andersvaliden	Er zijn geen trappen.
Aanwezigheid parking	Ruime parking aanwezig

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Zie beschrijving cultuurhistorische waarde.
Christusbeeld op de Koude Steen (2^e helft 16^e eeuw) in inkomhal.
Pieta van Draulants.
Beeld van Sint-Rochus.
Tekeningen van Jozef Devroey.

Voor de gedetailleerd overzicht van het waardevol materiaal wordt verwezen naar de beschrijvingen hierboven.

VOORZIENINGEN IN DE KERK EN GESCHIKTHEID VOOR NIET-LITURGISCHE ACTIVITEITEN

Gemakkelijke zitplaatsen. Podium. WC.

C Bouwfysische toestand

KORTE CONCLUSIE LAATSTE RAPPORT MONUMENTENWACHT

Het laatste rapport van monumentenwacht dateert van 19/05/2025.

De algemene conclusie zijn :

GEHELE OBJECT

Toestand: redelijk

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: redelijk

Toegankelijkheid: goed

Toelichting: Het gebouw is volledig in oorspronkelijke toestand, wat de erfgoedwaarden ten goede komt. De meeste materialen vertonen de eerste sporen van verwerking, maar zijn in redelijke toestand. Het is echter nodig om op korte termijn grondig in te grijpen om de degradatie te stoppen. In afwachting van grote werken, zijn enkele behoudsgerichte adviezen geformuleerd die het gebouw op korte termijn ten goede komen.

DAK

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: aanzienlijk

Toelichting Het bitumenvilt en de erop aangebrachte coating zijn verweerd. Her en der komt er in het vilt scheurvorming voor.

DAKWATERAFVOER

Toestand: goed

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting De tapgaten en daken waren vervuild, maar werden tijdens de inspectie vrij gemaakt.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

Toestand: uitstekend

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Afgezien van minimale roestvorming is het geheel in perfecte toestand.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: aanzienlijk

Toelichting De betonnen structuren zijn verspreid beschadigd door betonrot, waardoor er eveneens schade ontstaat bij de afwerking.

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

Toestand: redelijk

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Lokaal is het metalen schrijnwerk licht verroest en wordt de afwerking schraal. De stopverf tussen de glaslatten en de beglazing is gescheurd en komt los. Een aantal glasplaten zijn gebarsten.

SITE EN OMGEVING

Toestand: redelijk

Onderhoud: slecht

Risico op gevolgschade: hoog

Toelichting De weelderige begroeiing op, over en rondom het gebouw is nefast voor het geheel. Een dringende ingreep en regelmatig onderhoud is nodig.

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

Het gebouw is in goede staat. Bomen voor de kerk zorgen voor overlast (verstopping dakgoten en afvoerbuizen). Verwarmingsinstallatie zou moeten vernieuwd worden. Door de afgelegen ligging wordt het gebouw soms een mikpunt voor vandalisme (glazen voordeur gebarsten, hakenkruis...)

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

Toekomstige geplande ingrepen is afhankelijk van het finaal besliste nevenbestemmingsproject. Voor een normaal verder gebruik van de kerk zoals vandaag zijn er geen superdringende investeringen noodzakelijk.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van 3,5KEUR te voorzien.

3. Situering in de ruimtelijke omgeving

Plaats van de kerk in het dorpscentrum

De kerk ligt ingeplant in de Gijzelaarsstraat, achter de huidige huizenrij. Deze ligt parallel met de Leuvensesteenweg..

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen? Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

De kerk is opgericht in de jaren '60 op de plaats van het WO I-memoriaal. Vandaar dat er in de directe omgeving niet direct andere openbare gebouwen aanwezig zijn. Verschillende buslijnen van De Lijn passeren aan de Leuvensesteenweg en de Steenweg-Op-Sint-Joris-Winge. De site is relatief dicht bij het centrum gelegen.

Nabijheid andere kerken

De kerk bevindt zich op circa 2 km van de OLV-kerk van Aarschot en 2 km van de kerk van Gelrode.

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Gedeeltelijk in een helling van het terrein ingeschoven. Kapel op vierkant grondplan. Parking voor een tiental wagens. Oprit langs de Gijzelaarsstraat. Buiten staat een beeld 'Mijmering' (Duitse soldaat op knieën van Staf Wouters en oorlogsmonument (gedenkzuil in blauwe hardsteen) met de namen van burgerslachtoffers uit WO I. Rechts van de ingang staat nog een picknick-tafel met banken.

Gedenkzuil. Gelegen ten noordoosten van de kapel: conische gedenkzuil in blauwe hardsteen, met een vierkante basis, afgelijnd door een geprofileerde waterlijst, een schacht met een decoratieve bekroning van acanthusbladeren en een bekronend Keltisch kruis. Op de sokkel zijn in verdiepte spiegels de namen van burgerslachtoffers weergegeven. De schacht draagt het opschrift:

"A/ LA MEMOIRE/ DE/ MONSIEUR JOSEPH TIELEMANS/ BOURGMESTRE/ DE LA VILLE D'ARSHOT/ DE SON FRERE/ MONSIEUR EMILE TIELEMANS/ PRESIDENT DE LA COMMISSION/ DES HOSPICES CIVILS D'AERSCHOT/ DE SON FILS / MONSIEUR LOUIS TIELEMANS/ ET DES AERSCHOTOIS/ LACHEMENT FUSILLES A CETTE PLACE/ PAR LES ALLEMANDS LE 20 AOUT 1914 / REQUISCANT IN PAGE".

KERKHOF SITE

Geen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

4. Actuele functie en actueel gebruik

Frequentie vieringen	Beperkt aantal vieringen voor speciale gelegenheden
Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.	Officiële viering door de stad ter nagedachtenis van de oorlogsslachtoffers in augustus. Concerten en tentoonstellingen. Rondleidingen in verband met de herdenking 1 ^e wereldoorlog.
Andere toeristische activiteiten gelinkt aan de kerk	De kerk is gekend in het architectenmilieu in binnen- en buitenland en in studieboeken opgenomen. Vandaar regelmatige bezoeken van beginnende architecten. Bezoek van fotografen.
Interesse verenigingen of andere partners	Conferenties en tentoonstellingen gelinkt aan activiteiten 1 ^e WO.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

5. Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze

Zie algemeen overzicht Vredekerk

motivatie:

Project stad Aarschot rond memoriaal-vredeskerk waarvan de studies al zijn afgerond en waarbij het opgefriste memoriaal een belangrijke pijler zou kunnen vormen in het project LOVE2030.

pastorale invulling:

We willen als christelijke gemeenschap blijven benadrukken hoe belangrijk we deze plaats vinden als plaats van getuigenis over oorlogsleed – geweld – haat - ... maar daarnaast ook als plaats van hoop – geloof – vrede.

Plaats binnen huidige kerkelijke structuur

Huidige functie Lokale kerk van de parochie Aarschot.
Speciale functie als memoriaal-kerk.

Toekomstige functie

Kerk met nevenbestemming in de ruimte Project vredesmemoriaal stad Aarschot

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

Schoolvieringen van Sancta Maria.
Maandelijkse bijeenkomst van de Taizéjongeren.
Viermaandelijkse kruisweg voor de overledenen van de parochie.

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Officiële viering door de stad ter nagedachtenis van de oorlogsslachtoffers in augustus.
Concerten en tentoonstellingen.
Rondleidingen in verband met de oorlog.

COMMUNICATIE

Zie algemeen parochie Aarschot en kerkfabriek Aarschot

Lokaal plan van aanpak

Opvolging toekomstige functie

De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de parochie Aarschot en de zoneploeg Aarschot.

Voor het algemene plan van aanpak verwijzen we naar het algemeen plan met een centrale stuurgroep ondersteund door de lokale werkgroepen.

De concrete gedetailleerde uitwerking van de nevenbestemmingen zullen worden gecoördineerd door een lokale werkgroep met ondermeer kerkfabriek en de diverse stadsdiensten(Cultuur, Toerisme)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Onze-Lieve-Vrouwekerk - Aarschot

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK

1. Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	Onze-Lieve-Vrouwekerk
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus Aarschot
Parochie	Aarschot
Adres	Straat Kardinaal Mercierstraat Plaats 3200 Aarschot
Eigenaar	Stad Aarschot
Bestemming gewestplan	Woongebied Aarschot, 2 ^e afd. art. 8, sectie H 177, opp. 19a71ca
Inplanting in de stadskern: Ontstaan en groei	De collegiale O.LV.Kerk is een oude bedevaartsplaats en één der oudste gebouwen van hooggotiek in Brabant. Zij werd opgetrokken tussen 1337 en 1451 in ijzerzandsteen uit de plaatselijke steengroeven en witte zandsteen Van Gobertingen en baksteen en is een typisch voorbeeld van de Demergotiek .In het hoogkoor staan slanke glasramen van kunstschilder Crespin en glazenier Frans Crickx en werden geplaatst tussen 1950 en 1954. De buitenrestauratie van de kerk gebeurde in 1987. De daken werden gerestaureerd van 2003 tot 2005 en er werd tevens een sprinklersysteem ingebouwd.
Typologie (soort gebouw)	Gotische kerk

2. Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

Gotische basilikale kerk in ijzerzandsteen met verwerking van kalksteen. Plattegrond met driebeukig schip van vijf traveeën, breed uitspringende dwarsbeuk, koor van twee traveeën met zevenzijdige absis omgeven door zijkapellen en tenslotte een zware ingebouwde westertoren. Vermoedelijk begin 14de eeuw start van de bouw, onder andere gedenksteen in koorabsis uit 1337 met vermelding van Franse bouwmeester Jacob Piccart. Vermoedelijk werd in de eerste helft van de 15de eeuw de westerpartij afgewerkt. Restauratie tussen 1844 en 1912 door Joseph Jonas Dumont en anderen, ook na 1945 restauraties.

Historiek

De kerk is, volgens het onderzoek van Prof. Dr. F. Van Molle, het resultaat van een vijftal bouwcampagnes. De bouw werd wellicht begonnen in het begin van de 14de eeuw en omvatte de twee middentraveeën van het koor en de oostelijke pijlers van de dwarsbeuk. Ze wordt gekenmerkt door de speklagen, het afwisselend gebruik van ijzerzandsteen en witte kalksteen. Dit is sinds de romaanse periode een dominant element in de kerken van de Demerstreek. De tweede bouwcampagne omvat de absis, de oude sacristie en de twee zijkoren. In 1337 begonnen de werken onder leiding van de Franse (Picardische) bouwmeester Jacob Piccart. Dit blijkt uit een latijnse tekst op een gedenksteen in de koorabsis die vermeldt: "M SEMEL X SCRIBIS TER C / TER ET V SEMEL I BIS : / DUM CHORUS ISTE PIE FUNDA / TUR HONORE MARIE / SAXA BASIS PRIMA KYLIA / NI LUX DAT IN YMA / PICCART ARTIFICE IACOBA PRO QUO ROGITATE". De derde campagne verloopt in de tweede helft van de 14de eeuw. Zij omvat de viering met de dwarsbeuk, de daarbij aanleunende laatste travee van de beuken, de noordelijke transeptannex en de drie laatste zuilen aan de zuidzijde van het schip met het corresponderende geveldeel van de zuidelijke middenbeuk. Wellicht hinderde in deze periode de westertoren van de romaanse kerk nog het bouwterrein. De vierde bouwcampagne omvat de tweede, derde en vierde travee van de zuidelijke zijbeuk en loopt ten einde circa 1400. Meteen hierna gaat de vijfde fase in, deze omvat de toren, de resterende zuilen en lichtbeuk van het schip, de noordelijke zijbeuk en het zuidelijke tochtportaal. Dit portaal uit circa 1400 groeide door toevoeging van een verdieping uit tot een klein gebouwtje. De kroon op de toegewijde inspanning van vijf generaties bouwlieden was de massieve westertoren. In het onderste gedeelte van de stenen buitenbekleding werd nog de speklagenversiering verdergezet. In de bovengelegen verdiepingen werd enkel witte kalksteen aangewend. Boven op de romp verscheen een torenspits, vermoedelijk omringd door zes hoektorentjes, zoals de benaming "Onse Lieve Vrouwe van seven torens" waaronder het voormalige beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Aarschot bekend stond, doet vermoeden. Die oorspronkelijke torenspits overleefde de ramp van 1489, maar ging uiteindelijk in 1572 toch in vlammen op. Vervolgens werd de huidige peervormige torenspits in Renaissance-stijl aangebracht. De werken schijnen voltooid te zijn in het rekenjaar 1452-1453, toen kocht de Sint-Sulpitiuskerk van Diest een overblijvende partij steen bij de kerkmeesters van Aarschot.

Vanaf 1844 tot aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog spanden vijf architecten zich in om de Onze-Lieve-Vrouwekerk te herstellen en te restaureren. De eerste 55 jaar concentreerde men zich vooral op de zwaar aangetast buitenschil van het gebouw om vanaf het einde van de 19de eeuw ook het interieur aan te pakken. Van 1844 tot 1856 leidde de Brusselse architect Joseph Jonas Dumont de werken aan vooral het steenwerk van de westertoren. Na hem voerde Edouard Philippe Lavergne, afkomstig uit Brussel maar stadsarchitect van Leuven, tussen 1860 en 1875 herstellingen uit aan de noordzijde van het schip en zijbeuk en aan enkel details van de zuidgevel. In 1876 wende de Aarschotse kerkfabriek zicht tot bouwmeester Eugène Gife, provinciaal architect in Antwerpen, die vanaf 1880 geassisteerd door zijn zoon Louis, de absis, de koortraveeën, de gevel van het zuidertransept en de daken restaureerde. Vader en zoon Gife moeten ook als de restaurateur van het grootste deel van de zuidzijde van het schip en zijbeuk beschouwd worden, een onderneming die ongeveer tot aan het einde van de 19de eeuw duurde. Nog voor het einde van deze restauraties werd in 1898 de Leuvense architect Pieter Langerock aangesteld voor de restauratie van het interieur. Toen de werken in 1912 werden beëindigd, hadden de architecten alles wat maar enigszins beschadigd was vervangen, ondanks hun waakzaamheid (samen met de Koninklijke Commissie voor Monumenten) om erover te waken dat het oorspronkelijke materiaal en de gotische vormgeving zo getrouw mogelijk werden bewaard en gekopieerd.

De Eerste Wereldoorlog kwam de Onze-Lieve-Vrouwekerk al bij al vrij ongeschonden door. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog richtten geallieerde bombardementen echter aanzienlijke schade aan, hoewel de kerk van een directe inslag gespaard bleef. Tijdens de tweede helft van de jaren 1940 en de eerste helft van de jaren 1950 werd de kerk hersteld, maar kort na de voltooiing hiervan groeide het besef dat de verweerde ijzerzandstenen buitenbekleding van de kerk opnieuw onder handen moest genomen worden. In 1962 startte de Aarschotse kerkfabriek met de voorbereiding van deze werken. Door de lange administratieve weg die het restauratiedossier diende af te leggen duurde het nog tot 1 januari 1971 vooraleer de herstellingswerken van start konden gaan.

Beschrijving

De Onze-Lieve-Vrouwekerk werd in drie steensoorten of materialen opgetrokken: witte kalksteen (Gobertange?), baksteen in de vulling van de gewelven en op minder zichtbare plaatsen en ijzerzandsteen die in de streek van de Demer goedkoop en in dagzomende lagen werd gedolven. Het gebruik van deze laatste steensoort is een gebruik eigen aan de kerken die tot de zogenaamde Demergotiek behoren.

Het grondplan van de kerk is getekend door de anonieme architect die de twee koortraveeën optrok of door zijn opvolger Jacob Piccart. Het is een oostelijk georiënteerd basilikaal plan met een zware westertoren geflankeerd door traptorentjes en lage bijbouwen, drie beuken van vijf traveeën, een breed uitspringend dwarsschip en een twee traveeën lang koor ingebouwd tussen zijkapellen met vlakke sluiting en uitlopend op een zevenzijdige absis. Aan de noordoostzijde een sacristie-schatkamer, gelijktijdig met de absis opgetrokken en bestaande uit een drie verdiepingen hoog gebouw geaccosteerd door een vijfhoekig traptorentje; aan de zuidoostzijde een neogotische sacristie.

Overblijfselen van een romaans, rechthoekig koor (12de eeuw?) werden ontdekt onder het huidige. De eerst opgerichte rechte traveeën van het koor (eerste helft 14de eeuw) zijn op picturale wijze verlevendigd met speklagen en overkluisd met kruisribgewelven rustend op zware, met loofwerk versierde kraagstenen (kapitelen van de zuilen voorzien van zelfde motieven). Nadien gebouwde zijkoren en fel verlichte absis, waarin het decor der wimbergen en luchtbogen getuigt van een meer verfijnde architectuur: eerste steenlegging op 8 juli 1337 door de uit Frankrijk afkomstige architect J. Piccart (bouwopschrift op de noorderkoormuur). Voorziene overkluizing vermoedelijk pas uitgevoerd tijdens de tweede helft van de 14de eeuw. In de oostmuur van het koor is een calvarie aangebracht in een dichtgemaakt portaal. Op de kroonlijst van het koor stond oorspronkelijk een balustrade met opengewerkte vierpassen waarin op regelmatige afstanden pinakels werden aangebracht.

Belangrijk dwarsschip gelijktijdig met de zuilen, de bovenmuren en de zuidelijke zijbeuk opgetrokken tijdens tweede helft van de 14de eeuw. Stergewelf boven de door bundelpijlers gemarkeerde kruising; flamboyante tratering in de kruisarmen; portalen (dichtgemetseld) met dubbel vrij rijk versierd nissenregister tussen zware en overvloedig verfraaide steunberen. Sober en indrukwekkend schip in Brabantse gotische stijl der Demerstreek (einde 14de eeuw en eerste helft 15de eeuw); geen kapitelen onder de gordelbogen maar kruisribben rustend op kraagstenen; gebeeldhouwde en beschilderde sluitstenen. Vlakke en witte steunmuren gevat tussen twee kordonlijsten. Tegen de zuidgevel, vooruitspringend portaal met bakstenen overkluizing en voorzien van nissen en fraaie bladwerkversiering (circa 1400).

Vijf verdiepingen hoge westertoren van ijzerzand- en ledesteen, geflankeerd door steunberen en polygonale traptorentjes (eerste helft 15de eeuw en midden 15de eeuw); peerspits twee jaar na de brand van 1572 aangebracht. Ruime benedenverdieping met brede opening op de beuk; opstand naar Brabantse stijl; groot westerglasraam boven een korfboogportaal.

BREUGELMANS J., CEULEMANS J., VAN HAESENDONCK C. 1987: *De Onze-Lieve-Vrouwekerk van Aarschot*, Tongerlo-Westerlo.

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen, Architectuur, Provincie Brabant, Arrondissement Leuven, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 1*, Luik.

VAN HEES J. 2012: Onder het Brabantse huis (1284-1344) start de bouw van de gotische Onze-Lieve-Vrouwekerk. In: *Aarschot 800 jaar. Geschiedenis van Aarschot in woord en beeld, deel 1*, Werkgroep voor Aarschotse geschiedenis, documentatie en informatie, Herentals, 89-97.

Meubilair:

Het koorgestoelte uit 1515 is versierd met prachtig beeldhouwwerk op de zijwanden. Onder de opklapbare zitbanken werden de afbeeldingen van spreuken, ondeugden en boertige schetsen aangebracht en wordt toegeschreven aan Jan Borchmans uit Eindhoven. Momenteel zijn er nog 36 zitplaatsen, vroeger wellicht 53. Daarbuiten zijn er nog 4 losse zitterkens zonder bank die regelmatig voor tentoonstellingen uitgeleend worden.

De smeedijzeren kroonluchter uit het jaar 1525 wordt toegeschreven aan het atelier van Quinten Metsijs.

Op de scheiding tussen hoogkoor en kerkschip werd na de brand van 1489 een laatgotisch koordoksaal opgericht (ca.1508) in witte natuursteen. Hiervoor is nu een restauratiedossier in voorbereiding.

De 'Mystieke Wijnpers' is een zeer vermaard schilderij en is het werk van een anonieme meester uit de Vlaamse school daterend van ca. 1525. Het doek werd gerestaureerd in 1912 en 1964.

Naast de 'Mystieke Wijnpers' hangen 8 geschilderde panelen uit de 17^e eeuw, vermoedelijk overblijfselen van het vroegere hoofdaltaar.

Het sacramentsaltaar uit de 17^e eeuw dat in 2014 werd gerestaureerd is het werk van de Antwerpse beeldhouwer Scheemaeckers. Daarbij staat een 17^e-eeuws communiebank van een onbekende beeldhouwer.

In de noordelijke dwarsbeuk staat het 17^e-eeuwse Maria-altaar ook van Scheemaekers. Dit altaar werd in 2015 gerestaureerd. Hiervoor staat ook een 17^e-eeuwse communiebank. Het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw staat centraal opgesteld in deze kruisbeuk. Het dateert uit de 16^e eeuw en wordt sinds eeuwen vereerd.

In het zuidelijk transept staat het Sint-Jozefsaltaar uit 1684 dat in 2013 werd gerestaureerd. Daarvoor staat ook een 17^e-eeuwse communiebank. Dit altaar is tevens het werk van Scheemaekers.

In de zijbeuken staan 8 barokke biechtstoelen in Vlaamse stijl gedateerd tussen 1647 en 1674. Ze zijn het werk van Gijsbrecht Hechtermans uit Borgloon. Ook de preekstoel uit 1673 is het werk van dezelfde beeldhouwer.

Sinds september 2003 is de schatkamer geopend en vrij toegankelijk. Deze bestaat voornamelijk uit zilverwerk, monstransen; cibories, kelken enz.

Verder staan in de kerk een aantal beeldhouwwerken zoals dit van Sint-Rochus uit 1525, Sint-Anna-ten – Drieën, Barbara en Apollonia. Er bevinden zich ook waardevolle beelden in beveiligde nissen in de twee dwarsbeuken. Verder hangen er schilderijen zoals van de Aarschotse schilder Pieter Verhaeghen, van Gaspard De Crayer, Pieter van Avont, enz.

Er staat een borstbeeld van pater Damiaan, het werk van Agnes Pas uit Mechelen

Orgels: naast het Pelsorgel bezit de kerk ook nog het Bremserorgel. Dit orgel dateert uit 1646 en is het werk van de Duitse orgelbouwer Jan Bremser. Het werd in 1891 verkocht aan het Sint-Jozefcollege en in 1979 terug aangekocht om het in de O.-L.-V.-Kerk te plaatsen. Na een langdurige restauratie in de werkhuizen van de firma Lapon in Diksmuide kon het orgel in 2012 terug in gebruik genomen worden na herplaatsing op het koordoksaal.

In totaal telt de kerk 31 schilderijen, 24 beelden, 3 barokke altaren en 1 Begijnhof-altaar.

Al deze kunstwerken zijn elektronisch beveiligd.

Een volledige inventaris is opgenomen in de uitgave van het Fotorepertoire van het meubilair van de Belgische bedehuizen zoals hieronder weergegeven.

Deze inventaris wordt momenteel geactualiseerd in het beheersplan.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

ARCHIEVEN – BRONNEN

Brugelmans J., Ceulemans J., Van Haesendonck C., 1987, "De Onze-Lieve-Vrouwenkerk van Aarschot; Tongerlo-Westerlo.

Ceulemans C., Geukens B., K.I.K., 1978, Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen, Provincie Brabant, kanton Aarschot, ministerie van Nederlandse cultuur, pag. 13-32.

Van den Wijngaert C., 2011, K.I.K., vooronderzoek glasramen Onze-Lieve-Vrouwekerk Aarschot.

Het plaatselijk archief in de O.-L.-V.-Kerk, o.l.v. Chris Van Haesendonck, archivaris.

B Architecturale mogelijkheden

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes	De kerk vormt een grote ruimte waar koor en schip mogelijk kunnen afgescheiden worden. Middenschip en zijbeuken zouden in theorie kunnen opgedeeld worden, maar dienen een geheel te vormen voor grote activiteiten (liturgische en profaan).
De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen	Een opdeling van de kerk in aparte compartimenten is in principe mogelijk maar zou afbreuk doen aan het historische geheel van het kerkgebouw. Uitbreiding naar buiten toe is in principe mogelijk, maar wegens de monument-status van het gebouw moeilijk. De aanwezigheid van een voormalig kerkhof rond de kerk bemoeilijkt dergelijke plannen eveneens.
aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen: <ul style="list-style-type: none">- verwarming- elektriciteit- sanitair- keuken- water	Verwarming: vloerverwarming. Elektriciteit: drijfkracht 280 volt. Verlichting volledig vernieuwd met spots op de bezienswaardigheden en barokaltaren. Stopcontacten aan alle zuilen. Sanitair: één rudimentair toilet voorzien in sacristie. Keuken: niet aanwezig, wel koffiezet met benodigheden aanwezig. Water: in de sacristie en achteraan in de kerk voor schoonmaak. Geluidsinstallatie: volledig in orde voor micro's en muziek. De noodzakelijke brand- en inbraaksignalisatie is aanwezig met onderhoudscontract.
De toegankelijkheid voor andersvaliden	Er is aangepaste toegang voor rolstoelgebruikers aan de noordzijde. Bij uitvaarten en huwelijken wordt aan de hoofdingang een opstap geplaatst voor rolstoelgebruikers.
Aanwezigheid parking	Voldoende parking in omgevende straten (door de week betalend). Op zaterdag en zondag: vrij parkeren op de speelplaats van de school Sancta-Maria, Kardinaal Mercierstraat.
De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen	Zie beschrijving cultuurhistorische waarde. Volledige inventaris opgemaakt voor Bart Verhaeghe (koster) samen met archivaris Chris Van Haesendonck in 2023. De inventaris is gedigitaliseerd en op eenvoudig verzoek raadpleegbaar; Het beheer is in handen van de koster.

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

Het laatste rapport van Monumentenwacht dateert van medio 2024. De laatste jaren zijn er stap voor stap acties ondernomen om de dringende werken uit de rapporten monumentenwacht op te lossen. Gezien de enorme grootte en de onschatbare waarde van het gebouw zijn er continu onderhoudswerken noodzakelijk. De zeer grote onderhoudsdossiers maken het voorwerp uit van subsidieaanvraag bij onroerend erfgoed.

Belangrijkste dossier hierin is het algehele restauratie van de glas-in-lood ramen met voorzetbeglazing. Het dossier werd ontvankelijk verklaard door Onroerend Erfgoed. Staat op de wachtlijst sinds 2014.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR DE INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

toekomstige geplande ingrepen en voorziene budget

Restauratie van de glasramen: het ontwerpdossier werd in december 2014 ingediend bij Onroerend Erfgoed. Bij besluit van 02.02.2015 werd het dossier ontvankelijk verklaard en komt op de wachtlijst voor het verkrijgen van een restauratiepremie. Het geactualiseerde brutobudget bedraagt 2,2 miljoen Euro waarbij er een subsidiepremie van 80% kan worden bekomen. (weliswaar op het bedrag zonder BTW en met een maximale indexatie van 10% op het initieel geraamde bedrag).

Restauratie van het koordoksaal: er is een voorstudie uitgevoerd door het KIK in 2008. De raming bedraagt 150.000 euro. Het ontwerpdossier voor het bekomen van een restauratiepremie kan ingediend worden volgens het nieuwe decreet na afwerking van het kerkenplan en het beheersplan.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de structurele beheer van het gebouw zijn vaste jaarlijkse kosten voorzien ten belope van €80.000. Deze dekken essentiële uitgaven zoals verzekeringen, verplichte technische keuringen, nutsvoorzieningen en het noodzakelijke onderhoud om het gebouw in veilige en functionele staat te behouden.

Voor de permanente opstelling en publieke toegankelijkheid van het gebouw, is aanvullend een jaarlijkse personeelskost van €50.000 noodzakelijk. Deze middelen zijn gericht op het garanderen van een continue openstelling, professioneel toezicht en het duurzaam beheer van het aanwezige kunst- en erfgoedpatrimonium.

Deze twee componenten vormen samen de minimale randvoorwaarden om het gebouw niet alleen fysiek te behouden, maar ook als waardevolle publieke en culturele ruimte te ontsluiten.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3. Situering in de ruimtelijke omgeving

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Plaats van de kerk in het stadscentrum

De kerk grenst aan het stadspark waar het Capucienenklooster staat en iets verder het stadhuis. De grote markt en het winkelcentrum liggen op wandelafstand van de kerk.

Ligging tegenover kerkhof, dekenij, scholen, klooster, andere openbare gebouwen

De kerk is omgeven door de dekenij, het oude (opgegraven) kerkhof, de school Sancta Maria en het vrederecht. Iets verderop ligt het oude Begijnhof.

De dekenij bevindt zich in de Jan Van Ophemstraat 19, tegenover de (niet meer gebruikte) noordingang van de Onze-Lieve-Vrouwekerk.

De school "Sancta Maria" is gesitueerd in de Kardinaal Mercierstraat, schuin tegenover de zuidwestkant van de Onze-Lieve-Vrouwekerk.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

De Lijn heeft 3 bushaltes kort bij de kerk. Het station ligt op een 500 meter verwijderd van de kerk.

Nabijheid andere kerken

Zie plannetje begin dossier. Zowel de kerk van Sint-Rochus als deze van Christus Koning liggen op ca 2 km afstand.

De kerk is gelegen in het centrum van de stad tussen de Jan Van Ophemstraat en de Kardinaal Mercierstraat. In de Jan Van Ophemstraat staan een 3-tal woningen en een parochiezaal met parochiesecretariaat, (die eigendom zijn van de kerkfabriek), en de dekenij (eigendom van de VZW VPW). In de Kardinaal Mercierstraat staat het scholencomplex van Sancta Maria (kleuter-lager- en middelbaar onderwijs). Langs de kerk loopt een brandgang en ligt het kerkhofplein (ontgraven).

KERKHOF SITE

Naast de kerk bevindt zich een groot (ontgraven) kerkhofplein met H. Hartbeeld. Dit plein is eigendom van de stad Aarschot en het wordt in de zomer gebruikt voor diverse stadsevenementen.

4. Actuele functie en actueel gebruik

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

Er is **elke zondag een liturgische viering om 11u** met een 200-tal kerkgangers waarvan de leeftijd gemiddeld boven de 60 jaar schommelt.

Op de tweede zondag van de maand is er een gemeenschappelijke doopviering met ca 50 dopen per jaar.

Op de tweede zondag van de maand is er een kindvriendelijke misviering met vormelingen en een kindernevendienst in de eerste sacristieruimte.

Er zijn ongeveer 45 uitvaarten per jaar en een 10-tal huwelijksvieringen.

In de Goede Week zijn er diverse vieringen.

De kerk wordt aanzien als de hoofdkerk van Aarschot voor de ganse pastorale zone van de stad.

Dit zal in de toekomst ook zo blijven.

De kerk is elke dag open van 9 tot 12u en vaak in de week tot 15u als er bewaking is.

De kerk heeft een vaste koster-organist in dienst met een voltijds contract door de kerkfabriek gehonoreerd.

Tijdens de openingsuren kunnen bezoekers vrij rondlopen en de kerk bezichtigen, een kaars aansteken voor het beeld van O.-L.-Vrouw of voor het borstbeeld van pater Damiaan.

Er komen veel individuele toeristen en er zijn geregeld groepsrondleidingen met stadsgidsen.

Het kerkarchief, onder toezicht van een archivaris, is alle zaterdagen toegankelijk en te consulteren van 10u30 tot 12u. De beveiligde schatkamer is altijd vrij toegankelijk.

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

De kerk is elke dag open van 9 tot 12u en vaak in de week tot 15u als er bewaking is.

Tijdens de openingsuren kunnen bezoekers vrij rondlopen en de kerk bezichtigen, een kaars aansteken voor het beeld van O.-L.-Vrouw of voor het borstbeeld van pater Damiaan.

Er komen vele individuele toeristen en er zijn geregeld groepsrondleidingen met erkende stadsgidsen.

Het kerkarchief, onder toezicht van een archivaris, is alle zaterdagen toegankelijk en te consulteren van 10u30 tot 12u. De beveiligde schatkamer is vrij toegankelijk.

Er worden regelmatig tentoonstellingen en concerten georganiseerd.

In het kader van de Sint-Rochusviering en de traditionele kaarsenverlichting op 15 augustus is de kerk tot 24u toegankelijk en wordt de kroonluchter, toegeschreven aan Quinten Metsijs, met zijn 54 kaarsen aangestoken.

VOORZIENINGEN IN DE KERK EN GESCHIKTHEID VOOR NIET-LITURGISCHE ACTIVITEITEN

Er is zitgelegenheid op afzonderlijke stoelen voor een 400-tal personen in de hoofdbeuk, uitbreidbaar met ca 50 reservestoelen voor het organiseren van concerten. Voor grote plechtigheden (vormsel en eerste communie) kunnen we beschikken over 200 extra stoelen van het instituut Sancta-Maria. Tussen de biechtstoelen staan ook nog zes zitbanken.

Stoelen kunnen geplaatst worden in de zijbeuken. Geluidinstallatie en podium aanwezig. Voor concerten kan er aparte geluids- en lichtapparatuur geïnstalleerd worden.

COMMUNICATIE

Bart Verhaeghe, koster. Tel.:0497 60 61 46

5. Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze	Zie algemeen overzicht, Zonekerk en zondagskerk Motivatie -Cultuurhistorische waarde en gelegen in het centrum van de stad en de pastorale zone - Deze kerk is al eeuwen een plaats van gebed en symboliseert het godsvolk onderweg doorheen de tijd
Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur	Hoofdkerk van de parochie Aarschot.
Toekomstige functie	Zonekerk en zondagskerk met valorisatie. Het ligt voor de hand dat de O.L.V.Kerk verder dienst doet als parochiekerk. Wij wijzen ook op de cultureel/historische waarde van de kerk.

Plan van aanpak

Opvolging toekomstige functie	De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de parochie Aarschot en de zoneploeg Aarschot De valorisatie zal worden gecoördineerd door de Kerkfabriek waarbij de kerk volop haar culturele en toeristische troeven zal kunnen uitspelen. De permanente openstelling van de kerk zal worden gecontinueerd in samenwerking met de cultuurdienst en toeristische dienst van de stad Aarschot.
--------------------------------------	--

Christus Koning - Aarschot

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK.

1 Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	Christus Koningkerk
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint- Rochus Aarschot
Parochie	O.L.V. Aarschot
Adres - Ligging	Straat Langdorpssteenweg 2 Plaats 3200 Aarschot
Eigenaar	Kerkfabriek
Bestemming gewestplan	Woongebied
Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan	Grens Gemeentelijk RUP Elisabethlaan – onbestemd kleinstedelijk gebied Aarschot
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	Als gevolg van de bevolkingstoename aan de noordkant van Aarschot werd in de jaren 1950 de nood aan een nieuwe kerk gedefinieerd en ingevuld.
Typologie (soort gebouw)	Moderne zaalkerk in schelpvorm
Eventueel geklasseerd of als waardevol erkend Bescherming	Erkend als waardevol gebouw door de Provincie Vlaams-Brabant Niet beschermd, niet vastgesteld.

2 Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

Moderne zaalkerk in vorm van Sint-Jacobsschelp, zonder zichtbelemmerende elementen, gebouwd in 1962-1963.

Aan de westelijke zijkant van de hoofdkerk: afgesloten weekkapel.

Aan de zuidkant: doopkapel. Vrijstaande kerktoren.

Zelfdragend doksaal boven hele breedte van ingang (4 dubbele deuren).

Grote muurschildering (van de hand van Maurice Nevens), met als thema Christus Koning, achter hoofdaltaar.

Meubilair:

Hoofdaltaar in natuursteen; altaar in weekkapel in natuursteen; doopvont in natuursteen; 3 wijwatervaten in natuursteen; houten beeld O.L.Vrouw met kind in hoofdkerk; houten beeld van O.L.Vrouw Onbevleete Ontvangenis in weekkapel: alle van zelfde ontwerper, William De Backer (ook bekend als Guillaume De Backer), die de houten beelden ook zelf gebeeldhouwd heeft.

Preekstoel in travertijn (cf. zuilen Colosseum en façade Sacré-Cœur).

Tabernakel (hoofdkerk); muurtabernakel (weekkapel); godslamp; 6 kandelaars; Paaskandelaar: alle van zelfde goudsmid, Frans Brans.

Verder 88 lange essenhouten zitbanken voor c.500 mensen; altaar in hout met beeldhouwwerk Laatste Avondmaal (doopkapel); Johannesorgel; Verrijzenisbeeld; Kruisweg.

ARCHIEVEN EN BRONNEN

- Brochures '50 jaar Christus Koningkerk' (november 2013) en '25 jaar Christus Koningparochie' (oktober 1983).
- Inventaris Kerk Christus Koning.
- Verslagen Monumentenwacht (meest recent bezoek: 25 juni 2013).
- De archieven van sinds het ontstaan van de parochie (7 november 1957) worden bewaard in de pastorie.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

B Architecturale mogelijkheden

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes

De kerk vormt één grote ruimte. De weekkapel is deels afgescheiden door een glazen wand en heeft een aparte ingang. Er zijn 2 catecheselokalen op de gelijkvloerse verdieping (ingang: door de kerk). Tot slot is er een kelderverdieping die ooit dienst gedaan heeft als Chirolokalen, bibliotheek resp. kinderopvang, met 1 grote ruimte en 2 aparte lokalen (o.a. stockageruimte Samana).

De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen

De kerk vormt binnen één grote ruimte, die in principe compartimenteerbaar zou zijn, maar die de ruimtelijkheid van het geheel zou wegnemen. De aparte ruimtes (bv. catecheselokalen) zijn wel afsplitsbaar.

aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:

Verwarming gebeurt d.m.v. 2 installaties: een op gas (kerk) en een op stookolie (catecheselokalen enz.). De gasinstallatie van de kerk is

- **verwarming** afgekeurd en kan niet meer worden gebruikt. Het kerkgedeelte zit zonder verwarming
- **elektriciteit** De stookruimte kan alleen voor andere doeleinden gebruikt worden als ze gecompartmenteerd wordt (d.m.v. muren).
- **sanitair** Elektriciteit is niet recent vernieuwd, maar wel regelmatig gekeurd en voldoet aan de nieuwste eisen. Er is driefasenspanning aanwezig.
- **keuken** Er is een minimalistisch toilet (zonder wasbak) in de hal tussen de catecheselokalen. Bij intens gebruik van de nevenruimtes moeten afspraken gemaakt worden met Huize Eigen Haard vzw voor het gebruik van de toiletten in de Vinea (aanpalende voormalige parochiezaal), of moet er een volledig sanitair aangelegd worden. Er zijn wasbakjes (koud water) in de sacristie en in de gang vlakbij de sacristie (daar ook warm water via boiler).
- **water** Er is geen keuken aanwezig. Om eten klaar te maken zouden afspraken gemaakt moeten worden m.b.t. de Vinea (cf. supra).
Er is stromend water in de nevenruimtes (cf. uitleg bij toilet) en in de doopkapel.

De toegankelijkheid voor andersvaliden

Er zijn geen drempels aan de ingang van de kerk wegens het gebruik van een hellend vlak.
De inkomdeuren zijn breed genoeg voor rolstoelpatiënten; de binnendeuren in de nevenruimtes zijn nipt.

Aanwezigheid parking

Er zijn ca.20 parkeerplaatsen voor de kerk en evenveel achter de kerk (tijdens de week: gebruik van schijf verplicht).
De kerk ligt vlakbij het stadscentrum, met een gratis parking op de Reyerslaan.

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Zie beschrijving cultuurhistorische waarde.

Inventaris van de stukken werd opgemaakt naar aanleiding van de samenvoeging van de KF in 2019. Dit gebeurde door de leden van de voormalige kerkfabriek Christus Koning onder leiding van / op initiatief van Roger Janssens. De inventaris is op papier bijgehouden en bevindt zich in onze archieven. De inventaris wordt beheerd door onze koster Bart Verhaeghe.

BEREIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID VAN KERKEN EN KAPELLEN

Het hele kerkgebouw op het doksaal na is toegankelijk voor rolstoelgebruikers.
Er is ruime en gratis (maar gelimiteerde, want gebruik schijf verplicht) parkeergelegenheid zowel vlak voor als vlak achter de kerk, alsook in de buurt ervan (A. Reyerslaan; parkeren daar is zowel gratis als onbeperkt).

VOORZIENINGEN IN DE KERK EN GESCHIKTHEID VOOR NIET-LITURGISCHE ACTIVITEITEN

Het kerkgebouw is uitermate geschikt voor toneel- en muziekvoorstellingen (cf. de lay-out van het gebouw) en voor lezingen. Het gebouw, met name vooral de weekkapel en de ruimte rond de doopkapel, kan ook ingericht worden voor tentoonstellingen.

MOGELIJKHEID TOT OPDELING VAN HET KERKGEBOUW

Het kerkgebouw bestaat uit drie ruimtes: de hoofdkerk (die niet op te delen is); de weekkapel (met een capaciteit van 96 kerkstoelen); en de doopkapel.

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

Het recentste verslag van Monumentenwacht dateert van 19/12/2023
Het verslag geeft de volgende conclusies :

GEHELE OBJECT

Toestand: goed

Onderhoud: Redelijk

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting: Door de renovatieacties uit het recente verleden en door het uitvoeren van het meest essentiële onderhoud, is het gebouw in goede toestand. Er zijn echter ook verschillende aandachtspunten, zoals de vele kapotte ruiten en de matige toestand van de toren.

DAK

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Bitumen: afgezien van enkele kleinere gebreken is het nog in goede toestand. De gebreken worden tijdig hersteld.

Koper (toren): de dakbekking is integraal aan vernieuwing toe.

DAKWATERAFVOER

Toestand: goed

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting: De goten waren vervuild. Een regelmatige kuisbeurt dringt zich op.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

Toestand: redelijk

Onderhoud/ goed

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Kerk: de scheurvorming brengt de stabiliteit niet in het gevaar, maar kan wel tot waterinfiltratie leiden.

Toren: het gevelmetselwerk is gescheurd en sterk verweerd. Een algemene ingreep is nodig.

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting: De houten deur van de toren is onderaan licht ingerot. Het metalen schrijnwerk van de kerk is eveneens aan een onderhoudsschilderbeurt toe.

SITE EN OMGEVING

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting: Het metselwerk, de trappen en de bestrating zijn licht verweerd. De begroeiing dient grondig gesnoeid te worden om de gebouwen te vrijwaren.

BELANRIJKE OPMERKING : De verwarming van het hoofdgebouw op gas werkt niet meer, de kerk kan momenteel niet meer verwarmd worden.

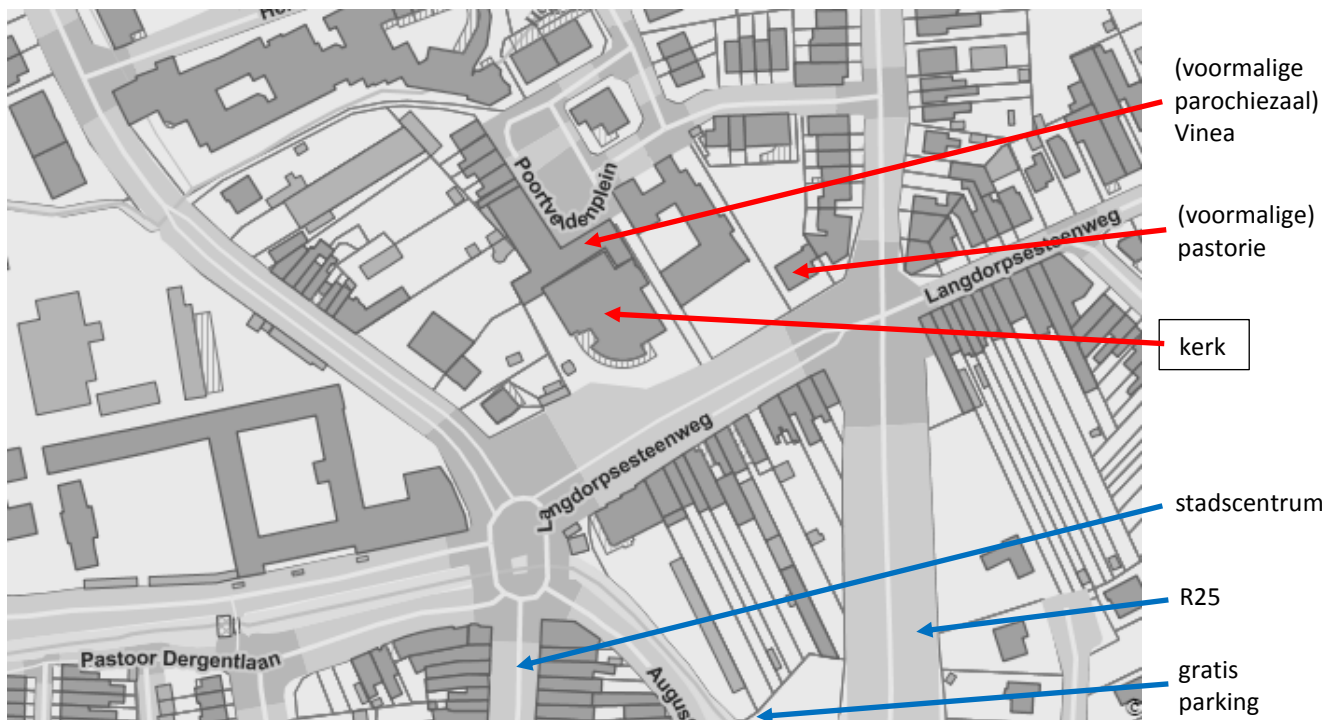
NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

Door de uitval van de verwarming kan het kerkgedeelte momenteel niet meer worden gebruikt. Afhankelijk van de concrete keuze naar nevenbestemming in de ruimte zal een inschatting moeten gemaakt worden van het totale kostenplaatje.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van 11,5KEUR te voorzien.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

ALGEMEEN

Plaats van de kerk in het stadscentrum

De kerk ligt ingeplant net ten noorden van het Aarschotse stadscentrum (Schaluin), nabij de steenwegen naar Langdorp, Gijmel en Herselt.

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen

De voormalige pastorie ligt net (=50 m.) ten oosten van de kerk; op 1 lokaal na is ze nu in gebruik door Huize Eigen Haard vzw. De voormalige parochiezaal 'Vinea' (voor 99 jaar aan Huize Eigen Haard vzw in erfpacht gegeven) ligt achter de kerk. Tussen de kerk en de pastorie ligt een voormalige wijksschool van Sancta Maria Aarschot, nu in gebruik door Huize Eigen Haard vzw. Ten westen van de kerk (net ten noorden van de Pastoor Dergentlaan) ligt de school 'Damiaaninstituut'. In een straal van 1 km rond de kerk is er een winkelstraat, een medisch centrum en sportinfrastructuur, en zijn er residentiële woningen en flatgebouwen, scholen, artsen en toegangswegen.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

De Lijn bedient in een straal van 500 m. de haltes Damiaaninstituut, Sint-Jozefscollege, Bekaflaan en een tijdelijke halte op de Gijmelsesteenweg (normaal op de Herseltsesteenweg).

Nabijheid andere kerken

De kerken van Langdorp en Gijmel bevinden zich op 2 resp. 3.5 km van de Christus Koningkerk. De kerk van Ourodenberg (die voor 2020 sluit) bevindt zich op 2 km, de OLV-kerk op 1,5 km.

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Gesitueerd aan verkeersknooppunt 'Withuis' (kruising Langdorpsesteenweg en Herseltsesteenweg), in de buurt van 2 scholen en van de voorziening voor volwassenen met een handicap 'Huize Eigen Haard vzw'. Kadaster wijk A/380/N.2

KERKHOF SITE

Geen kerkhof aanwezig rond de kerk

ANDERE GEBEDSRUIMTEN EN / OF KAPELLEN

Doopkapel (zuidkant van hoofdkerk) + d.m.v. glazen wand afgescheiden weekkapel (westkant van hoofdkerk)

ANDERE GEBOUWEN

De kerkfabriek is ook eigenaar van de Craenenskapel, een gesloten kapel zonder zitplaatsen op het kruispunt van de Bekaflaan, de Staeystraat, de Craenenskapelstraat en de Franse Liniestraat.

4 Actuele functie en actueel gebruik

ALGEMEEN

Frequentie vieringen

Tot het uitvallen van de verwarming wekelijkse vieringen in de kerk. Momenteel zijn de vieringen in de weekkapel. Cf. ook infra: doordat de kerk overdag open is, trekt ze zinzoekers.

Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.

Actieve en gesmaakte deelname aan de Sint-Rochusverlichting (15 augustus).

Andere activiteiten gelinkt aan de kerk

Optredens Cantate-koor en WOSH-koor; Damiaantentoonstelling. De Christus Koning Kerk wordt jaarlijks gebruikt voor de proclamatie van het Damiaaninstituut en wordt door het Sint-Jozefscollege occasioneel gebruikt voor vieringen (kerst, begin – einde van een schooljaar). Verder worden er regelmatig (klassieke) optredens georganiseerd (Aarschot Vol Koren, English Youth Choir)

Interesse verenigingen of andere partners

Verenigingen zijn geïnteresseerd in het organiseren van culturele activiteiten in de kerk (tentoonstellingen, concerten, voordrachten, etc.). Cf. ook infra: de nevenruimtes worden gebruikt voor parochiale activiteiten.

IMMATERIEEL ERFGOED

In de kerk worden een aantal processiebeelden bewaard. De laatste processie vond echter plaats rond de bouw van de kerk.

5 Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze	Zie algemeen overzicht Concertkerk en rustkerk, motivatie: Grotere kerkgedeelte kan gebruikt worden voor concerten. Samenwerking of ... met bv. CC het Gasthuis. pastorale invulling: weekendliturgie Zijkapel afsluiten en inrichten als permanente liturgische ruimte: rustkapel – kaarsje- branden -
Plaats binnen de kerkelijke structuur	Huidige functie Lokale kerk van de parochie Aarschot.
Toekomstige functie	ConcertKerk en rustkapel met nevenbestemming: Concertzaal, congrescentrum, vergadercomplex, kelderruimte voor sociale instellingen Aarschot

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

- Wekelijkse eucharistieviering of gebedsviering in de weekkapel.
- Beperkt voor andere gelegenheden omdat de verwarming van de kerkgedeelte is uitgevallen

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

- Vormselcatechese in de catecheselokalen aan de noordkant van de kerk.
-

Plan van aanpak

ALGEMEEN

- Opvolging toekomstige functie** De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de parochie Aarschot en de zoneploeg Aarschot. Voor de nevenbestemming zie globaal plan van aanpak. De concrete nevenbestemming zal worden gecoördineerd door een werkgroep waaronder de Kerkfabriek O.L.V. Aarschot. Apojo vzw, de lokale verenigingen en Stad Aarschot zullen nauw worden betrokken in een plaatselijke werkgroep die de invulling hiervan opvolgt.

SOCIAAL BELEID IN DE PAROCHIE (OF DEELGEMEENTE / SUBZONES)

Er is een parochiale Ziekenzorgwerking die ook een Creacub omvat. De voorziening voor volwassenen met een handicap 'Apojo vzw' is gelegen op de parochie, en heeft de voormalige parochiezaal Vinea overgenomen. Er wordt samengewerkt waar mogelijk.

INDIVIDUELE OF COLLECTIEVE BEHOEFTE AAN GESCHIKTE RUIMTEN

Zowel de parochiale Ziekenzorgwerking als de parochiale vormselcatechese maken gebruik van de vergader-/catecheselokalen die een onderdeel van het volledige kerkgebouw vormen, en zullen daar gebruik van blijven maken.

COMMUNICATIEPLAN

- Het kerkgebouw is in principe elke dag open: op weekdays van c.9 u. tot c.16 u., op zaterdagen van c.9 u. tot c.12 u., op zondagen van voor 8 u. tot c.9.30 u. Hoewel niet geafficheerd, is het open-zijn van de kerk wijd bekend. We tellen dan ook elke dag meerdere bezoekers.
- Wekelijks parochieblad.
- Infobord achteraan de kerk (d.wz. aan de ingangen).
- Een website wordt overwogen (er is een elementaire website beschikbaar op <http://users.belgacom.net/gc169763/Parochie/Parochie.htm> , maar die is eigendom van onze voormalige parochie-administrator).

Sint-Nicolaaskerk - Rillaar

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK

1 Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT – KADASTERPLAN

Naam van de kerk	St.-Nicolaas Rillaar
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Regio Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus Aarschot
Parochie	St.-Nicolaas & Sint Cornelius Gelrode
Adres	Straat: Diestsesteenweg z.n. Plaats: 3202 Aarschot (Rillaar)
Eigenaar	Kerkfabriek
Bestemming gewestplan	Woonzone
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	Geschiedenis en ontstaan v.d. St.-Nicolaaskerk <p>De eerste sporen van een bedehuis in Rillaar dateren uit het begin van de 13^e eeuw nl een kapel. Omstreeks 1257 verkreeg deze kapel dooprechten van de bisschop van Luik. Rillaar werd de eerste bijkerk van de moederkerk van Aarschot. Gedurende de 15^e en begin van de 16^e eeuw weinig uitstraling van het plaatselijk godsdienstig leven.</p> <p>In de winter van 1860 werd de toren getroffen door een hevig onweer en brandde af. Grondige verbouwing in de periode 1864 – 1868. De hoofdbeuk bleef behouden. Op dezelfde grondvesten werd een nieuwe statige toren gebouwd. De kruising van de naar voren gebrachte dwarsbeuk en de bestaande hoofdbeuk werd bekroond met een ruime achthoekige koepel. Een nieuwe grondige restauratie drong zich op in de periode 1994-1997 en betrof de verder opgesomde werken.</p> <p>De Tieltseweg en de Diestsesteenweg vormt de oude kern van Rillaar, deelgemeente van Aarschot. De dorpskern omvat de bebouwing in de omgeving van de Sint-Niklaaskerk. Het is in deze kern dat er zich enkele oude en merkwaardige gebouwen bevinden; het huis Theyskens, de Sint-Niklaaskerk, voorheen café De Zwaan. In de dorpskern staan er verder nog enkele vermeldenswaardige 18de en 19de-eeuwse gebouwen.</p> <p>De Tieltseweg vormt een aantrekkelijk zicht, door de toren van de kerk. Het gedeelte van de Diestsesteenweg wordt gekenmerkt door een afdaling met lichte bochten (vanuit Aarschot) waardoor wisselende perspectieven ontstaan. Een straatwand op de hoek met Kortakker bestaat uit gebouwen uit voornamelijk neotraditionele stijl, die door hun benadrukte travee-ritmering een bijzonder uitzicht aan het straatbeeld verlenen.</p>
Typologie (soort gebouw)	Neoclassicistische stijl – Hallenkerk – 19 ^e eeuw - Parochiekerk Eigenaardige neoclassicistische schepping (1858-1869). Hoofdaccent op de achthoekige kruising, dat nochtans overstemd blijft door de westtoren. Classicistisch schip (einde 18de eeuw) tot op de hoogte van de oosttravee (doch later verhoogd).

Eventuele geklasseerd of als waardevol erkend

De Sint-Niklaaskerk is vastgesteld als bouwkundig erfgoed: "Parochiekerk Sint-Niklaas Rillaar". Deze vaststelling is geldig sinds 05-10-2009. (Vaststellingsbesluit) Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Niklaas, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41464>
Onroerend erfgoed nummer 41464

2 Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

(volgens Millet) De kerk van Rillaar is geheel uit grauwe steen en baksteen gebouwd op vier pijlers aan de ene en vier aan de andere kant. Het dak is met schaliën bedekt. Het gebouw heeft een lengte van 40 passen, het koor inbegrepen. De toren bereikt 100 voet. Anders gezegd:

Het kerkgebouw heeft een lengte van 43 m en is 15 m breed. De achthoekige koepel heeft een hoogte van 21,50 m, de toren zonder kruis is 37,80 m hoog en met kruis 42,80 m. Opmerkelijk is het achthoekige tentdak. De verwaarloosde kerk kreeg tussen 1828 en 1835 een grondige opknapbeurt en vergroting van de zijbeuken. Grote restauratiewerken tussen 1994-1997 waren noodzakelijk ter conservering.

Meubilair:

Verscheidene gepolychromeerde beelden in gotische of folkloristische stijl, onder meer een Calvarie van de 16de eeuw, Christus op de kouden steen (ook 16de-eeuws) en in de beuk Sint-Rochus (17de eeuw). Barokke preekstoel (tweede helft 17de eeuw).

H. Rochus van Montpellier

Auteur: toegeschreven aan Hendrik Roesen (datering 1501 - 1525)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Hendrik Roesen (geboren voor 1500) was een **Brabants beeldhouwer**. Hij was actief in Leuven tussen 1500 en 1525 als snijder van houten beelden en retabels.

Zie ook lijst materieel erfgoed: kunstobjecten INTERIEURINSPECTIE MONUMENTENWACHT 2022.

ARCHIEVEN EN BRONNEN

Heemkundige kring Aarschot (catalogoog Rillaar en zijn kerk)

B Architecturale mogelijkheden

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes	Zie restauratielijst hieronder
De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen	Er zijn uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes op te splitsen. Het is zeker mogelijk om koepel, schip en zijbeuken op te delen in verschillende ruimtes. Dat zal wel grote investeringen vergen, o.m. in verband met verwarming, het plaatsen van scheidingswanden, doorgangen en aanpassingen aan het elektriciteitsnet.
aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:	Alle voorzieningen werden tijdens de grote restauratiewerkzaamheden in de periode 1994-1997 vernieuwd (zie lijst).
<ul style="list-style-type: none">- verwarming- elektriciteit- sanitair- keuken- water	Een keuken is er echter niet.
De toegankelijkheid voor andersvaliden	Er zijn geen onoverkomelijke hoge drempels aan de ingang van de kerk. Er zijn geen obstakels voor rolstoelgebruikers.
Aanwezigheid parking	Er is een kleine parking omheen de kerk (blauwe zone) Tieltsesweg – Daemsplein.
De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen	Zie hoger: “cultuurhistorische waarde” en de lijst met waardevolle liturgische objecten.

RESTAURATIEWERKEN 1994-1997

Herstelling van de glasramen:

- Restauratie van de gebrandschilderde ramen en vernieuwing van alle andere glas-in-lood ramen met indeling die past bij de neoclassicistische stijl van de kerk;
- Vervanging van gebarsten arduinen dorpels.

Herstelling van het kerkgebouw

- Demontage van bestaande vloertegels, uitgraven en metsen van ondergrondse kanalen voor luchtverwarming.
- Plaatsen van ondervloer van gewapend beton en terugplaatsen van tegels
- Om het stooklokaal geluidsdicht af te schermen van het kerkinterieur werd het 140 cm diep uitgegraven en werd een toegang gekapt door de 100 cm dikke muur van de toren;
- Het hok rond de vroegere verwarmingsketel en de draperie van de sacristie werden vervangen door gemetste muren waarin twee bestaande gebrandschilderde ramen zijn verwerkt.
- Herstellen van afbrokkelend metselwerk, reinigen en opvoegen van buitenmuren;
- Versteving van doorgezakte dakspanten. Herstelling van daktimmerwerk en volledig vervangen van dakbebording, leien, dakgoten, kroonlijsten en afvoerbuizen;
- Nieuw kruis met gerestaureerde haan op koepel en nieuw kruis op koor;

- Bliksemafleiders op toren, koepel, dwarsbeuken, koor en schouw. Aarding van alle metalen onderdelen van het gebouw (dakgoten, afvoerpijpen, enz.)
- Brandwerende compartimentering van kerkinterieur, stooklokaal, zolders en toren;
- Plaatsing brandhaspel op doksaal en hydrant in sas en toren;
- Nieuwe galmborden in klokkentoren en lantaarn, bekleed met lood;
- Herstelling van scheefgezakte klokkenstoel;
- Herstelling binnenschrijnwerk en plaatsing van nieuwe kasten in de sacristieën;
- Nieuwe houten vloeren in toren en zolders;
- Herstelling skelet lantaarn en volledige bekleding met eik;
- Thermische isolatie van niet-toegankelijke gewelven;
- Herintegratie van de buiten gebruik geraakte communiebank in het kerkinterieur. De communiebank doet nu dienst als balustrade voor het doksaal.
- Volledig schilderen van kerkinterieur, binnen en buitenschrijnwerk;
- Kappen van deuropening in muur portaal, waardoor de ruimte onder de trap van het doksaal bruikbaar wordt. In deze kleine berging is de oorspronkelijke torenmuur zichtbaar.
- Restauratie van uurwerkplaten met wijzers en vernieuwing van de luidinstallatie, uurslag en angelus. Nieuw moederuurwerk met radiosturing vanuit Mainflingen, Duitsland.
- In samenwerking met de 'kerkuilenwerkgroep Vlaanderen' wordt een nestkast geplaatst op de zolder van de koepel opdat binnenkort de kerk opnieuw haar kerkuil zou kunnen huisvesten.

Warme luchtverwarming

Nieuwe verwarming met warme lucht die circuleert met lage luchtsnelheid ter vermindering van tochtgevoel. De verwarming is voorzien van luchtfilters die ervoor zorgen dat de ingeblazen lucht geen stof of onzuiverheden bevat, waardoor het interieur langer schoon blijft.

Elektriciteit:

Volledige vernieuwing van de elektrische installatie en verlichting.

De kostprijs voor deze restauratiewerken aan de kerk bedroeg (± 33 MBF) ± 825.000 €.

MATERIEEL ERFGOED

WAARDEVOLLE LITURGISCHE GEBRUIKSVOORWERPEN

Kelk

Leuvense kelk uit 1772. Met gedraaide voet uitgevoerd in rococostijl. De kuip is met engelkopjes en ranken versierd.

Kelk

Uitgevoerd door de Mechelse zilversmid J. Goyers in 1848. Schaal is versierd met neobarokke versieringselementen.

Kelk

Leuvense kelk uit 1772. De gegolfde en geprofileerde voet is uitgevoerd in Lodewijk XV stijl.

Kelk

Dateert uit het einde van de 19de eeuw.

De voet is versierd met de vier evangelisten en met de beeltenis van het H. Hart van Jezus.

Ciborie

Uitgevoerd door edelsmid Godfried van der Sloot, uit 's Hertogenbosch in 1742. De voet is versierd met de symbolen van de vier evangelisten.

Monstrans

Cilindervormige neogotische monstrans met koepeltje. Vervaardigd door de Brusselse zilversmid J. Mercier. Dateert uit 1903.

Chrismatorium

Edelsmeedwerk uit het tweede kwartaal van de 17de eeuw. Bestaat uit twee cilindervormige busjes. De deksels zijn voorzien van een bol met kruis. Hier werd het chrisma bewaard voor het doopsel.

Missaalband

Dit liturgisch boek is een Missale Romanum uit 1765. Het zilverbeslag is in Lodewijk XVI stijl uitgevoerd.

Attributen bij het beeld van O.-L.-Vrouw

Kroon van O.L.Vrouw: edelsmeedwerk, begin 18de eeuw.

Scepter van O.L.Vrouw: rond 1700.

Kroontje van Kindeke Jezus: begin 18de eeuw.

Kazuifel, dalmatiek en tuniek

Liturgisch gewaad in moiré, vervaardigd door het Brussels atelier Billaux-Grossé in 1877, is rijkelijk versierd met bloemmotieven in gouddraad. Men vindt er ook een medaillon, waarop de voorstelling van de H. Nikolaas, patroon van Rillaar, prijkt.

Collecteschaal

Met het beeld van de H. Nicolaas, patroon van de kerk van Rillaar. Dateert uit de 17de eeuw.

Waardevolle beelden (beveiligd met sloten –18.4.2001)

Beeld van O.-L.-Vrouw – Beeld van Sint Nicolaas – Beeld van Sint Antonius – Beeld van Sint Rochus

Beeld van Sint Kristoffel – Beeld van Sint Barbara – Beeld van Christus op de koude steen – Triomfkruis (in opdracht van het Ministerie) (Beelden beveiligd met sloten, sleutels in archief; 18.4.2001)

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

Het laatste verslag van monumentenwacht dateert van 2025

De algemene conclusie zijn :

Stabiliteit: goed

Muren: goed

Daken: goed

Dakgoten en afvoer : redelijk

Afwerking en inrichting : goed

Verwarming : redelijk

Elektriciteit : Ascon 2025, Een aanvullend bezoek moet worden uitgevoerd binnen de 5 jaar na datum van deze controle. De werken, nodig om de inbreuken te doen verdwijnen die opgemerkt werden tijdens het controlebezoek, moeten zonder vertraging uitgevoerd worden

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

Toekomstige geplande ingrepen en voorziene budget worden in de meerjarenplanning opgenomen.

Het betreft hier voornamelijk het :

- herstellen en vervangen van het houtwerk lantaarn. De totale kosten worden momenteel geraamd op 265KEUR.
- electriciteitswerken

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

ALGEMEEN

Plaats van de kerk in het dorpscentrum

Het kruispunt van de Tieltseseweg en de Diestsesteenweg vormt de oude kern van Rillaar, deelgemeente van Aarschot. De dorpskern omvat de bebouwing in de omgeving van de Sint-Niklaaskerk. Het is in deze kern dat er zich enkele oude en merkwaardige gebouwen bevinden: het gemeentehuis, een herenhuis, de Sint-Niklaaskerk, café De Zwaan, een notariswoning. In de dorpskern staan er verder nog enkele vermeldenswaardige 18de- en 19de-eeuwse gebouwen.

De Tieltseseweg vormt een aantrekkelijk zicht, onder meer door het gemeentehuis en de toren van de kerk. De gekasseide bestrating speelt eveneens een belangrijke rol in het uitzicht van het centrum. Het gedeelte van de Diestsesteenweg wordt gekenmerkt door een afdaling met lichte bochten (vanuit Aarschot) waardoor wisselende perspectieven ontstaan. Een straatwand op de hoek met Kortakker bestaat uit gebouwen uit voornamelijk neotraditionele stijl, die door hun benadrukte traveeritmering een bijzonder uitzicht aan het straatbeeld verlenen.

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen?

Parochiecentrum (tegenover de kerk) Diestsesteenweg, 313 met vergaderruimte voor de verenigingen en parochiale organen. Kadaster nr. D 163x- in opstal van de VPW sinds 2008.

- Pastorie staat op 100 m van de kerk (Tieltseseweg 9)
- Hagelandse Academie op de hoek van Kortakker en Diestsesteenweg
- Bibliotheek Huis Theyskens tegenover de kerk

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

Lijn 35 – Aarschot – Scherpenheuvel – Diest
Lijn 390 – Aarschot – Tielt – Tienen

Nabijheid andere kerken

De kerk van Langdorp ligt op 6 à 7 km. De kerk van Gelrode ligt op ± 5 km en de kerk van Aarschot op ± 4 km

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

De kerk is gelegen langs de Diestsesteenweg en de Tieltseweg.
Er is een kleine parkeerruimte omheen de kerk, eigendom van de stad (blauwe zone) niet onderhouden.

Langs de Tieltseweg is er eveneens parkeergelegenheid op het Daemsplein.

Coördinaten: NB 50°,974352 OL 4°,893433 21 m boven de zeespiegel

Kadastrale gegevens: C 158 B

Omgeving langs de Diestsesteenweg: beschermd Dorpsgezicht.

De kerk is deel van de bescherming als **stads- of dorpsgezicht, intrinsiek** [Dorpskern Rillaar](#)

KERKHOF SITE

De begraafplaats van Rillaar is gelegen langs de Diestsesteenweg op ± 600 m richting Scherpenheuvel

ANDERE GEBEDSRUIMTEN EN / OF KAPELLEN

Kapellen Rillaar

[Grot Diestsesteenweg \(50 m. van Meyerveldstraat\)](#)

[Grotje Mottestraat](#)

[Grotje Zootstraat nr. 76](#)

[Kapel Diestsesteenweg \(bij nr. 166\)](#)

[Kapel hoek Diestsesteenweg-Kapelleken](#)

[Kapel hoek Molendreef-Kleine Molendreef](#)

[Kapel hoek Molendreef-Rommelaar](#) (Donatus)

[Kapel hoek Montenaken-Schoonderbeuken](#)

[Kapel hoek Schoonderbeuken-Kapelleken](#)

[Kapel hoek Wijper-Meyerveldstraat](#)

[Kapel Jennekensstraat](#)

[Kapel Marktweg \(tegenover nr. 50\)](#)

[Kapel Molendreef \(tegenover nr. 19\)](#)

[Kapel Mottestraat](#)

[Kapel Roth](#)

[Kapel Schoonderbeukenweg nr. 298](#)

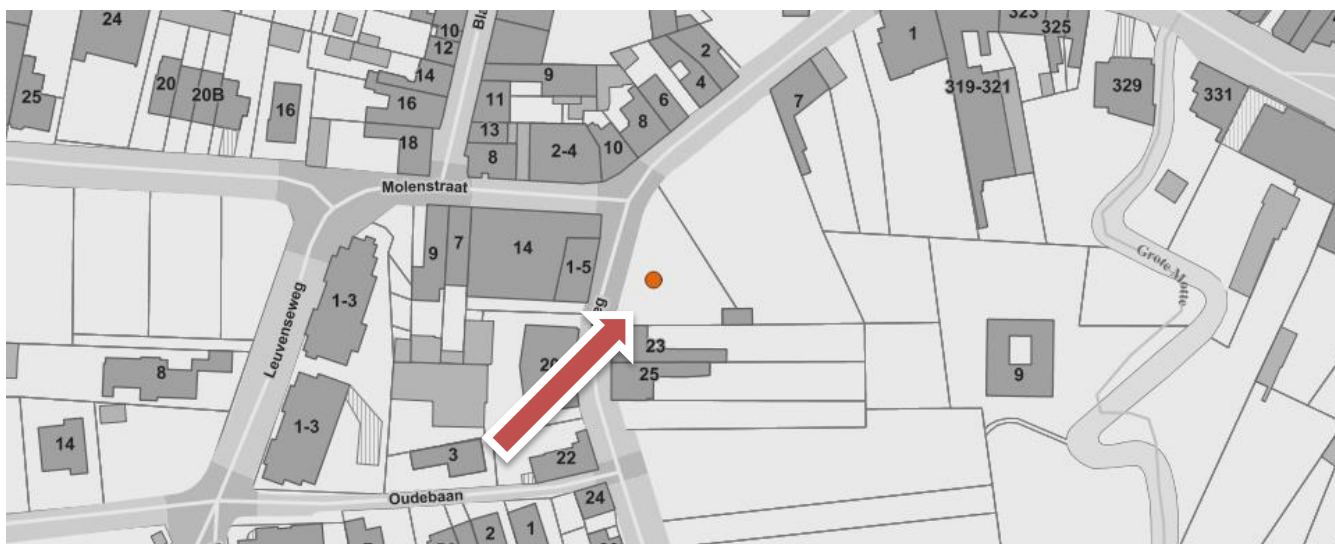
[Kapel Tienbunder](#)

[Muurkapel Diestsesteenweg nr. 161 \(tegenover Meyerveldstraat\)](#)

[Muurkapel hoek Klopperberg-Tienseweg](#)

[Muurkapel Zootstraat nr. 68](#)

EIGENDOMMEN GEMEENTEN EN / OF KERKFABRIEK IN DE (BESCHERMDE) DORPSKERN

Oude Pastorie Tielseweg 9 Rillaar eigendom van de stad Aarschot.

In 2021 zijn de kerkfabriek “St. Cornelius & St. Niklaas” en de stad Aarschot tot een overeenkomst gekomen waarbij de Stad 3 lokalen, als pastorie, ter beschikking stelt in het huis “Theyskens” Tielseweg 1, 3202 Rillaar. De oude pastorie kon daardoor gebruikt worden voor het project van de stad van de pastorietain en lokalen voor de muziekvereniging.

4 Actuele functie en actueel gebruik

ALGEMEEN

Frequentie vieringen

Wekelijkse eucharistieviering op zondag om 10 u.

Jaarlijks terugkerend activiteiten: religieuze activiteiten, of profane activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.

Jaarlijks concert door gemengd koor "Carilla".

Publiek optreden door lokale muziekschool "Hamaril".

Tentoonstelling waardevolle kunstwerken en publieke toegang tot de klokkentoren tijdens "openkerkendagen".

Concerten door "Koninklijke Fanfare De Mottegalm Rillaar"

Andere toeristische activiteiten gelinkt aan de kerk

Sporadisch

Interesse verenigingen of andere partners

Toerisme

IMMATERIEEL ERFGOED

Nihil

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

5 Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze	Zie algemeen overzicht, Culturele waarde en gelegen op een 5-tal KM van het stadscentrum Inzet op aanvullende activiteiten bijvoorbeeld concerten, tentoonstellingen, kerk als gemeenschapshuis, kerk als troostplek. De deelgemeentes en lokale geloofsgemeenschappen worden niet aan hun lot overgelaten en krijgen lokaal toegang tot de pastorale zorg wat zeer belangrijk is zeker omwille van het veelal oudere, minder mobiele publiek.
Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur	Zondagskerk van de parochie Rillaar-Gelrode binnen de zone Aarschot
Toekomstige functie	Zonekerk en Zondagskerk met valorisatie

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

Wekelijkse eucharistieviering op zondag om 10 u.	Uitvaarten
Liturgische vieringen	Gebedsdiensten
Week: sporadisch	Huwelijken
Zondagsmis	Doopvieringen (maandelijks)
Kindvriendelijke vieringen (maandelijks)	Eerste communie
	Vormsel

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Inzet op aanvullende activiteiten bijvoorbeeld concerten, tentoonstellingen, kerk als gemeenschapshuis, kerk als troostplek.

Plan van aanpak

OPVOLGING TOEKOMSTIGE FUNCTIE

De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de nieuwe parochie Rillaar-Gelrode en de zoneploeg Aarschot.

SOCIAAL BELEID IN DE PAROCHIE EN IN DE TOEKOMST (DEELGEMEENTE / NIEUWE PAROCHIE)

“Gebruik van het kerkgebouw in de toekomst” cfr. supra “Onderbouwde visie”

Op pastoraal en menselijk vlak worden door de parochieadministrator en parochieassistente contacten onderhouden in het belang van de parochiegemeenschap.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Gewoon onderhoud opgenomen in het budget en de meerjarenplanning. Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van 38KEUR te voorzien.

COMMUNICATIEPLAN

Allerhande informatie via <http://www.parochierillaar.be/>

"Kerkraad Gelrode - Rillaar" <kerkraad-gelrode-rillaar@outlook.com>

Sint-Corneliuskerk - Gelrode

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK.

1 Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	St.-Corneliuskerk Gelrode
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen – Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus Aarschot
Parochie	St.-Corneliusparochie Gelrode
Ligging - Adres	Straat: Heldenstraat 1 Plaats: 3200 Gelrode
Eigenaar	Kerkfabriek
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	Kapel in de 15e eeuw. 2 Zijbeuken aangebouwd in 1896.
Typologie (soort gebouw)	Gotische kapel, neogotische uitbouw
Eventueel geklasseerd of als waardevol erkend Bescherming	Waardevol gebouw "Bouwen door de eeuwen heen" onder Gelrode , blz 114, vastgesteld als Bouwkundig Erfgoed, op Inventaris Onroerend Erfgoed sinds 2009. Niet beschermd. Meer info via https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41453

2 Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

Drie neogotische beuken uit de XIX e eeuw ingeplant tussen een ijzerzandstenen gotische toren en een transept voor het classicistisch getint koor met vlakke sluiting.

Slanke toren met 3 verdiepingen op vierkante onderbouw, naar de as gericht korfboog portaal (eerder XVI eeuw) smalle met kruisribgewelven overkruiste benedenverdieping. Noordelijke en zuidelijke bijgebouwen bezijden de toren waren vroeger door laatgotische vensters verlicht. (Thans in de huidige zijbeuken ingesloten).

Transepten en koor en sacristie zijn opgetrokken in baksteen en blauwe steen (einde XVIII eeuw)

De nieuwe dakbedekking is in harmonie (natuurleien) met die van de beuken.

9 glas in loodramen.

5 gebrandschilderde glas in loodramen van de jaren 1941-1944

Meubilair:

Beeld van St. Cornelius: gerestaureerd in 2013.

Barokaltaren en classicistische lambrisering (XVIII eeuw) werd behandeld tegen houtborende insecten en schimmel.

Hoofdaltaar van 1859

Zijaltaren van 1828

Orgel: geklasseerd monument sedert 23/1/1981. Gebouwd rond 1840 door orgelbouwer Carolus Quantin uit Leuven

Communiebank: in eik , hoogbarok, ca. 1700

Biechtstoel: in eik, classicistisch uit de 19^e eeuw

Zie lijst KIK en interieur inspectie

ARCHIEVEN EN BRONNEN

- Jaarrekeningen van de kerk.
- Verslagen van het Kerkbestuur.
- Verslagen van Monumentenzorg
- Boek “De parochie van Sint Cornelius te Gelrode van J.A. Cumps.
- Lijst KIK.
- Pastoor Dergent en Gelrode door Cosimo Dello Monaco
- Heemkundige kring Aarschot

B Architecturale mogelijkheden

ALGEMEEN

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes

De kerk bestaat uit de hoofdbeuk en de 2 zijbeuken

De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen

Weinig uitbreiding langs buiten mogelijk wegens waardevol kerkhof.

Mogelijkheid om de zijbeuken af te splitsen van de hoofdbeuk door schermen te plaatsen.

aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:

Toilet is aanwezig.
Keuken niet aanwezig

- verwarming
- elektriciteit
- sanitair
- keuken
- waterleiding

De toegankelijkheid voor andersvaliden

Toegankelijkheid: Inkom aangepast voor rolstoelen behoort tot de mogelijkheid.

Aanwezigheid parking

Parking voorzien ter plaatse in de Heldenstraat. max. 20 auto's.

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

Geklasseerd orgel.

Waardevolle beelden uit de 16e eeuw van de patroonheilige en van Maria.
Monstrans van 1748.
Devotionalia

Er werd in 2004 een volledig gedetailleerde inventaris opgemaakt. Deze bundel is beschikbaar in het archief van de kerkfabriek

Inventaris aangevuld op 24.02.2015 en goedgekeurd door de leden van de kerkraad.

Inventaris aangevuld op 23.02.2016 en goedgekeurd door de leden van de kerkraad

Inventaris aangevuld op 18.04.2017 en goedgekeurd door de leden van de kerkraad.

MOGELIJKHEID TOT OPDELING VAN HET KERKGEBOUW

Het kerkgebouw is niet zo groot en vormt een mooi harmonisch geheel. Grote afsplitsingen van zijbeuken en/of koor zijn niet mogelijk, tenzij door verbouwingen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

Aangesloten bij Monumentenwacht.

Regelmatige bouwkundige en interieurinspectie sedert 1995.

Op basis van de verslagen van monumentenwacht wordt er een onderhoudsplanning opgesteld.

Belangrijkste uitgevoerde werken sedert 1999 , met aanwending van provinciale subsidies:

- 1999 Houtbehandeling tegen houtborende insecten en schimmels.
- 2000 Onderhoudswerken aan dakbedekking, goten en afvoerleidingen.
- 2006 Behandeling van de muren tegen opstijgend vocht.
- 2007 Pleisterwerken aan de binnenmuren van de kerk.
- 2008 Schilderwerken interieur kerk.
- 2009 Vernieuwing van de installatie tegen blikseminslag.
- 2009 Toegankelijk maken van de transepten op de zolder van de kerk.
- 2010 Installatie van inbraak en brandbeveiliging.
- 2011 Onderhoudswerken aan het dak dan de kerk.
- 2012 Vernieuwen van de ramen in de sacristie en de stookruimte.
- 2012 Behandeling van hout tegen houtborende insecten.
- 2013 Schilderwerken aan de buitenzijde van de kerk.
- 2014 Restauratie van het St. Corneliusbeeld.
- 2015 Restauratie van 10 glas in loodramen.
- 2020 Plaatsen van arduinen trappen inkom.
- 2023 Installatie Clock-o-matic.
- 2023 Sanitaire voorzieningen.
- 2025 Behandeling van hout tegen houtborende insecten.

KORTE CONCLUSIE LAATSTE RAPPORT MONUMENTENWACHT

De kerk wordt regelmatig gecontroleerd door Monumentenwacht. Het laatste rapport van 2025 vermeldt de volgende conclusies: Nazicht van het dak , lekkende afvoerbuizen herstellen enz. De leien zijn aan het einde van hun levensduur. Voornamelijk de leien op de toren zijn slecht

Cementering van de ijzerzandsteen plinten verwijderen en voegen herstellen met aangepaste herstelmortel.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

toekomstige geplande ingrepen en geraamd budget

Dakwerken + stabilisatie toren 375KEUR

Schilderwerken en electriciteitswerken 82KEUR.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van 9 KEUR te voorzien.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

ALGEMEEN

Plaats van de kerk in het dorpscentrum	Op de kruising tussen de Heldenstraat en de Pastoor Dergentstraat
Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen	Naast het kerkhof, de pastorie en de Vrije Basisschool
Bereikbaarheid met het openbaar vervoer	Bereikbaarheid: op 1 km van de steenweg Leuven - Aarschot Open: Tijdens en onmiddellijk voor en na de diensten.
Nabijheid andere kerken	geen

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Kerk en kerkhof bevinden zich in het midden van het dorp, gelegen aan de kruising van de Heldenstraat met de Pastoor Dergentstraat.

KERKHOF SITE

Door de commissie (Vlaams-Brabant) deels erkend als waardevol sedert 21 juni 2013. Maakt deel uit van het dorpscentrum en sluit aan bij het kerkgebouw.

- Grafmonument Pastoor Dergent, parochiepriester, vermoord door de Duitsers in augustus 1914. Gerestaureerd in 2014.
- Graven van vermoorde burgers (1914 – 1918)
- Graven van oudstrijders 1914 – 1918 en 1940 – 1945
- Enkele merkwaardige oude graven.

4 Actuele functie en actueel gebruik

Frequentie vieringen	1 maal per week
Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.	Concert “De Dalgalmen” Herdenkingsviering “Pastoor Dergent”
Andere toeristische activiteiten gelinkt aan de kerk	Fietstocht langs kerken en kerkhoven
Interesse verenigingen of andere partners	geen

IMMATERIEEL ERFGOED

Tot voor enkele jaren St. Corneliusprocessie zondag na 15 september. Alle historische materiaal voor de processie is nog aanwezig o.a. Vaandels, kledij, dragers voor beelden, hemel, kaarshouders, flambouwen, enz.

Kermis 1ste weekend van augustus.

5 Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze

Zie algemeen overzicht, Jongerenkerk

Kerk van ontmoeting en verbeelding met nadruk op ontmoeting, creativiteit en de verbinding tussen traditie en toekomst.

Het nodigt jongeren en anderen uit om de ruimte te ervaren als een dynamische plek waar geloof, cultuur en gemeenschap samenkomen.

Pastorale invulling:

weekendliturgie

inzetten op jongeren – IJD, taizé...

Huwelijk en uitvaart

schoolvieringen

soort van 'museum'kerk voor de pastorale zone – voorwerpen uit andere kerken worden hier samengebracht om de traditie van een rijk christelijk verleden in onze pastorale zone te laten samensmelten

Sint-Corneliuskerk – Gelrode

Als pastorale ploeg ervaren we dat de Sint-Corneliuskerk vandaag nog steeds een belangrijke rol speelt in het verbinden van traditie en toekomst. Net als de Onze-Lieve-Vrouwekerk en de Sint-Pieterskerk is dit één van de oudste kerken in onze zone, en ze draagt een rijk christelijk verleden met zich mee. Tegelijk zien we ook nieuwe kansen: de dorpsschool maakt regelmatig gebruik van de kerk voor schoolvieringen en we willen hier in de toekomst sterker inzetten op jongerenpastoraal – niet alleen voor Gelrode, maar ook voor jongeren uit de bredere pastorale zone. Het is een plek waar ontmoeting, geloof en verbondenheid samenkomen. Daarom hebben we ervoor gekozen om deze kerk niet langer als 'mogelijke herbestemming' te zien, maar haar een **nevenbestemming in tijd** toe te kennen. Dat wil zeggen dat we vandaag en in de komende jaren nog duidelijke pastorale invulling voorzien en we dit regelmatig pastoraal zullen blijven evalueren.

Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur

Momenteel lokale kerk in de parochie Rillaar-Gelrode binnen de Zone Aarschot

Toekomstige functie

Jongeren Kerk met nevenbestemming in de tijd.

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

- Eucharistievieringen.
- Woorddiensten
- Begrafenissen
- Doopplechtigheden
- Eerste communie
- Vormselvieringen

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Zang- en muziekconcerten mogelijk wegens geringe galm.
Orgelconcerten mogelijk na restauratie van het beschermd orgel.
Tentoonstellingen o.a. volksdevotie, hobbyclubs

SOCIAAL BELEID IN DE HUIDIGE PAROCHIE (DEELGEMEENTE / NIEUWE PAROCHIE)

Door het bouwen van een aantal appartementen en het uitvoeren van een aantal verkavelingen in Gelrode dorp zal de bevolking van de parochie met minstens 150 à 200 inwoners toenemen gedurende de eerstvolgende jaren.

OC Strooien Dorp vzw werd als “ontmoetingscentrum” opgericht om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van het verenigingsleven en de lokale maatschappij.

INDIVIDUELE OF COLLECTIEVE BEHOEFTE AAN GESCHIKTE RUIMTE

Er is een parochiezaal in de onmiddellijke nabijheid van de kerk voor grote en kleine activiteiten.
Er is eveneens een parochieschool met alle infrastructuur die samen met de parochiezaal één bouweenheid vormt.

Lokaal Plan van aanpak

ALGEMEEN

Opvolging toekomstige functie

De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de nieuwe parochie Rillaar-Gelrode en de zoneploeg van Aarschot..
Er werden al 2017-2018 enkele participatiemomenten georganiseerd worden om te bekijken hoe lokaal interesse bestaat om enkele activiteiten extra binnen te trekken in de kerk. Deze zijn echter stilgevallen door de corona. Zie ook algemeen plan van aanpak.

COMMUNICATIEPLAN

Zie communicatieplan kerkfabriek Sint-Niklaas Sint-Cornelius
"Kerkraad Gelrode - Rillaar" <kerkraad-gelrode-rillaar@outlook.com>

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Pieterskerk - Langdorp

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK.

1. Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	Sint-Pieterskerk
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus
Parochie	HH. Maria, Pieter en Antonius
Adres - Ligging	Straat: Langdorpsesteenweg, zonder nummer Plaats: 3201 Langdorp
Eigenaar	Kerkfabriek
Bestemming gewestplan	Zone openbaar nut
Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan	Geen melding van mogelijke wijzigingen
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	<p>De eerste woonkern situeerde zich rond de in ca. 1682 gesloopte kerk van Weerde als de nieuwe vestigingsplaats Langdorp waar in de 13de eeuw de Sint-Pieterskerk, een dochterkerk van de parochie van Weerde, gebouwd werd.</p> <p>Reeds in de 16de eeuw had zich ten noorden van de kerk een kleine agglomeratie gevormd en omstreeks 1750 min of meer het huidige straten- bebouwingspatroon aangenomen.</p> <p>Een losplaats in goederen ('amer') lag ten zuidwesten van de kerk.</p>
Typologie (soort gebouw)	Pseudobasiliek transeptloos
Eventuele geklasseerd of als waardevol erkend Bescherming	<p>In 2002 is de kerk en kerkhofsite, samen met de dorpskern, beschermd als monument omwille van haar historische en artistieke waarde.</p> <p>Ministerieel besluit van 13-11-2002</p> <p>Meer info zie https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41458</p>

2. Beschrijving

A CULTUURHISTORISCHE WAARDE

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

De Sint-Pieterskerk hangt samen met de kerk van Weerde, die de allereerste bidplaats van Aarschot zou geweest zijn. De Luikse bisschop Engelbert van der Marck besliste in 1357 beide parochies samen te voegen.

De kerk is het resultaat van verscheidene bouwcampagnes en bestaat uit half ingebouwde westertoren, een driebeukig schip van 5 traveeën en een rechthoekig koor met sacristie aan de zuidzijde.

Het koor - uit recent bouwhistorisch onderzoek - blijkt ouder te zijn dan 13de-eeuws en de toren 14de -eeuws die in ijzerzandsteen opgetrokken zijn, behoren tot de Demergotiek.

De klokkenstoel werd in 1731 vernieuwd. In 1775 – 1776 werd het vervallen middeleeuws schip afgebroken en verbouwd naar de stijl van die tijd, nl. het classicisme.

Meubilair:

Vanaf 1778 werden nieuwe barokmeubelen aangeschaft :

- een gesculpteerd westportaal met doksaal en orgelkast. De Luikse orgelbouwer Robustelly vervaardigde het orgel (1781). Een volledige restauratie vond plaats tussen 1993 en 1996. Het orgel is beschermd
- uit het klooster van Muizen verwierf pastoor Johannes Van den Eijnde een veelkleurig portiekaltaar (een werkstuk uit 1652 – 1653 van de Antwerpse beeldhouwer Hubert Van den Eynde.
- 2 barokke houten zijaltaren zijn van de Brusselse meester schrijnwerker Jan Ulner : O.-L.-Vrouwaltaar, noorderzijbeuk en Sint-Anna-altaar, zuidelijke zijbeuk.
- de lambriseringen met biechtstoelen in de zijbeuken en deze van het koor zijn vermoedelijk van een latere datum.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

ARCHIEVEN EN BRONNEN

1. Literatuuronderzoek

De oudste gepubliceerde gegevens zijn terug te vinden in de tentoonstellingscatalogus “Langdorp en zijn kerken” van T.J. Gerits, waarin voornamelijk wordt verwezen naar het Kerkarchief

2. Iconografische bronnen

Enkele zeer interessante 16de en 17de-eeuwse figuratieve kaarten met de afbeelding van de kerk van Langdorp, die zich in het Arenbergfonds in het Leuvense Universiteitsarchief bevinden, zijn gepubliceerd in de “Albums de Croy”. Een in het Rijksarchief zoek geraakte originele wandkaart met de afbeelding van het Hertogdom Aarschot, waarop de kerk van Langdorp in 1775 door landmeter J.B. Joris gedetailleerd werd opgetekend, kon slechts worden geraadpleegd in de recente publicatie van E. Van Ermen, *De wandkaarten van het Hertogdom Aarschot*. De slechte afdrukkwaliteit van de pagina met de kerk van Langdorp laat echter een nauwkeurige analyse niet toe.

Naar aanleiding van de publicatie in 1976 van “*Honderd jaar de lens op Langdorp*” bracht de Jeugdgroep Thor in samenwerking met het Gemeentebestuur van Langdorp een verzameling oude prentkaarten en foto's van privépersonen bijeen.

3. Archivalische bronnen

De oudste archivalische gegevens over de Sint-Pieterskerk uit het eerste kwart van de 16de eeuw bevinden zich in het zeer uitgebreide Kerkarchief, dat in het Rijksarchief te Leuven is gedeponneerd.

De Abdij van Sint-Geertrui had te Langdorp het patronaatschap en het begevingsrecht vanaf 1260.

Daardoor stond ze in voor het onderhoud en de reparatie van het koor en voor de klokken, zoals de ‘dorpmeester, schepenen en regeerders’ van Langdorp ook in een akte op 13 december 1661 stelde.

Ook het archief van de Leuvense Sint-Geertruiabdij in het Rijksarchief te Leuven werd geraadpleegd. In het fonds bevindt zich onder andere een bundel “*Langdorp. Restauratie van de kerk en diverse stukken 17e-18e eeuw*”.

In het Ancien Régime hield de schepenbank ook toezicht op de financiële transacties van de kerkfabriek.

De burgemeester en de schepenen sloten de rekeningen van de kerk en de armentafel af.

Allerlei notities van de dorpschrijver Petrus van Leemputten – een uitzonderlijke, nooit eerder vermelde gedetailleerde beschrijving of “memorie” van de werken rond 1682 evenals een akkoord tussen de Abdij van Sint-Geertrui en het bestuur van Langdorp over de herstellingswerken rond 1730.

Beide handschriften zijn van een uitzonderlijke historische waarde voor de kerk van Langdorp.

Het gedeelte van het parochiearchief dat nog bewaard wordt in de pastorie betreft voornamelijk stukken in verband met de aankoop en de opbouw van het hoogaltaar rond 1784. Ook de 19de-eeuwse registers met de

beraadslagen van de kerkfabriek (sporadische notities tussen 1824 en 1962) zijn voor het huidige bouwhistorische onderzoek nuttig gebleken.

Ook de plannen en het bestek van architect J. Gabriëls uit Brasschaat voor herstellingswerken aan de kerk rond 1962 bevinden zich nog in de pastorie, ook in het archief van het Provinciebestuur van Brabant dat gedeponereerd is in het Rijksarchief Anderlecht, evenals enkele stukken uit 1901-1903 over herstellingen aan de kerkhofmuur en pastorie.

De dienst Onroerend Erfgoed te Leuven houdt het dossier van de K.C.M.L. met stukken uit de periode 1877-1971 bij, en ook foto's uit 1966-1967 en 2001, de recente restauratiedossiers van het orgel (1991 Spectrum nv), het beschermingsdossier uit 2001-2003 en de inspectierapporten van Monumentenwacht vanaf 2006.

Ook de dossiers : materiaal-technisch vooronderzoek kerkexterieur en kerkinterieur, draaiboek kerkhofsite, restauratie 17^{d-e}-eeuwse schilderijen en dossier van 3 gevonden houten beeldjes, onderzocht en behandeld in het Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium, worden eveneens bijgehouden in de dienst O.E. en in de pastorie.

Bouwhistorische studie Annelies Wouters

B ARCHITECTURALE MOGELIJKHEDEN

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes

In haar huidige vorm vormt de Sint-Pieterskerk een stilistisch heterogeen, in bak- en ijzerzandsteen opgetrokken ensemble met natuurleien dak, bestaande uit een half ingebouwde westtoren, een driebeukig schip van vijf traveeën en een diep, rechthoekig koor met een sacristie aan de zuidzijde. Vroeg-gotisch koor en toren, beide volledig in ijzerzandsteen opgetrokken, behoren tot de oudste bouwphase. Het twee traveeën diep, rechthoekig koor wordt eind 13de- begin 14de eeuw gedateerd. Het wordt geritmeerd door een plint met geprofileerde waterlijst, slanke steunberen en eenvoudige lancetvensters. Het groot spitsboogvenster in de oostgevel is dichtgemetseld, terwijl de bakstenen geveltop wijst op herstellingen.

De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen

Gezien zowel de kerk-als het omliggende kerkhof karaktervolle beschermde monumenten zijn die gelegen zijn aan een beschermd dorpsgezicht zijn er weinig uitbreidingsmogelijkheden. In de kerk zijn er twee ruimtes achteraan die kunnen worden aangewend voor het aanbrengen van sanitair en keuken maar er zijn geen grote gemakkelijk afsplitsbare ruimtes aanwezig.

aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:

- **verwarming**
- **elektriciteit**
- **sanitair**
- **keuken**
- **water**

De huidige verwarming is een op aardgas aangepaste verwarming (MAHR systeem) om het orgel te kunnen vrijwaren van verval. Sanitair is aanwezig. Om nevenactiviteiten in optimale omstandigheden en vlot te kunnen laten doorgaan is de installatie van een keukentje zeker noodzakelijk. Drinkwater is aanwezig in de kerk. .

De toegankelijkheid voor andersvaliden

De toegankelijkheid van het kerkgebouw zelf voor mindervaliden is geen probleem. Brede deuren en geen drempel. De toegang tot de site zelf is minder evident door de steile kasseiweg die loopt van de straat naar beneden de kerk.

Aanwezigheid parking

Parkeergelegenheid is teruggelopen na de installatie van een terras door commerciële uitbating in de vroegere parochiezaal. In het kader van de uitwerking van Langdorp als Ankerplaats aan de Demer worden verschillende opties onderzocht om deze problematiek te verhelpen.

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

De kerk bevat een heel arsenaal aan waardevolle interieur en cultuurgoederen (zie cultuurhistorische waarde).

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

BEREIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID VAN KERKEN EN KAPELLEN

Wegeninfrastructuur

De wegen in het lang uitgerekt dorp (Langdorpssteenweg en Testeltsteenweg zijn zeer goed bereikbaar). De vernieuwde dorpskern, gesitueerd in een gemengde verkeerssituatie, spoort aan tot voorzichtigheid en snelheidsbeperking: een meerwaarde voor de historische dorpskern.

De secundaire wegen zijn goed onderhouden.

Parkeergelegenheid

Parkeergelegenheid aan de (vroegere) parochiezaal, zowel voor als achter dit gebouw, alsook op de strook tussen Demer en (oud) voetbalveld. Toch dient deze site, vanuit een strategisch plan voor toerisme en recreatie, in de onmiddellijke omgeving van de kerk geherwaardeerd. Ruimte die nodig is als ontsluiting van en naar de wijde Demervallei, voor stille recreatie, als een ontmoetingsplaats, een parking in een groene omgeving waar activiteiten en voorzieningen best een plaats krijgen en met elkaar in verband staan. Dit is een bijkomend maar niet minder belangrijk project in de uitbouw van de prachtige historische dorpskern van Langdorp.

Twee toegangen naar de kerk en kerkhof

- De oudste is gelegen aan de noordoosthoek.
Dit pad loopt schuin naar het kerkportaal, gelegen langs de westkant.
- De andere kasseiweg loopt langs de noordwesthoek en is de belangrijkste toegangsweg geworden.
Ziekenzorg kan zelfs met de wagen oudere en minder-mobiele mensen brengen tot aan de kerkpoort.

Cultuurhistorische kerk

De kerk is zowel buiten als binnen helemaal gerestaureerd. De bouwvallige kerkhofmuur baart de grootste zorgen en moet dringend worden aangepakt om het Europees en Merode project van ontsluiting van de pastorietaan mogelijk te maken. De goed onderhouden kerk heeft een capaciteit van 230 zitplaatsen.

Het is spijtig dat de kerk uit beveiligingsoverwegingen nog niet kan opengesteld worden voor bezoekers (wandelaars en fietsers) die graag op verkenning trekken in de Demervallei. Alleen bij speciale gelegenheden wordt de kerk beperkt opengesteld. Er zal in het volgend meerjarenplan werk worden gemaakt van beveiliging van de historische beelden.

VOORZIENINGEN IN DE KERK EN GESCHIKTHEID VOOR NIET-LITURGISCHE ACTIVITEITEN

Bij de restauratieplannen hebben kerkraad, alle betrokkenen en kerkgangers uitdrukkelijk oog voor het aanpassen en voorzien van sanitair en andere noodzakelijk technische accommodaties.

Muzikale evenementen maar ook lezingen en voordrachten van relevante culturele, sociale en maatschappelijke aard, alsook tijdelijke tentoonstellingen en kunsthistorische rondleidingen, passen in deze religieus geïnspireerde kerkruimte. De kerk zal als stiltekerk open staan voor iedereen en met een project de Merode zal ook de pastorietaan opgesteld kunnen worden voor het publiek en tuiniers. Het oude dodenhuisje zal dienen als infopunt en als doorgang van de kerk en kerkhof naar de pastorietaan. Hiervoor zal de historische kerkhofmuur dienen herstel en zal het achterstallige onderhoud aan de pastorie worden uitgevoerd.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

C BOUWFYSISCHE TOESTAND

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

KORTE CONCLUSIE LAATSTE RAPPORT MONUMENTENWACHT

1. De Monumentenwachters volgen sinds 2006 de toestand van de kerksite en pastorie mee op.

De wachters geven raad over wat, wanneer en hoe er hersteld of beheerd kan worden. Onze kerkfabriek heeft reeds dankbaar gebruik gemaakt van hun vakkennis. De brochure van kerkexterieur, -interieur, kerkhofsites alsook de pastorie zijn te downloaden in pdf bij www.monumentenwacht.be, publicaties brochures.

2. Het verder verloop in functie van de restauratie van de Sint-Pieterskerk en de kerkhofmuur is onderbouwd door een diepgaand archivalisch en iconografisch vooronderzoek.

Vervolgens werd een volledig bouwhistorisch overzicht van de Sint-Pieterskerk met vermelding van de belangrijkste historische bronnen en aanduiding van de verschillende bouwfases weergegeven.

Nadien volgde een volledige, gedetailleerde beschrijving van exterieur, interieur en het vast meubilair. Ook het materiaal-technisch onderzoek ter plaatse met aandacht voor bouwsporen, bouwnaden en anomalieën werd opgenomen. Hiervoor wordt ook verwezen naar het verslag van materiaal-technisch onderzoek van de stel- en voegmortels en de vocht- en zoutanalyses, dat werd uitgevoerd door de gespecialiseerde firma Patrimonium Research & Consulting. Tot slot werden de bevindingen gesynthetiseerd in een bouwhistorische conclusie, waaraan een beoordeling naar (kunst)historische waarde en een bijhorend chronostratigrafisch vlekkenplan met aanduiding van de bouwfases werd gekoppeld.

Het laatste verslag van monumentenwacht dateert van 19/08/2024

GEHELE OBJECT

Toestand: goed

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: redelijk

Toegankelijkheid: redelijk

Toelichting Door de recente restauratie is het gebouw in goede toestand. Enkele onderhoudswerken dringen

zich reeds op. Bij de kapconstructie zijn enkele werken over het hoofd gezien. De bereikbaarheid van de zolders kan nog verbeterd worden.

DAK

Toestand: uitstekend

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting De dakbedekking is recent vernieuwd en in goede toestand. Er zijn wel enkele scheefgezakte of gebroken leien. Er zijn geen lekken.

DAKWATERAFVOER

Toestand: goed

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting De goten zijn goed. Ze worden echter niet regelmatig geruimd. Bij de sacristie kuisten wij een sterk vervuilde zalinggoot uit.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

Toestand: redelijk

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Er zijn enkele gebreken die best verder nagekeken worden.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

Toestand: uitstekend

Onderhoud: uitstekend

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Voor zover waarneembaar zijn er geen gebreken. Eén scheur wordt best verder opgevolgd.

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

Toestand: goed

Onderhoud: matig

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Het schrijnwerk vertoont schrale afwerkklagen. Het wordt best herschilderd.

SITE EN OMGEVING

Toestand: slecht

Onderhoud: slecht

Risico op gevolgschade: hoog

Toelichting Het niet gerestaureerde deel van de kerkhofmuur is in slechte toestand.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK toekomstige geplande ingrepen en voorziene budget

Het betreft een totaalproject voor het kerkgebouw, ingebed in het ommuurde kerkhof met specifieke ontsluitingen van en naar het dorp.

Om dit te realiseren zijn een aantal studie- en ontwerp opdrachten uitgeschreven, met name:

1. De restauratie/conservatie van het exterieur van het kerkgebouw : doorgevoerd
2. De restauratie/conservatie van het interieur van het kerkgebouw: doorgevoerd om de kerk nu ook meer permanent te kunnen opstellen en klaar te maken voor valorisatie is er nog beveiliging van de kunstvoorwerpen noodzakelijk evenals de installatie van een kleine keuken. Ook de restauratie van het 15 de eeuwse Christus beeld zal worden aangepakt zodat het terug zijn plaats kan innemen in het portaal van de kerk. Totale kosten geraamd op 30KEUR.

3. De restauratie/conservatie van de kerkomgeving, ommuurd kerkhof met ontsluitingen zal dringend uitgevoerd moeten worden om het Europees Leader programma en Merodeproject te kunnen realiseren. Zonder restauratie van de kerkhofmuur kan de openstelling van de pastorietaan immers niet worden gerealiseerd omwille van het instortingsgevaar van de muur die overhelt naar de tuin, reeds jaren wordt ondersteut maar waarvan deze houten ondersteuning ondertussen ook volledig verrot is.

DOSSIER KERKHOF SITE

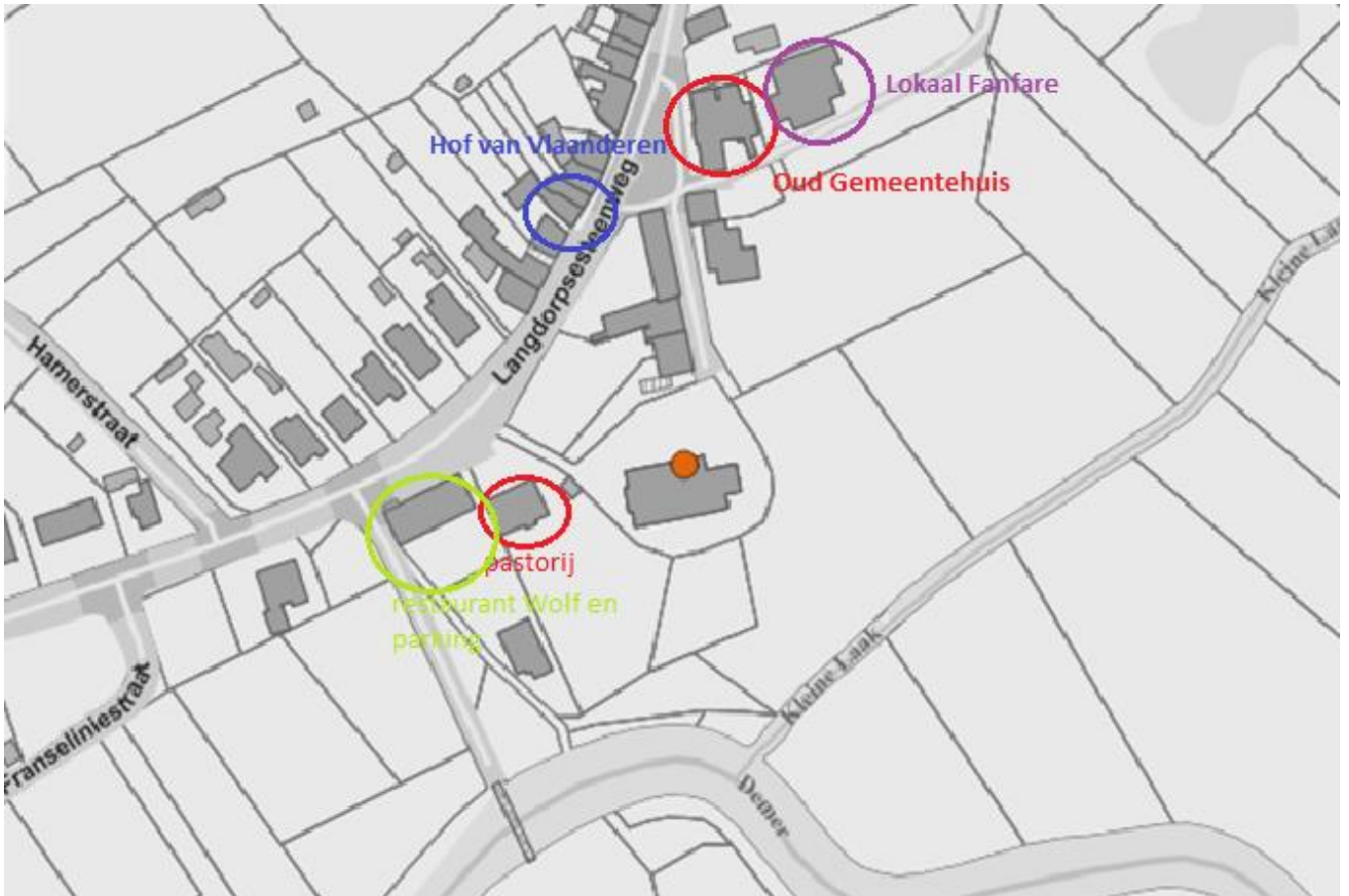
Dit kerkhof werd eveneens opgestart met verkennend onderzoek. (o.a. fotosurvey, opmetingen, onderzoek funderingen, ...). Inhoudelijk zal dit de dringende herstellings- en reconstructiewerken aan de kerkhofmuur omvatten.

Bijkomend zullen hierin opgenomen worden : de noodzakelijk uit te voeren werken m.b.t. het oude dodenhuisje om de ontsluiting met de aanpalende pastorietaan op zeer korte termijn te kunnen realiseren. De kostenraming van het project dringende restauratie kerkhofmuur wordt geraamd op een bedrag van 250KEUR na subsidiering door het Agentschap Onroerend Erfgoed. In een tweede fase zullen, stap voor stap, de beschermde graven worden aangepakt zodat in een goede staat voor de volgende generaties kunnen worden bewaard.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3. Situering in de ruimtelijke omgeving

Plaats van de kerk in het dorpscentrum

De kerk ligt centraal ingeplant in de dorpskerk in het noorden van het dorp.

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen

1. Sint-Pieterskerk
2. De pastorie
3. Burgerhuis 'Drie Linden'
4. Voormalig gemeentehuis annex jongensschool
5. 't Hof – Het gesplitste "Papegaiken"
6. Burgerhuis
7. Onze-Lieve-Vrouwekapel
8. Voormalig klooster met schoolgebouwen

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

De kerk is makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Bushalte vlakbij in het dorp en treinstation op 2 km.

Nabijheid andere kerken

De kerken van Wolfsdonk en Gijmel bevinden zich op respectievelijk 6 en 3 km van de Sint-Pieterskerk.

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het beschermd Onroerend Erfgoed

De historische waarde van de dorpskern : ommuurd kerkhof en pastorietaan, die typologisch één geheel vormen met respectievelijk kerk en pastorie, het straat-belijnd bouwblok met de oude herenwoning van de dorpsnotabelen alsook het ter hoogte van een pleinvormige verbreding ingeplante oud gemeentehuis ca. 1860.

De waarde van de dorpskern blijkt ook uit het feit dat de site deel uitmaakt van de “Demervallei “ Diest – Aarschot” die aangeduid is als ankerplaats.

Dat is een waardevol landschap met een geheel van erfgoedelementen : landschappelijke, bouwkundig, archeologisch en maritiem.

KERKHOF SITE

- In het raam van een herwaarderingsplan van de plattelandskerkhoven, opgezet door de provincie Vlaams-Brabant werden Langdorp en Wolfsdonk als pilootproject voorgesteld. Het omvat het historisch onderzoek, de inventarisatie, het beheer en de publieksontsluiting met het oog op de uitgave van een draaiboek dat voor valorisatie van alle plattelandskerkhoven in Vlaams-Brabant kan gebruikt worden.
- Met de groei van de dorpskern namen graven steeds meer plaats in, maar ook een school kreeg tijdelijk haar plaats.
- De oriëntatie van de graftekens naar het oosten tonen aan dat de hoofdtoegang – zeker sinds 1650 – gelegen was aan de noordoosthoek. Vandaar liep een pad schuin naar het westportaal van de kerk. Na de bouw van de pastorie in 1791 kreeg de toegang via de noordwesthoek meer belangstelling.
- Het kerkhof met 306 graftekens heeft gefungeerd als begraafplaats tot in 1967. Omdat er sinds de sluiting zo goed als niets is gewijzigd aan de funeraire site vormt ze een historische momentopname die nagenoeg de hele bevolking verbeeldt.
- **De kerkhofmuur** kent een lange bouwgeschiedenis. In 1682 ving de bouw van een bakstenen ommuring aan, ter vervanging van een houten palissade heesters en doornhagen. Voor de ijzerzandstenen fundering werd in 1687 gedeeltelijk gebruik gemaakt van stenen van de vervallen kerk van Weerde.

De zuidelijke zijde is nog de meest oorspronkelijke. De noordzijde veranderde meermaals door de bouw van de school en kosterhuis midden 17de eeuw. Na de afbraak van de school werd in 1869 de noordzijde herbouwd en rechtgetrokken. Aan de 2 toegangen werden monumentale bakstenenpijlers met bekronende bol opgetrokken, waartussen een ijzeren poort geplaatst werd. Vanaf 1902 werden herstellingswerken uitgevoerd, al dan niet met schuin oplopende steunen toegevoegd. Zoals vermeld zijn er in 2019 en 2020 al twee fase van restauratie doorgevoerd. De muur aan de noordzijde werd volledig gerestaureerd. De zuidzijde die er heel erg aan toe is dient zo snel mogelijk te worden aangepakt om volledige instorting te vermijden. Een deel van de muur is al vele jaren geleden ingestort.

ANDERE GEBEDSRUIMTEN EN / OF KAPELLEN

1. Onze-Lieve-Vrouwekapel

(Fasbinderkapel), verbouwd in 1947 in de buurt van een kapel uit 1877 (hoek Franselinestraat en Langdorpsesteenweg).

De geschiedenis van deze weg- en bidkapel was nauw verbonden met de geschiedenis van de familie Fasbinder in Langdorp.

2. Onze-Lieve-Vrouwekapel aan de Sint-Pietersschool.

Deze weg- en bidkapel werd gebouwd tussen 1958 en 1960 na de heraanleg van de Langdorpsesteenweg, ter vervanging van een veel oudere kapel van voor 1930.

Tijdens de processie op 15 augustus wordt er even halt gehouden voor de zegen met het Heilig Sacrament.

3. Kapel Onze-Lieve-Vrouw van de Donk.

Deze oude kapel met een teruggevonden vermelding van 1717 werd regelmatig gerenoveerd en gerestaureerd. Voor het laatst gebeurde dit in 1992.

Ze wordt nog dagelijks geopend: verscheidene mensen komen er nog steeds een kaarsje branden en een weesgegroetje bidden.

4. Snoecxkapel

Gesitueerd aan de Testeltsesteenweg op de plaats waar August Snoecx werd vermoord door de gestapo op 30-08-1944. Deze kapel wordt beschouwd als een oorlogsmonument.

EIGENDOMMEN GEMEENTEN EN / OF KERKFABRIEK IN DE (BESCHERMDE) DORPSKERN

1. STAD AARSCHOT

- oud gemeentehuis: sectie E , 262 D, 262 K, 262 P, 262 M
- pastorie en tuin (volgens kadaster): sectie E , 272 C
- strook achter pastorietuin: sectie E, 279

2. KERKFABRIEK- SINT-PIETERSSITE

- kerk en kerkhofsite : sectie E, 284 – 285 B
- kapel Fassbinder: sectie E, 48 G
- voetbalveld en aanpalende gronden (bouwland): sectie E, 53 D en 54 G
- strook tussen Demer en voetbalveld: sectie E, 55 G, 55 H en 55 F
- stuk grond aan sport- en jeugdlokaal: sectie E, 54 H en 55 H

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van een bedrag een 10.000 € jaarlijks te voorzien op voorwaarde dat de vrijwilligers het regelmatige poetsen van de kerk zelf voor haar rekening kan blijven nemen en er geen overvloed aan nieuwe kerkelijke of andere activiteiten doorgaan die een grote impact hebben op het energieverbruik.

4. Actuele functie en actueel gebruik

Frequentie vieringen	Wekelijkse eucharistieviering op zondag om 10u, verschillende weekvieringen om 7u55
Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.	Sint-Hubertusviering, Sint-Pietersfeesten, Kerkconcerten de Merode.
Andere toeristische activiteiten gelinkt aan de kerk	QR-codes op bordjes op kerkhof, op route “Langs orgels, kerken en kerkhoven tussen Leuven en Averbode”, activiteiten op Open Kerkendag en Open Monumentendag, concerten van vzw Wesp in samenwerking met Kerkfabriek en CC Het Gasthuis
Interesse verenigingen of andere partners	De samenwerking met vzw Wesp (Merodefestival) zal verder worden uitgebreid.

IMMATERIEEL ERFGOED

Bijzonder jaarlijkse tradities verbonden aan de kerk:

1. **Kapelletjesprocessie**
2. **Sint-Hubertusviering** met wijding van Sint-Hubertusbrood.
Na de eucharistieviering : dierenwijding en wildverkoop ten voordele van plaatselijke sociale doelen.
3. **Vaderlandslievende plechtigheid tijdens de maand juni** met herdenkingsmis en serene bloemenhulde georganiseerd door Koninklijk Verbond der Veteranen van koning Leopold III, ter gelegenheid van 8 RAF-vliegeniers in 1943 (WOII), neergeschoten boven Langdorp. Is bij Corona stilgevallen maar zou best terug worden opgestart.

5. Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze	Zie algemeen overzicht, met data besprekingen en goedkeuring Motivatie Cultuurhistorische waarde en gelegen op 3-tal km van het stadscentrum Op termijn een landelijke en een stedelijke kerk kort bij elkaar en centraal gelegen binnen de pastorale zone Beschikbaarheid over de ganse site : kerk-pastorij-zalen-gronden
Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur	Momenteel lokale kerk van de parochie Langdorp-Wolfsdonk-Gijmel
Toekomstige functie	Zonekerk : er zal in deze kerk extra worden ingezet op concerten en stilteplek (cf. stilteplek, natuur en erfgoed Demervallei/Zuiderkempen).

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

Uiteraard blijft het kerkgebouw als zodanig zijn functie vervullen als religieuze ruimte waar mensen eucharistie vieren bidden en zingen en waar uitvaarten, huwelijken en dopen plaatsvinden. Deze primaire functie blijft behouden en zal worden uitgebreid naar vieringen voor de ganse zone.

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Als valorisatie in de tijd

Naast haar primaire taak als ontmoetingsplaats van christelijke gelovigen en zinzoekers, bieden de restauratieplannen, de nota Bourgeois en het traject nieuwe wegen banen, uitgelezen opportuniteiten om het kerkgebouw en de site van Langdorp een bredere betekenis te geven voor de lokale bevolking, het land van Aarschot en ver daarbuiten.

Muziek

De aanwezigheid van het beschermde monumentale Robustelly-orgel (1782) in een akoestisch goede ruimte biedt tal van muzikale mogelijkheden. Professionele organisten willen zich aangetrokken om dit muzikaal erfgoed ten volle in de kijker te zetten, zowel in de liturgie als daarbuiten in de reeks van Langdorpse concerten. In het recente verleden vonden er ook geregeld vocale concerten plaats op vraag van koren uit diverse regio's omwille van het unieke kader, de menselijke proporties van de ruimte en de goede akoestiek. Ook het lokale hafabrass orkest (harmonie, fanfare, brass) met zijn (tweejaarlijkse) kerstoptreden heeft er zijn vaste stek. Het is niet denkbeeldig om in de toekomst deze kerk eveneens de thuishaven te maken van een professioneel koor en/of orkest.

Cultuur

Het is de uitdrukkelijke bedoeling om de historische site van Langdorp zo breed mogelijk te ontsluiten in samenwerking met andere culturele, maatschappelijke en sociale activiteiten in Aarschot en daarbuiten. Hierbij kunnen "derden" als organisator van een nevenactiviteit optreden en dient deze een gebruiksovereenkomst af te sluiten met de kerkfabriek.

De organisator stelt hierbij voorafgaandelijk zijn activiteitenprogramma voor in functie van benodigdheden en materialen, duur (opbouw- verloop van activiteit – afbouw) en eventuele voorafgaande repetities en verbindt er zich toe de kerk in eerste instantie als gebouw van de eredienst respectvol te behandelen.

De kerkomgeving als poort (ankerplaats) naar de Demervallei

De oude kerk van Langdorp, het ommuurde kerkhof en de beschermde pastorie (1791) vormen een landelijk doch monumentaal historisch geheel dat direct aansluit bij de Demervallei. De natuurlijke rijkdommen van de Demervallei kunnen ook de toeristisch- recreatieve ontwikkeling een boost geven. De kerkfabriek heeft samen met de parochiegemeenschap een visie ontwikkeld voor het optimaliseren van haar gronden gelegen ten westen van de kerk en de pastorie tussen de Demer en de Franselinestraat om alzo de toegewezen ruimte zinvol in te vullen. Ruimte die nodig is als ontsluiting van en naar de wijde Demervallei, voor stille recreatie, als een ontmoetingsplaats, een parking in een groene omgeving waar activiteiten en voorzieningen best een plaats krijgen en met elkaar in verband staan.

Vanuit een strategisch plan voor Toerisme en Recreatie zou deze site kunnen bekeken worden als een ankerplaats, een bijkomende toegangspoort tot de Demervallei. Project met landschapspark de Merode voor stilteplek en ontsluiting van de pastorietaanbouw is lopende.

Deze site vormt een plaats waar recreanten hun uitstap in het valleigebied kunnen aanvatten met een bezoek aan het historisch kerkhof; de pastorietaanbouw; het infopunt van de Merode, en de cultuurhistorische kerk.

Dit opzet zal alleszins een meerwaarde geven aan de beschermde cultuurhistorische gebouwen, kerkhofsites en beschermde dorpskern die alzo worden geïntegreerd in het Demerlandschap en in een ruimer landschappelijk, cultureel en toeristisch kader worden geplaatst.

Plan van aanpak

Opvolging toekomstige functie

De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de parochie Langdorp en de zoneploeg Aarschot.

De valorisatie (concerten, optredens, tentoonstellingen, wandelingen, etc.) zal worden gecoördineerd door de Kerkfabriek HH.Maria, Pieter en Antonius Langdorp -Pieter Langdorp; Verenigingen en Cultuurdienst Stad Aarschot zullen nauw worden betrokken net zoals de belangrijke partner Wesp vzw. Ook het Hof van Vlaanderen zal worden betrokken in de ontwikkeling.

SOCIAAL BELEID IN DE PAROCHIE (OF DEELGEMEENTE / PAROCHIE)

Volgende strategische doelstellingen worden vooropgesteld:

Sociaal beleid in de parochie

- De zorg voor de infrastructuur : restauratie en conservatie van de hele kerksite voor het beoefenen van de eredienst en voor het gebruik als cultureel erfgoed.
- Promotie voor het vieren van de eredienst en om een diversiteit aan nevenactiviteiten te ontwikkelen
- Informatie en communicatie : een goede en eigentijdse informatieverbreiding over de vieringen en de nevenactiviteiten.

Om deze doelstellingen te bereiken zal de parochiegemeenschap nog extra gesensibiliseerd moeten worden om hun medeverantwoordelijkheid op te nemen in onderlinge samenspraak met socio-culturele verenigingen.

INDIVIDUELE OF COLLECTIEVE BEHOEFTE AAN GESCHIKTE RUIMTEN

De ganse Sint-Pieterssite vervult een belangrijke rol als ontmoetingsplek voor de lokale gemeenschap en biedt potentieel voor een brede waaier aan maatschappelijke, culturele en pastorale activiteiten. Er is een duidelijke behoefte aan een geïntegreerde, toegankelijke en duurzame inrichting van de site die aan deze noden tegemoetkomt.

De huidige infrastructuur en eigendomssituatie vormen echter uitdagingen in de uitwerking van een toekomstgericht beleid. De site kent een gefragmenteerde eigendomsstructuur: delen zijn in eigendom van de Stichting (zoals het sportlokaal en de parochiezaal), andere vallen onder stadseigendom (openbare wegen), en de gronden (oud voetbalplein, grasplein voor sportlokaal, perceel picknick bank) behoren toe aan de kerkfabriek. Deze versnippering bemoeilijkt het beheer en de organisatie van activiteiten op het plein.

Daarnaast ontbreken enkele essentiële voorzieningen, waaronder:

- Een vaste aansluiting op een elektriciteitskast;
- Gegarandeerde toegang tot water en sanitaire infrastructuur;
- Basiselementen inzake comfort en uitstraling (bv. verouderde verlichting, beperkte vergroening, beperkte fietsenstalling).

Hoewel er reeds eerste schetsen beschikbaar zijn voor een herinrichting van de site, blijft de realisatie voorlopig gekoppeld aan de uitvoering van het rioleringsproject, waarbij Aquafin een regenwaterafvoer en rioleringsbuis zal aanleggen onder het oude voetbalplein.

De kerkfabriek heeft, in het kader van Europese subsidies, het initiatief genomen om een ontwikkelingsdossier op te starten rond de pastorijs tuin, de ontsluiting van de kerk en een herinrichting van de site. De projectgroep zal stap voor stap in overleg met alle betrokken partners een geïntegreerd toekomstplan uitwerken. Dit plan kan de gebouwen, de pastorale werking en de publieke ruimte op de Sint-Pieterssite een samenhangende en gedragen invulling geven ten dienste van de lokale gemeenschap.

LOKAAL COMMUNICATIEPLAN

De voorbije jaren werd volgende communicatiestrategie gevolgd, die ook zal worden ingezet bij de uitbreiding van de nevenactiviteiten.

1. Met de verenigingen (representatieve vertegenwoordiging) via gesprekken, e-mail waar de toekomstige visie wordt toegelicht en voorstellen kunnen geformuleerd.
2. Parochieblad : Kerk en leven voor de 3 parochies : een bron van informatie, met wekelijks parochiaal nieuws, over de kerkelijke diensten, sacramenten, misintenties en parochiële activiteiten en met nuttige info en tal van vulgariserende, inspirerende artikels.
3. www.sintpieterlangdorp.be
4. Folders achteraan in de kerk – affiches in kerkportaal
5. Hof van Vlaanderen, een kleine herberg en bakkerswinkel (arbeidszorgproject voor licht mentaal gehandicapten i.s.m. Huize Eigen Haard te Aarschot) tevens als een sociaal huis om te vergaderen, inrichten van lessenreeksen. Ook hier kunnen folders verdeeld worden en affiches opgehangen. Toch ontbreekt een grotere parochiële ruimte waar socio-culturele verenigingen kunnen vergaderen, overleggen, al dan niet i.s.m. andere groeperingen.
6. De Kleine Gids voor de Sint-Pieterskerk en het plattelandskerkhof te Langdorp als onthaal- en infobrochure, uitgegeven n.a.v. de Openmonumentendag op 14 september 2014.
7. Publiciteitsvoering voor initiatieven binnen de parochiegemeenschap en opvolging restauratieprojecten via de stedelijke infokanalen en de lokale pers.

Onze-Lieve-Vrouw van Fatima - Gijmel

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK.

1 Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	O.-L.-Vrouw van Fatima
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen – Brussel
Pastorale regio	Regio Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus Aarschot
Parochie	HH.Maria, Pieter en Antonius
Adres	Straat: Oude Mechelsebaan Plaats: 3201 Langdorp
Eigenaar	Stichting Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen
Bestemming gewestplan	Woongebied en woonuitbreidingsgebied
Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan	n.v.t.
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	Bosrijke omgeving Nabijheid van lagere school Ingebruikname kerk 1962
Typologie (soort gebouw)	Zaalkerk
Eventueel geklasseerd of als waardevol erkend	Ja erkend als waardevol door de provincie Vlaams-Brabant

2 Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

Gebouwd in 1960-1961, ontworpen door architect Jos Gabriëls
Ruime functionele zaalkerk van 34,5 m lengte en 23 m breedte.
De bijna losstaande toren is 25 m hoog.
De kerk kan plaats bieden aan 500 personen.

Meubilair:

3 biechtstoelen in hout.
Ongeveer 300 stoelen waarvan er 210 in 2009 nieuw werden aangekocht.
Nieuwe iconon van 2,5 m op 1,5 m met bijpassend altaarkruis gemaakt door de Gentse iconograaf J. Van Ael.
Verplaatsbaar orgel.

ARCHIEVEN EN BRONNEN

Jubileumboek Gijmel van zuster Sylvia Goovaerts en André Peeters uit 1978.
Budget en jaarrekeningen van de kerkfabriek.

B Architecturale mogelijkheden

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes

Winterkapel: lengte 18m en breedte 6,50m.
Grote ruimte: lengte 34,5m en breedte 16,5m

Zou kunnen opgesplitst worden in 2 ruimten, mits grote investeringen

Grote ruimte met ongeveer 300 stoelen. Samen met de winterkapel is er zelfs plaats voor 500 stoelen.

De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen

Uitbreidingsmogelijkheden zijn er niet onmiddellijk, maar de winterkapel zou kunnen afgesplitst worden van de grote ruimte mits grote investeringen.

Geen kerkhof rond de kerk.

aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:

- verwarming
- elektriciteit
- sanitair
- keuken
- water
-

Degelijke geluidsinstallatie.
De verwarmingsinstallatie werd recent vernieuwd.
In de kerk (omgeving sacristie) is er ook een toilet.
De elektrische installatie werd aangepast aan de geldende voorschriften.
Een apart lokaaltje is voorzien van een kleine afwasbak.

De toegankelijkheid voor andersvaliden

Aan de hoofdingang van de kerk is een hellend vlak voorzien voor rolstoelgebruikers.

Aanwezigheid parking

De verharde parking van de parochie naast de kerk heeft een 40-tal parkeerplaatsen, waaronder 2 voor mindervaliden.
Langs de andere kant richting parochiezaal zijn ook nog ongeveer 30 parkeerplaatsen.
Langs de straat en in de zijstraten zijn ook nog tientallen parkeerplaatsen.

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurobjecten

Een icoon en bijpassend altaarkruis, van de hand van iconograaf Joris Van Ael, zijn geplaatst vooraan in de kerk.

Er werd in november 2018 een volledig gedetailleerde inventaris opgemaakt door het CRKC. Deze bundel is beschikbaar in het archief van de kerkfabriek

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

De actuele bouwfysische toestand van de kerk is goed. De zink van de dakgoten moet vernieuwd worden en voor het dak zijn er lokale onderhoudswerken noodzakelijk.

KORTE CONCLUSIE LAATSTE RAPPORT MONUMENTENWACHT

De kerk wordt sinds **2019** gecontroleerd door **Monumentenwacht**. Het laatste verslag dateert van 08/04/2025.

GEHELE OBJECT

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade weinig

Toegankelijkheid redelijk

Toelichting Het gebouw is over het algemeen in goede toestand.

DAK

Toestand: redelijk

Onderhoud: redelijk

Risico op gevolgschade: aanzienlijk

Toelichting De meeste daken zijn in redelijke toestand. Enkele herstellingen dringen zich op.

DAKWATERAFVOER

Toestand: goed

Onderhoud redelijk

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Het zink vertoont de eerste sporen van verwerking. De uitzetstukken dienen vernieuwd te worden.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Goed.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Er zijn zeer kleine gebreken. De oorzaak van de schade aan de toren dient wel hersteld te worden om erger te vermijden.

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Zowel het houten als het metalen schrijnwerk is goed.

Bij de verflagen is er een zeer lichte verschraling bij de liggende delen.

Een enkel metalen kelderraam is roestig.

AFWERKING EN INRICHTING

Toestand: goed

Onderhoud: uitstekend

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting Ten gevolge van oude lekken is de afwerking in de zijbeuk licht beschadigd. Over het algemeen komt op verschillende plaatsen de verf los.

SITE EN OMGEVING

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting Tussen de blauwe stenen van de buitentrappen komt voegwerk los en is er een deel verdwenen.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

toekomstige geplande ingrepen en voorziene budget

De toekomstige ingrepen zijn afhankelijk van de concrete uitwerking van het nevenbestemmingsproject. Het plaatsen van een wand tussen de zijkapel en de grote kerk is wel primordiaal. De kosten worden geschat op 75KEUR.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

Plaats van de kerk in het dorpscentrum

De kerk bevindt zich langs de Oude Mechelsebaan op de hoek van de Hombergstraat.

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen

In de onmiddellijke omgeving van de kerk is er de kleuterschool en lagere school van Gijmel. In de Hombergstraat, op minder dan 100m van de kerk, staat de pastorie die nu dienst doet voor kinderopvang, parochiesecretariaat en vergaderlokaal voor de kerkraad. Naar de toekomst zal het lokale parochiesecretariaat verhuizen naar de kerk en zullen deze lokalen worden vrijgemaakt zodat er meer ruimte komt voor kinderopvang.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

Belbushalte recht voor de kerk.
Station NMBS Langdorp op minder dan 1km.
Bushalte van de Lijn op ongeveer 500m van de kerk.

Nabijheid andere kerken

De kerken van Wolfsdonk en Langdorp bevinden zich op respectievelijk 5 en 3 km van de Onze-Lieve-Vrouw van Fatimakerk

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Zuidwestenkant: parking van de parochie + gebouwen lagere school

Noordwestenkant: gebouwen + speelplaats school + parochiezaal

Noordoostenkant: verharde weg naar de parochiezaal + speelbos van de school

Zuidoostenkant: de Oude Mechelsebaan

KERKHOF SITE

Geen kerkhof rond de kerk: nieuwe kerkhof uit jaren 60 gelegen halverwege tussen kerken van Langdorp en Gijmel.

4 Actuele functie en actueel gebruik

Frequentie vieringen

Op zaterdagavond is er omstreeks 18 uur een eucharistieviering of gebedsdienst. Kerkelijke huwelijken en begrafenissen (+ eventueel gebedsviering de avond voordien).

De nabijgelegen vrije lagere school (ongeveer 260 leerlingen) maakt ook regelmatig gebruik van de kerk. Bij begin en einde schooljaar, de Advent, de Vasten en Goede Vrijdag is er een viering voor de ganse school (+ouders) tijdens de week. De klas die de mis verzorgt, maakt ook gebruik van de kerk om die viering voor te bereiden. Bij de voorbereiding van Eerste Communie en Heilig Vormsel wordt ook intensief gebruik gemaakt van de kerk.

Het Vormsel voor de 3 Langdorpse lokale gemeenschappen gaat door in de kerk van Gijmel

Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.

Enkele keren per jaar gaat in de kerk een culturele activiteit door: concert fanfare, optreden koren, kerstmarkt,

Enkele keren per jaar is er na de avondviering op zaterdag een receptie in de kerk aangeboden door de parochieploeg, Chiro, soepstop, nieuwjaar, parochiefeest. De kerk wordt eveneens gebruikt tijdens de jaarlijkse kerstmarkt. Bij minder gunstige weersomstandigheden gaat het jaarlijks schoolfeest van de school (kinderen + ouders) ook door in de kerk.

De kerk doet ook dienst als eventuele evacuatie ruimte voor de naschoolse kinderopvang Stekelbees die gehuisvest is in de pastorie. Ook als eventuele evacuatie ruimte voor de kinderen van de nabijgelegen lagere school kan de kerk gebruikt worden. De sleutel is daarvoor telkens ter beschikking gesteld.

Interesse verenigingen of andere partners

Stockageruimte voor materialen van de Chiro in de kelder van de kerk.
Tentoonstellingsruimte Hagelandse academie,

IMMATERIEEL ERFGOED

Mariahulde op 15 augustus
Eucharistieviering opgeluisterd door de Chiro op Christuskoning
Dankviering met meegeven van wiegjes pas gedoopten met Lichtmis
Herdenkingsmis met meegeven van kruisjes pas overledenen op Allerzielen...

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

5 Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze Bewegingskerk en Mariakerk

Algemeen :

motivatie:

Grotere kerkgedeelte gebruiken voor bv. turn- en danslessen.

pastorale invulling:

weekendliturgie

zijkapel afsluiten en inrichten als permanente liturgische ruimte

Mariakapel – kaarsje branden - schoolvieringen

Gedetailleerde beschrijving ;

De O.L.V.-van-Fatimakerk in Gijmel biedt de mogelijkheid om het gebouw op te delen in twee afzonderlijke delen: een grote kerkruimte en een zijkapel. Die indeling willen we concreet benutten. We kiezen ervoor om de zijkapel af te sluiten van het grote gedeelte en in te richten als een permanente liturgische ruimte, waar kleinere, regelmatige vieringen kunnen doorgaan.

Het grotere kerkgedeelte blijft beschikbaar voor grotere gelegenheden, zoals de Vormselviering die momenteel doorgaat voor de parochie Gijmel-Langdorp-Wolfsdonk, of voor schoolvieringen die nog steeds regelmatig georganiseerd worden. Op die manier blijft de kerk actief in gebruik voor de lokale gemeenschap, maar wel op een flexibele manier.

Daarom werd in het nieuwe beleidsplan de status aangepast naar nevenbestemming in ruimte: de ruimte zelf wordt opgedeeld en verschillend ingevuld, afgestemd op de noden van de bredere gemeenschap vandaag én morgen.

Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur Momenteel lokale kerk van de parochie HH.Maria, Pieter en Antonius Langdorp-Wolfsdonk-Gijmel

Toekomstige functie Bewegingskerk en Mariakapel
Kerk met nevenbestemming.

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

Elke zaterdagavond is er een eucharistie of een gebedsviering.
Kerkelijke huwelijken en begrafenissen (+ eventueel gebedsviering de avond voordien).
De nabijgelegen vrije lagere school (ongeveer 260 leerlingen) maakt ook regelmatig gebruik van de kerk.
Bij begin en einde schooljaar, de Advent, de Vasten en Goede Vrijdag is er een viering voor de ganse school (+ ouders) tijdens de week. De klas die de mis verzorgt, maakt ook gebruik van de kerk om die viering voor te bereiden. Bij de voorbereiding van Eerste Communie en Heilig Vormsel wordt ook intensief gebruik gemaakt van de kerk.

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Enkele keren per jaar gaat in de kerk een culturele activiteit door: concert fanfare, optreden koren, ...
Enkele keren per jaar is er na de avondviering op zaterdag een receptie in de kerk aangeboden door de parochieploeg, chiro, soepstop, ...
Bij minder gunstige weersomstandigheden gaat het jaarlijks schoolfeest van de school (kinderen + ouders) ook door in de kerk.
De kerk doet ook dienst als eventuele evacuatieruimte voor de naschoolse kinderopvang Stekelbees die gehuisvest is in de pastorie. Ook als eventuele evacuatieruimte voor de kinderen van de nabijgelegen lagere school kan de kerk gebruikt worden. De sleutel is daarvoor telkens ter beschikking gesteld.
Sinds een aantal jaren wordt de kerk gebruikt voor de jaarlijkse kerstmarkt.

Gezien de kerk een perfecte ligging heeft voor de plaatsing van zonnepanelen kan er een project worden gerealiseerd in het kader van energiedelen met de stad Aarschot en Ecoob. De studie van Ecoob is uitgevoerd en de daken zijn effectief geschikt zowel qua ligging als qua stevigheid van het dak.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van een bedrag van een 8000 € jaarlijks te voorzien op voorwaarde dat de vrijwilligers het regelmatige poetsen van de kerk zelf voor haar rekening kan blijven nemen. Grote investeringen om het gebouw in de huidige vorm te kunnen blijven gebruiken zijn beperkt gezien de relatief goede bouwfysische toestand van het gebouw.

Plan van aanpak

ALGEMEEN

Opvolging toekomstige functie

Zie algemeen plan van aanpak. De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de parochie Langdorp en de zoneploeg Aarschot.

De nevenbestemming werd najaar 2017 reeds gezocht door een groep samengesteld uit mensen van de Kerkfabriek en de Gijmelse verenigingen. Het Centraal Kerkbestuur heeft concrete invulling ook mee vorm geven (vb. door externe begeleiding van CRKC en er werden al wat participatiemomenten doorgevoerd echter stilgevallen tijdens de Corona. Naar de toekomst toe zal de centrale stuurgroep zoals beschreven in het algemene deel de algemene coördinatie doen en zal er een lokale werkgroep waaronder de lokale kerkfabriek worden opgericht voor de gedetailleerde uitwerking van de nevenbestemming.

SOCIAAL BELEID IN DE PAROCHIE (OF DEELGEMEENTE / NIEUWE PAROCHIE)

Verenigingen (Chiro, Femma, KVLV, fanfare, Landelijke Gilden, ...) kunnen de kerk gebruiken voor culturele activiteiten

LOKAAL COMMUNICATIEPLAN

Nu voornamelijk via het parochieblad.

Bij uitzonderlijke activiteiten soms ook via informatiekanaal van verenigingen.

Bij participatietraject ruimere communicatie, ook via Gemeente en digitale media. De kerkfabriek HH. Maria, Pieter en Antonius zal haar websites "Verhalen verbinden platteland" en de "Sint-Pietersparochie" samenbrengen onder 1 website.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Antonius Abt - Wolfsdonk

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

CKB

KERKENBELEIDSPLAN - AARSCHOT

GEMEENTELIJK KERKENPLAN AARSCHOT EN DEELGEMEENTEN

LANGETERMIJNVISIE

INVENTARISERING EN PLANNING PER KERKFABRIEK

1 Identificatie

RUIMTELIJKE CONTEXT - KADASTERPLAN

Naam van de kerk	Sint-Antonius Abt kerk
Bisdom	Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Pastorale regio	Leuven
Pastorale zone	Sint-Rochus Aarschot
Parochie	HH. Maria, Pieter en Antonius
Adres	Straat: Dorp 7 Plaats: 3201 Langdorp – Wolfsdonk
Eigenaar	Kerkefabriek Sint-Antonius Abt Wolfsdonk
Bestemming gewestplan	Kadasterplan: 3de afdeling 475E + 475 F (Kerk + historisch kerkhof) Woongebied met landelijk karakter
Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan	Geen bekend
Inplanting in de dorpskern: Ontstaan en groei	<p>In 1435 krijgt het gehucht Wolfsdonk (bij Langdorp) de toelating van de Abdij van Sint-Geertrui te Leuven om een kapel te bouwen. Deze bedepplaats voor de Heilige Sint-Antonius Abt wordt in 1457 omgebouwd tot een eenbeukige, gotische stenen kapel. De priesters van de hoofdkerk van Langdorp staan in voor de bediening, maar door de afstand verloopt dit niet altijd zo vlot. De 'wijk' Wolfsdonk vraagt in 1662 dan ook aan de Witheren van de Abdij van Averbode om de kapel mee te bedienen. Na een eerste poging in 1664, verzoeken de Wolfsdonkenaren andermaal in 1786 om een zelfstandige parochie te worden. Dit verzoek wordt niet ingewilligd, maar vanaf 1788 krijgt onderpastoor Van Hove uit Langdorp wel een vaste verblijfplaats in Wolfsdonk. Na de Franse periode, waarin Wolfsdonk onder de succursaal van Langdorp komt te resorteren onder het decanaat Aarschot (voordien onder Diest), stijgt het bevolkingsaantal van Wolfsdonk sterk. In 1823 wordt de oude kapel nog gerestaureerd maar wegens haar erbarmelijke staat en het groeiende plaatsgebrek, wordt 16 jaar later beslist om een nieuwe kerk te bouwen. Architect Drossaert uit Tienen krijgt uiteindelijk het project toegewezen en in 1842 wordt de eerste steen gelegd van de neoclassicistische Sint-Antonius Abt kerk. Vanaf 1 januari 1843 wordt Wolfsdonk als zelfstandige parochie erkend. De gebroeders-priesters Peeters investeren als weldoeners van de kerk in de daaropvolgende jaren veel in klokken, meubilair en orgel (erkend als monument in 1975). Een grondige dakrestauratie volgt reeds in 1892. Het hoofdaltaar wordt in 1928 vervangen na de verwoesting door een brand en in 1951 worden twee nieuwe, grote klokken ingewijd (na de Duitse opeising van de oude klokken in 1943). In 1962 wordt het dak opnieuw vervangen en wordt het interieur herschilderd. In oktober 2012, tot slot, viert de parochie de 170e verjaardag van haar oprichting met een dorpsfeest, met als directe aanleiding het afronden van de buitenrestauratie van het kerkgebouw en de inhuldiging van vier nieuwe glasramen.</p>
Typologie	Neoclassicistisch kerkgebouw (1842)
Eventueel geklasseerd of als waardevol erkend	Het Kerkgebouw en het omliggende historisch kerkhof zijn door de Provincie Vlaams-Brabant erkend als waardevol en zijn dan ook

Bescherming

opgenomen bij Monumentenwacht Vlaams-Brabant. De kerk, het kerkhof en een oud historisch café recht tegenover de kerk zijn bovendien opgenomen in de inventaris van onroerend erfgoed Vlaanderen. De kerk is niet beschermd door AOE. **Het historische 17de-eeuwse kerkorgel is beschermd als monument sinds 1975.**

Meer info zie <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200198>

2 Beschrijving

A Cultuurhistorische waarde

BESCHRIJVING KERKGEBOUW EN MEUBILAIR

Kerkgebouw:

succursale kerk bij K.B. 11 juli 1842, canonieke oprichting parochiekerk 20 december 1842, erkenning parochie 1 januari 1843

De eerste steen van de huidige neoclassicistische kerk is op 18 april 1842 gelegd op de plaats van de 15e-eeuwse kapel. Het ontwerp van deze 19e-eeuwse kerk was van architect Drossaert uit Tienen (ook architect stadhuis Tienen, 1793-1863). De kerk werd ingewijd op 18 juni 1845 en geconsacreerd op 11 juli 1853 door aartsbisschop Sterckx. Het hoogaltaar - eveneens naar ontwerp van Drossaert - werd geplaatst in 1851. De Sint-Antoniusklok werd gewijd op 29 augustus 1854, de communiebank - gegoten in Luik - werd geplaatst in 1856 (model Sondervorst uit Tienen). Gebroeders-priesters Peeters schonken mild voor de aankoop van meubilair, missalen, kandelaars en orgel. Documenten wijzen op de installatie door Drijvers uit Rotselaar in 1870 maar het betreft oorspronkelijk een orgel uit de 17de eeuw en oud pijpwerk uit de 18de en 19de eeuw (aangepast door orgelbouwer Jan Baptist D'hondt). In 1892 werd het dak verhoogd en vernieuwd. Na een brand op 15 april 1928 werd het hoogaltaar en tabernakel vernieuwd (huis Caers te Leuven). In 1934-1935 werden enkele glasramen aangebracht.

Na de Duitse opeising van de klokken in 1943, werden in 1951 nieuwe klokken ingewijd (behalve elfurenklokje uit de 15e eeuw). In 1962 werd het dak opnieuw vervangen en werd de kerk herschilderd. Na schilderwerken binnenin de kerk in de jaren '90 (en het plaatsen van warmeluchtblazers), werd in 2012 de buitenrestauratie van de kerk afgerond. Op 7 oktober 2012, bij de viering van 170 jaar parochie, werden ook 4 nieuwe glasramen (met beeltenis van H. Damiaan, H. Sint-Jan Berchmans, Sint-Pieter en H. Norbertus) ingehuldigd. Deze vier glasramen vervolledigen de reeks van de reeds bestaande glas in loodramen. De nieuwe glasramen werden in dezelfde stijl ontworpen zodat de glasramenpartijen in de kerk nu één afgewerkt geheel vormt. Ondertussen werd het restauratieproject van het beschermde orgel opgestart. De studie- en ontwerpfase is achter de rug en het dossier is reeds ontvankelijk verklaard en staat op de wachtlijst voor de subsidies. Voor 2015 wordt er voorzien in de aanpassing van de verwarming en het multifunctioneel maken van de huidige stookplaats.

Meubilair:

Wat het meubilair betreft, zijn er verscheidene waardevolle zaken te vernoemen.

Vooreerst de houten en ruime comfortabele zitbanken in de middenbeuk. In de zijbeuken zijn er eenvoudige klassieke kerkstoelen. Aan alle pilaren zijn oude, nu meestal wit geschilderde, beelden van Heiligen aanwezig. De oude barokke preekstoel is een preekstoel die oorspronkelijk was geplaatst in de begijnhofkerk in Aarschot. Toen deze kerk werd gesloten voor de aanleg van de stationsstraat in Aarschot werd deze preekstoel in 1852 aangekocht op initiatief van deken Peeters. De twee rijkelijk versierde biechtstoelen sluiten qua stijl perfect aan met deze preekstoel. Het hoogaltaar en het tabernakel is van 4 oktober 1928 nadat het oude was verwoest door een brand van 15 april 1928.

De geschilderde kruisweg dateert van 1898 en werd geschilderd door de toenmalige pastoor Couwenbergh. In 2003 bij het afscheid van de laatste Zusters die decennia lang in Wolfsdonk hadden verbleven, schonken ze een prachtig nieuw altaar aan de kerk. Het is een blijvende herinnering en eerbetoon aan het werk dat de zusters al die jaren in en voor Wolfsdonk hebben gedaan.

Momenteel is ook de piëta, die voor de restauratie van de kerk hing te verkommer aan de achterzijde van de kerk, volledig gerestaureerd. Deze prachtige piëta staat nu achteraan in de kerk om opnieuw verval of

beschadiging te voorkomen. Op deze manier kan hij ook veel beter worden bewonderd. In het historisch patrimonium mogen uiteraard ook de kelken, kandelaars, schalen, doopvont, kazuifels en vooral de eeuwenoude zonnemonstrans niet worden vergeten.

Tenslotte maar niet in het minst vermelden we het oude Sint-Antonius beeld, patroonheilige van de kerk en de relikwie van dezelfde Heilige.

ARCHIEVEN EN BRONNEN

- André Peeters (1985) Wolfsdonk Weleer... Antiqua, Tessenderlo.
- Archief kerkfabriek Sint-Antonius Abt
- Studie kerkhof Wolfsdonk van Anne-Mie Havermans
- Studie van het orgel door Wim Winters
- Geofysisch onderzoek naar de contouren van de oude kapel door de VUB
- Landschappelijke studie van het kerkhof door Michel Pauwels
- Brochure provincie Vlaams-Brabant : draaiboek voor de herwaardering van plattelandskerkhoven opgemaakt door de werkgroep kerkhoven.
- Kleine Gids voor de Sint-Antonius Abt Kerk en het plattelandskerkhof te Wolfsdonk. (2015: Anne-Mie Havermans, André Peeters, Wim Winters; Eddy Dehond, Jonas Dankers.)

B Architecturale mogelijkheden

De grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes

De kerk vormt een grote ruimte waar koor en schip mogelijk kunnen afgescheiden worden. Middenschip en zijbeuken zouden in theorie kunnen opgedeeld worden, maar dienen een geheel te vormen voor grote activiteiten (liturgische en profaan). Naast de sacristie is nog een kleine multifunctionele ruimte voorzien naast het hoofdaltaar.

De uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen

Gezien de architectuur, de aanwezigheid van een beschermd orgel en de inplanting op een historisch kerkhof is een opdeling van de kerk in aparte compartimenten en een uitbreiding naar buiten toe moeilijk realiseerbaar.

aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen:

- verwarming
- elektriciteit
- sanitair
- keuken
- water

Verwarmingsinstallatie op mazout is verwijderd in 2016 en vervangen door een milieuvriendelijker verwarming op aardgas (aansluiting langs kerkhof). De stookruimte kon sterk worden verkleind. Er kon hierdoor een nieuwe ruimte worden ingericht als keukentje/omkleedruimte. Via vier roosters in de zijbeuken van de kerk wordt de kerk zeer geleidelijk aan opgewarmd (Mahr-systeem) met een maximale temperatuur van 16° ter vrijwaring van het 18de-eeuwse beschermde kerkorgel. In sacristie en keuken/multifunctionele ruimte zijn er telkens nog apart verwarmingselementen aanwezig.

Elektriciteit wordt aangepakt in het lopend dossier samen met de energieverblindende halogeen verlichting

Er is een modern toilet achteraan in de kerk sinds 2012.

Er is een keukentje (kasten/wasbakje) ingericht in de opbergruimte links van het altaar (vrijgekomen ruimte na afbraak oude brander)

Er is stromend water in de kerk (wasbakje in sacristie, in toilet achteraan, in keukentje en buiten aan kerkmuur). Brandblusser en noodverlichting aanwezig. Deuren zijn breed genoeg. Deze dienen mogelijks nog aangepast zodat ze naar buiten kunnen opendraaien.

De toegankelijkheid voor andersvaliden

Er zijn geen drempels aan de ingang van de kerk. De deuren en ruimte tussen zijbeuken en middenbeuk zijn breed genoeg voor rolstoelpatiënten.

Aanwezigheid parking

Vlot bereikbaar: kerken en kapellen zijn gelegen in of vlakbij de dorpskern. Er is ruime parking aan de voor, zij en achterzijde van de kerk op het centraal gelegen Boeckxplein en achteraan de Sint-Antonius parking. Bijkomend is er de recent aangelegde parking op schoolplein Den Abt rechttegenover de school.

De aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurobjecten

Zie hoger: "cultuurhistorische waarde". Er werd in november 2018 een volledig gedetailleerde inventaris opgemaakt door het CRKC. Deze bundel is beschikbaar in het archief van de kerkfabriek

VOORZIENINGEN IN DE KERK EN GESCHIKTHEID VOOR NIET-LITURGISCHE ACTIVITEITEN

De kerk beschikt over ruime comfortabele zitbanken in de middenbeuk. Sinds de restauratie in 2012 is er ook een toilet aanwezig. Het altaar is makkelijk verplaatsbaar zodat de ruimte vooraan in de kerk volop kan gebruikt worden voor de concerten en optredens. De kerk beschikt over een goed werkende geluidsinstallatie, beschikt over loopmicro's en muziekinstallatie met CD;USB stick en Bluetooth verbinding. Er zijn ook twee grote ledschermen aanwezig. De keuken beschikt over een percolator voor koffie en een warmwaterboiler voor thee. Er zijn koffietassen en glazen aanwezig. De stoelen in de zijbeuken kunnen makkelijk worden verplaatst zodat hier een ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen kan worden gecreëerd.

Met de realisatie van een multifunctioneel lokaaltje van de huidige stookruimte zijn er meer mogelijkheden ontstaan om de praktisch organisatie van nevenactiviteiten te vergemakkelijken. Denken we hier aan de kleine keuken voor het verzorgen van kleine recepties bij tentoonstellingen, opslagplaats van materiaal nodig voor concerten of optredens, wachtruimte voor artiesten etc.

C Bouwfysische toestand

ACTUELE BOUWFYSISCHE TOESTAND VAN DE KERK

De actuele bouwfysische toestand is goed. De volledige restauratie buitenzijde van de kerk met vernieuwing van het volledige dak werd afgerond in 2012. Ook alle glasramen werden eveneens aangepakt en hersteld zodat zij nog, dixit de restaurateur, nog 100 jaar kunnen meegaan. De laatste 4 glasramen zijn pas van 2012 toen het gewone witte glas werd vervangen door glas in lood ramen in dezelfde stijl als de reeds bestaande historische glasramen.

De binnenkant van het gebouw heeft nood aan schilderwerken en aan een aanpassing van de elektriciteit en verlichting. Dit project is in uitvoering samen met de restauratie van het beschermde orgel. Door werken aan elektriciteit, verlichting en schilderwerken uit te voeren voor de herplaatsing van het orgel, dat zich momenteel bevindt in het atelier van de orgelrestaurateur, worden zeer zware kosten vermeden. Bij het uitvoeren van ingrijpende en stofveroorzakende werken dient een orgel immers volledig te worden ingepakt en onder druk worden gezet zodat er geen stof in de orgelpijpen komt, wat nefast zou zijn voor het orgel. De verwarming werd in 2016 vernieuwd als voorwaarde om de vereiste subsidiëring van de restauratie van het beschermd orgel mogelijk te maken.

KORTE CONCLUSIE LAATSTE RAPPORT MONUMENTENWACHT

De kerk is als monument aangesloten bij monumentenwacht Vlaams-Brabant. Zowel de kerk als het historische plattelandskerkhof zijn immers door de provincie erkend als waardevol. Op regelmatige basis wordt er dan ook een grondige inspectie en inspectieverslagen opgesteld. De kerkfabriek doet daarbij steds al het mogelijke om aan de opmerkingen uit het verslag van monumentenwacht te verhelpen. Het laatste rapport van 2023 vermeldt de volgende conclusies.

GEHELE OBJECT

Toestand : goed
Onderhoud : goed
Risico op gevolgschade: geen
Toegankelijkheid goed

Toelichting: Het kerkgebouw wordt goed onderhouden. Het is belangrijk dat kleine gebreken snel opgevolgd worden.

DAK

Toestand: goed
Onderhoud: redelijk
Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting: De daken verkeren in goede staat.

DAKWATERAFVOER

Toestand: goed
Onderhoud: redelijk
Risico op gevolgschade: redelijk

Toelichting: Enkele goten zaten tijdens de inspectie verstopt. Voornamelijk de hoger gelegen goten dienen geregeld gereinigd te worden. Hiervoor is het inzetten van een hoogtewerker essentieel.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

Toestand: goed
Onderhoud: goed
Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting: De kappen zijn structureel in orde. Er komen verspreid oude aantastingen door houtborende insecten voor.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

Toestand: goed

Onderhoud: goed

Risico op gevolgschade: weinig

Toelichting De kerk verkeert in goede staat.

Wat betreft het interieur is de laatste inspectieverslag doorgevoerd in 2017. In 2023 werd er geen inspectie interieur doorgevoerd omwille van het feit dat er geen ingrepen zijn gebeurd aan de inrichting en technische installatie en het lopende dossier van de binnenrestauratie met herstel elektriciteit, schilderwerken en orgel.

Conclusie verslag monumentenwacht interieur 04/05/2017.

AFWERKING EN INRICHTING

Bouwfysische toestand : redelijk

Onderhoud : matig

Risico's : redelijk

Toelichting : De afwerking op de gewelven en de wanden is vervuild

TECHNISCHE INSTALLATIE

Bouwfysische toestand : redelijk

Onderhoud : matig

Risico's : aanzienlijk

Toelichting : Op zolder komen een aantal openstaande aftakdozen voor.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN VOOR INSTANDHOUDING EN VERDER GEBRUIK

De werken aan het beschermde orgel zijn lopende en de werken voor de aanpak van elektriciteit en nieuwe verlichting worden weldra opgestart evenals de schilderwerken. Als deze werken zijn uitgevoerd kan het beschermde orgel helemaal gerestaureerd terug in de kerk worden geplaatst. De werken zullen normaal beëindigd zijn voor de zomer 2026. Het budget is al voorzien en afgesproken in het huidige meerjarenplan + 150K in het jaar 2026.

Na deze werken zijn er geen grote investeringen meer noodzakelijk en kan het kerkgebouw nog jaren een waardevolle functie vervullen zowel om te voorzien in de lokale pastorale noden als voor ruimere nevenbestemmingen voor de dorpsgemeenschap.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

3 Situering in de ruimtelijke omgeving

ALGEMEEN

Plaats van de kerk in het dorpscentrum (oranje cirkel)

De kerk is centraal ingeplant in de dorpskern in het noorden van het dorp omgeven door een historisch geherwaardeerd plattelandskerkhof naast het Boeckxplein (parking) met zowel vooraan als achteraan de kerk bijkomende gratis openbare parkeergelegenheid.

Ligging tegenover kerkhof, pastorie, school, klooster, andere openbare gebouwen

Het historische kerkhof (tot 1963) ligt rond de kerk en is recent opgevaardeerd. De vroegere parochiezaal nu Zaal Den Abt, pastorij en het Oud Schoolhuis liggen aan de overzijde van de straat. De zaal Den Abt kan gebruikt worden door verenigingen voor diverse activiteiten maar kan ook in combinatie met activiteiten in de kerk zoals studiedagen, concerten.. Het voormalige klooster (kinderopvang Stekelbees), de lokale basisschool Onze School en het tegenoverliggende pleintje liggen in de Veerlestraat (aangeduid in blauw). Het oud schoolhuis / lokalen worden gebruikt als verenigingslokalen en voor vergaderingen van de parochieploegen en catechese. De oude pastorie wordt gebruikt in een project met Kids als vergaderzalen en als studio voor een client van Kids in het kader van begeleid zelfstandig wonen.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

De Lijn bedient Wolfsdonk-dorp met frequente busdiensten naar Aarschot en naar Scherpenheuvel.

Nabijheid andere kerken

De kerken van Langdorp en Gijmel bevinden zich op respectievelijk 6 en 5 km van de Sint-Antonijs-Abt kerk.

BESCHRIJVING OMGEVING VAN DE KERK

Geografische afbakening van het Onroerend Erfgoed

Naast de kerk en de kerkhofsites beheert de kerkfabriek ook de nabijgelegen oude pastorie, de parochiezaal en het oude schoolhuis. Deze 5 gebouwen werden door de provincie erkend als waardevol. De kerk en het kerkhof werden door het Vlaams-Gewest in 2013 bijkomend opgenomen in de vastgestelde inventaris onroerend erfgoed samen met het recht tegenover de kerk gelegen historische dorpscafé. Naast deze erkend waardevolle gebouwen heeft de kerkfabriek nog twee beschermde monumenten. In de kerk zelf is er een beschermd orgel met delen uit de 17 de eeuw, ouder dan de huidige kerk zelf. Het orgel zou nog gestaan hebben in de oude Sint-Antonijs kapel gebouwd in 1437 welke in 1842 werd vervangen door de kerk. Het tweede monument is de meer dan 200 jaar oude Amerikaanse eik die bekend staat als de “dopkesboom”. Deze is gelegen op een 300 meter van de dorpskom vlakbij de OLV kapel, eveneens onder beheer van de kerkfabriek.

Alle gebouwen liggen in/ of vlakbij de dorpskom van Wolfsdonk op een aantal wandel en fietsroutes doorheen het Hageland en het Merode gebied. Zowel het Hageland als het Merodegebied zijn toeristische streken die volop in ontwikkeling zijn. Meer en meer fiets- en wandelroutes en streekproducten worden aangeboden door de impulsen van zowel het Merode project als de Hagelandse en Aarschotse toeristische diensten.

In het jaar 2016 is een speciale fietsroute rond “Kerken, orgels en kerkhoven” worden geopend tijdens de week van de begraafplaatsen. Deze fietsroute is een initiatief van de kerkfabriek van Wolfsdonk ter ontsluiting van de historische kerkhoven en orgels als vervolgproject op het pilootproject herwaardering kerkhoven van de provincie Vlaams-Brabant. Ook het project van de fietsroutes werd mogelijk gemaakt worden door de financiële en praktische ondersteuning door de provincie Vlaams-Brabant en in samenwerking met de verschillende deelnemende kerkfabrieken uit de regio.

KERKHOF SITE

De kerkfabriek doet sinds enkele jaren ruime inspanningen om het kerkhof terug in zijn oude glorie te herstellen, ook al is dit een werk van lange adem. In samenwerking met de Heemkundige kring van Aarschot, in het bijzonder met vrijwilliger Eddy Dehond, werd reeds enkele jaren geleden gestart met een eerste uitgebreide inventaris van alle graven en werd er opgesteld welke dringende werken noodzakelijk waren op het oude kerkhof. Hierbij bleek al gauw dat het plattelandskerkhof van Wolfsdonk uitzonderlijk is in zijn soort. Elders zijn dergelijke eenvoudige kerkhoven immers vaak al lang verdwenen. Het is dus erg belangrijk dit erfgoed voor de volgende generaties optimaal te bewaren. Bij de administratieve voorbereiding van het dossier nam de Kerkfabriek contact op met specialisten funerair erfgoed, ook buiten de landsgrenzen. In 2012 werd dan een specialiste voor oude kerkhoven, Anne-Mie Havermans, aangesteld om een historische voorstudie over het kerkhof te maken. Op 27/04/2012 werd het historische kerkhof van Wolfsdonk door de Provincie Vlaams-Brabant erkend als "waardevol". Op 6/06/2012 kon hierdoor een inspectieverslag worden opgemaakt door de Dienst Monumentenwacht van de Provincie waarin alle aandachtspunten voor dringend herstel en onderhoud werden opgenomen.

De provincie toonde erg veel interesse in het herwaarderingsproject voor het oude Wolfsdonkse kerkhof. Aangezien tot dan toe weinig ervaring bestond met het herwaarderen van dergelijke kleinere kerkhoven werd er gevraagd om het Wolfsdonkse project uit te werken tot een pilootproject. Per 1 oktober 2012 werd dan ook door de kerkfabrieken van Wolfsdonk en Langdorp een gezamenlijk subsidiedossier ingediend bij de Provincie Vlaams-Brabant voor het maken van een historische studie over, en het uitwerken van een herwaarderingsplan voor beide oude kerkhoven. Het lijvige subsidiedossier werd door de beoordelingscommissie van de Provincie uitstekend bevonden en de toekenning van een bedrag van 50 % van de kosten met een maximum van 12 000 € voor de studie en ontwerpkosten was een feit. Bedoeling van het pilootproject is om de kennis opgedaan bij de herwaardering van de Langdorpsse kerkhoven in brochurevorm uit te brengen en ter beschikking te stellen van andere kerk- of stadsbesturen zodat ook zij direct aan de slag kunnen met hun plattelandskerkhoven.

De projectgroep; bestaande uit mensen van de Provincie Vlaams-Brabant, Monumentenwacht Vlaams-Brabant; het Agentschap Onroerend Erfgoed, Regionaal Landschap Noord-Hageland, de Heemkundige kring van Aarschot, de Kerkfabrieken van Langdorp en Wolfsdonk en de Stad Aarschot; kon samen met Anne-Mie Havermans, specialiste funerair erfgoed, en landschapsarchitect Michel Pauwels, beide bedreven in de herwaardering en het behoud van historische kerkhoven, door de subsidietoekenning aan de slag. Diverse vergaderingen werden belegd om de mogelijkheden en de noodzakelijke aanpassingen door te voeren om de kerkhoven integraal in een mooier kader voor de toekomst te kunnen blijven bewaren. Bovendien is er sinds 2013 een absoluut verbod op het gebruik van chemische onkruidverdelgers waardoor alleen al hierdoor een nood ontstond om een toekomstplan voor de kerkhoven op te stellen. In een eerste fase, die werd afgerond op 1 oktober 2013, werden al verschillende herstellingen en restauraties uitgevoerd in opdracht van de Kerkfabriek Sint-Antonius Abt. De gietijzeren kruisen werden vakkundig gerestaureerd zodat ze weer zichtbare bakens vormen op het kerkhof. Een Nederlandse specialiste werd aangesteld voor het deskundig herstel van alle porseleinen Christuskopjes. Beide restauraties waren geen goedkope behandelingen maar het resultaat mag verbluffend genoemd worden. In 2015 werd al de sarcofaag aangepakte en werden de beplantingen aangebracht. In de eindfase zullen alle houten kruisjes, de vernielde marbrietplaten en de herstel van de resterende grafzerken worden doorgevoerd.

Kunsthistorica Anne-Mie Havermans en Eddy Dehond van de Heemkundige kring Aarschot hebben een uitgebreide databank opgesteld van alle graven. Op het kerkhof kon daardoor ook een I-baeken worden opgericht. Een plaat met QR code die kan gelezen worden met de smartphone waardoor je direct terecht komt op de database met alle gegevens van het graf en overledene.

Sindsdien is het kerkhof terug een groene oase van rust en stille getuigenis van het verleden van ons dorp. In de loop van de jaren werd er stap voor stap verder gewerkt aan het onderhoud van de graven, zoals nieuwe schade herstellen, houten kruisjes schilderen. Ondertussen vormen de leibomen een groen lint rond het kerkhof. Jammer genoeg heeft ook op het kerkhof van Wolfsdonk de buxusmot toegeslagen en zijn de aangeplante buxushaagjes aan vervanging toe.

ANDERE GEBEDSRUIMTEN EN / OF KAPELLEN

De lokale gemeenschap Sint-Antonius Abt Wolfsdonk beschikt over een hoofdkerk de Sint-Antoniuskerk. Daarnaast bevinden zich op het grondgebied van de parochie nog meerdere kapelletjes.

De O.-L.-V.- en de Sint-Antoniuskapel gelegen op de processieweg respectievelijk Veelsebaan zijn eigendom van de kerkfabriek. Ook deze kapelletjes zijn erkend als waardevol door de provincie en worden regelmatig gecontroleerd door monumentenwacht. Het laatste verslag dateert van 19/04/2023. Structureel zijn de beide kapellen goed in orde. De O.L.V.-kapel heeft de laatste tijd herhaaldelijk te maken gehad met vandalisme, waaronder het bespuiten met graffiti en het beschadigen van het slot. Er is klacht ingediend bij de politie maar voorlopig zonder resultaat. Voor de Sint-Antonius kapel dient er aandacht te worden besteed aan het asbestleien dak, het schilderen van de deuren en de binnenmuren die last hebben van opstijgende vocht. Voor deze kapel werd in september 2024 een subsidie aangevraagd bij de provincie zodat de werken aan de kapel kunnen worden uitgevoerd door de monumentenploeg van IGO. Jammer genoeg waren op dat moment de voorziene budgetten voor zowel 2024 als 2025 al uitgeput zodat we noodgedwongen deze werken pas ten vroegste in 2026 zullen kunnen aanvatten.

EIGENDOMMEN GEMEENTEN EN / OF KERKFABRIEK IN DE (BESCHERMDE) DORPSKERN.

Kerk + historisch kerkhof rond de kerk = kerkfabriek

Zaal Den Abt = 70 % eigendom kerkfabriek 30% overige in erfpacht kerkfabriek . Uitbating foto toevoegen

Oude Pastorie = eigendom kerkfabriek

Oud Schoolhuis = eigendom kerkfabriek

Oude schoollokalen = eigendom kerkfabriek in erfpacht van de gemeente

Schoolplein = eigendom kerkfabriek in gebruik school, kinderopvang en de verenigingen

Sint-Antonius bos met OLV kapel en beschermde dopkesboom : eigendom kerkfabriek foto toevoegen

Oude Bibliotheek : eigendom stad deels op grond kerkfabriek in erfpacht gegeven en nu in gebruik als lokaal voor de KLJ Wolfsdonk.

Boeckxplein vlak voor Zaal Den Abt en naast de kerk

Achteraan kerk :Sint-Antoniusparking

Er zijn dus verschillende gebouwen en openbare pleinen aanwezig die het een ideale locatie maken voor diverse activiteiten voor de lokale gemeenschap. Het is makkelijk bereikbaar ook voor minder mobiele mensen uit de nabije omgeving waardoor de pastorale zorg ook voor deze mensen via de lokale dorpskerk blijvend kan worden aangeboden.

4 Actuele functie en actueel gebruik

ALGEMEEN

Frequentie vieringen	Wekelijkse eucharistieviering of gebedsdienst zondag om 9.30 u.. Jaarlijks : misviering dopkesboom.
Jaarlijks terugkerend activiteiten vb. concerten, tentoonstellingen, etc.	Sint-Antoniusviering eerste zondag na 17 januari (mis opgeluisterd door Koninklijke Fanfare De Verenigde Vrienden, gevolgd door traditionele varkenskoppenverkoop in Zaal Den Abt) Kerstconcert KF De Verenigde Vrienden Concerten van VZW Wesp Week van de begraafplaatsen en open kerken. Open monumentendag.
Andere toeristische activiteiten gelinkt aan de kerk	QR-codes op bordjes op kerkhof, op route “Langs orgels, kerken en kerkhoven tussen Leuven en Averbode”. Doorlopend activiteiten. Week van de begraafplaatsen en Open Kerkendag bijkomende activiteiten in de kerk en dat in samenwerking met een 20 tal deelnemende sites kerken en begraafplaatsen gelegen langs de route die werd uitgestippeld. Open Monumentendag gecombineerd met de dorpsfeesten rondom de kerk. Dorpsfeesten zijn ontstaan naar aanleiding van de viering 170 jaar Wolfsdonk en de daaraan gekoppelde processie. Voorstellingen en rondleidingen op rond het historische kerkhof.
Interesse verenigingen of andere partners	Vele Wolfsdonkse verenigingen zijn geïnteresseerd in het organiseren van culturele activiteiten in de kerk (tentoonstellingen, concerten, voordrachten, etc.) Vlag Landelijke Gilden Wolfsdonk. In het verleden waren er al projecten van de Hagelandse academie, Tentoonstelling 900 Jaar Norbertijnen, Kunst in je dorp,...

IMMATERIEEL ERFGOED

Verkoop varkenskoppen en verering relikwie Sint-Antonius

Reeds in 1437 werd er een kapel opgericht ter ere van Sint-Antonius. Wolfsdonk groeit hiermee uit tot een echte bedevaartsplaats voor Sint-Antonius Abt. Op het naamfeest van Sint-Antonius werden de offergaven van de bedevaarders (toen varkensvlees, boter, kaas en eieren) al per opbod verkocht. Deze varkenskoppen verkoop en verering relikwie gaan tot op de dag van vandaag door, nu telkens op eerste zondag na 17 januari (patroonsfeest Sint-Antonius Abt).

De oude kapel werd afgebroken en vervangen door de kerk, bij de herwaardering van het kerkhof werden de contouren van waar eens de oude kapel stond (net voor de kerk en deels op de huidige parking) echter terug zichtbaar gemaakt worden. De oude kapel zal zo terug dagelijks zichtbaar aanwezig zijn in het openbare straatbeeld.

Sint-Antoniusvieringen erkend als immaterieel erfgoed

Deze volksfeesten ter ere van Sint Antonius, de patroonheilige van de varkens, varkenshoeders en slagers, worden in tal van Vlaamse dorpen georganiseerd.

Jaarlijks wordt rond zijn naamdag, **17 januari**, ‘Toontje met het varken’ gevierd. Die bijnaam kreeg Sint Antonius al in de middeleeuwen. De Sint-Antoniusvieringen vinden plaats **in heel Vlaanderen**: in Geel-Bel (Geel), Edegem, Wolfsdonk (Aarschot), Oosthoven (Oud-Turnhout), Herdersem (Aalst), Houtem (Vilvoorde), Rotselaar en Wever (Glabbeek), en nog andere plaatsen.

Vieringen met een verbindende rol

De Sint-Antoniusvieringen zijn heuse volksfeesten waar honderden mensen uit verschillende verenigingen aan deelnemen. In elke gemeente heeft de Sint-Antoniusviering zijn **eigen unieke karakter**. Toch delen de verschillende vieringen gemeenschappelijke kenmerken. Zo start de feestdag meestal met een religieuze plechtigheid - een misviering, een processie of wijding - waarbij vleeswaren en lokale producten worden gezegend. Na de misviering worden de offergaven per opbod verkocht. De opbrengst van die veiling gaat steevast naar een goed doel of de parochie. De dag wordt afgesloten met een groot volksfeest: een dorpsbal, eetfestijn of kermis. De Sint-Antoniusvieringen **brenge**n mensen samen, over de generaties heen, en spelen een belangrijke verbindende rol binnen de lokale gemeenschappen.

In Wolfsdonk vieren we op eerste zondag na naamdag de plechtige eucharistieviering in de Sint-Antonius kerk opgeluisterd door de fanfare de “Verenigde Vrienden Wolfsdonk” en ons eigenste “Sint-Anteunkes” koor. Omstreeks 11 uur traditioneel in de dorpszaal “Den Abt” een gezellig samenzijn waar je kan er proeven van de Wolfsdonkse feestpaté bereid door de Landelijke Gilde Wolfsdonk en is er de verkoop per opbod van varkenskoppen, hespen, kip-kap, wijn,... door de dorpsraad ten voordele van de dorpszaal Den Abt.

Eucharistieviering aan de O.-L.-V.-kapel

Elk jaar op de laatste donderdag van mei tekenen de parochianen present voor de openlucht eucharistieviering aan de OLV kapel aan de beschermde meer dan 200 jarige dopkesboom aan de processieweg op een 300 meter van kerk. Recent heeft de kerkfabriek het bosperceel met de dopkesboom aangekocht zodat de nodige instandhoudingswerken aan de boom konden worden uitgevoerd. De bosjes rond de kapel en de dopkesboom zijn omgedoopt tot Sint-Antonius bos, groene plek van stilte en rust vlakbij de dorpskom.

Processie

Vroeger ging elke jaar de processie uit langsheen de talrijke kapellen en kapelletjes op een boogscheut van de kerk. Op het traject van het dorp, Veelsebaan en, toepasselijk, de processieweg komen we al vier uit de kluiten gewassen kapellen tegen.

Met de viering van 170 jaar parochie in 2012 werd deze traditie opnieuw leven ingeblazen. Het ganse dorp was op de been. De schoolkinderen en de leden van de verenigingen waren uitgedost in een historisch plunje. Het Sint-Antonius beeld en de zonnemonstrans werd onder een prachtig gerestaureerde baldakijn buiten geleid. Bij alle kapelletjes werd haal gehouden en gebeden. Onderweg hadden de mensen hun Sint-Antonius beeld buiten gehaald, dikwijls geflankeerd door kaarsen. Door het grote succes werd besloten om ééns in de vijf jaar opnieuw zulke processie te laten doorgaan. In 2017 met het 175 jarig bestaan van de parochie was er een grootste processie met meer dan 300 deelnemers. Datzelfde jaar werd er door onze stadsbrowsers een speciaal bier gebrouwen Den Abt 175. Dit werd voor het eerst geschonken tijdens de spiegeltentfeesten in de zomer van 2017. De volgende grote processie en grootse feesten is voor 2027. De Wolfsfeesten ontstaan uit de vieringen rond 170 parochie staan jaarlijks op het programma.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Aarden bedjes op kerkhof

Rond de kerk is er het historische plattelandskerkhof met een waaier aan diverse typische stijlen van begraven vanaf de 19 eeuw tot de midden de 20 ste eeuw. Ondanks het feit dat de laatste begraafing al dateert van de jaren '60 van de vorige eeuw is worden alle grafzerken en tekens goed verzorgd met het hoogtepunt rond Allerheiligen en Allerzielen. Vele graven bestaan alleen uit een kruis uit gietijzer, beton of hout. Op het Wolfsdonkse kerkhof wordt de traditie van het vormen van versierde aarden bedjes nog steeds in ere gehouden.

Bij het herwaarderingsproject van het kerkhof waarbij opnieuw ingegroend werd zoals in het verleden, werd rekening gehouden met deze traditie.

5 Onderbouwde visie op de toekomst en plan van aanpak

Onderbouwde visie

Verantwoording van de keuze

Zie algemeen overzicht,

Algemeen :

De naam 'dorpskerk' benadrukt het verbindend karakter met het nog bloeiende verenigingsleven in deze geloofsgemeenschap.

Inzet op aanvullende activiteiten: bv. concerten, tentoonstellingen, kerk als gemeenschapshuis , kerk als troostplek

Detail

1.1.1 De dorpskerk van Wolfsdonk: een levend hart van gemeenschap en geloof

De naam 'dorpskerk' onderstreept het verbindende karakter van de kerk binnen de geloofsgemeenschap van Wolfsdonk. Ze vormt niet alleen een plaats van gebed en bezinning, maar ook een ontmoetingsplek waar het nog steeds bloeiende verenigingsleven zich thuis voelt. De kerk biedt ruimte voor aanvullende activiteiten zoals concerten, tentoonstellingen, herdenkingsmomenten en kan zo ook fungeren als gemeenschapshuis of troostplek.

1.1.2 Een centrale ligging met veel mogelijkheden

De kerk is gelegen in het hart van Wolfsdonk, omringd door belangrijke ontmoetingsplaatsen zoals Zaal Den Abt, de oude pastorie, het voormalige schoolhuis en de oude schoollokalen die allen worden gebruikt voor bestuursvergaderingen en de wekelijkse activiteiten van de lokale verenigingen. Deze nabijheid, in combinatie met ruime parkeergelegenheid op het Boeckxplein, voor de kerk en op de Sint-Antoniusparking achter de kerk, creëert ideale omstandigheden voor een veelzijdig gebruik van de kerk bij lokale activiteiten.

Met de inzet van VZW Den Abt, die instaat voor het beheer van een goed uitgeruste zaal, en dankzij initiatieven die samenwerking en verbondenheid stimuleren, zijn er sterke troeven aanwezig voor een duurzame uitbouw van activiteiten in en rond de kerk. Hoewel niet alles vanzelfsprekend is, biedt deze infrastructuur en organisatie een stevige basis voor verdere gemeenschapsopbouw samen met alle verenigingen van Wolfsdonk.

1.1.3 Verankerd in een warme geloofsgemeenschap

De kerk wordt gedragen door een uitgebreid korps van geëngageerde vrijwilligers ten dienste van de dorpsbewoners – velen van hen zijn minder mobiel en hebben nood aan nabijheid en ondersteuning. De basislijn van het kerkenbeleidsplan, waarin staat dat geen enkele gemeente of deelgemeente in de steek mag worden gelaten, kan hier op een duurzame manier worden waargemaakt.

Een bijzondere rol is weggelegd voor het Sint-Anteunkeskoor. Dit getalenteerde koor verzorgt niet alleen de muzikale omlijsting van de vieringen in de dorpskerk, maar treedt ook op in woonzorgcentra in Aarschot en Herselt. Zo slaat het koor een warme brug tussen de kerk en de bredere gemeenschap.

1.1.4 Een kerk met diepe wortels in het verenigingsleven

De band tussen de kerk en de lokale verenigingen blijft sterk. De kerk doet dienst als concertzaal voor de fanfare, als plaats voor de jaarlijkse eucharistieviering ter nagedachtenis van overleden leden van de fanfare, en als locatie voor dankmissen bij jubilea van verenigingen. Bovendien is de kerk het permanente huis van de historische vlag van de Landelijke Gilde Wolfsdonk.

Ook bij evenementen zoals de Wolfsfeesten, de processie of herdenkingsmomenten aan de Troostplek bij de Dopkesboom, speelt de kerk een verbindende rol. Ze blijft zo een levendige plek van ontmoeting, herinnering en gemeenschapszin.

Plaats binnen nieuwe kerkelijke structuur

Momenteel Zondagskerk Parochie HH. Maria, Pieter en Antonius.

Toekomstige functie

Dorpskerk met nevenbestemming

GEBRUIK VOOR DE EREDIENST

pastorale invulling:

weekendliturgie

Huwelijken, Uitvaarten ...

Speciale vieringen verenigingen, patroonheiligen, schoolvieringen

GEBRUIK BUITEN DE EREDIENST

Momenteel wordt de kerk al gebruikt voor concerten. Tweejaarlijks is er het concert van fanfare met bij uitbreiding optredens van doedelzakspelers het kinderkoor Scalleta of zelfs een heus Gospelkoor.

Naar de toekomst toe zullen er ook concerten worden gegeven op het gerestaureerd historische orgel. Het orgel zal ook worden opengesteld voor opleiding van organisten.

Het kerkgebouw en het omliggend historisch kerkhof worden opgesteld voor het ruime publiek tijdens open monumentendagen en de jaarlijkse Wolfsfeesten. Op die dagen wordt er toelichting gegeven over de lopende projecten en worden er regelmatig rondleidingen gegeven op het kerkhof.

De kerkfabriek zal verder inzetten op valorisatie en nevenactiviteiten i.s.m. de Wolfsdonkse verenigingen, vzw Wesp, Stad Aarschot, etc.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Plan van aanpak

ALGEMEEN

De pastorale taken worden verder opgevolgd door het parochieteam van de nieuwe parochie Langdorp en de zoneploeg Aarschot. Centraal wordt een stuurgroep worden opgericht voor de algemene coördinatie van de nevenbestemmingen in de diverse Aarschotse kerken. Zie algemeen overzichtsdeel.

De concrete nevenbestemmingen in de tijd zal worden gecoördineerd door de Kerkfabriek HH. Maria, Pieter en Antonius. Verenigingen en Cultuurdienst Stad Aarschot zullen daarbij nauw worden betrokken.

In het verleden werden al heel wat analyses en samenwerkingsverbanden met de verenigingen, heemkundige kringen en lokale besturen opgezet om de kerk en de kerkhofsites te ontsluiten en voor meerdere activiteiten te kunnen gebruiken zoals concerten, studiedagen, rondleidingen, fietstochten, festiviteiten

De kerkfabriek heeft zich eveneens al voorgesteld aan de culturele verenigingen van de stad Aarschot om de mogelijkheden van het gebruik van de kerken voor hun activiteiten te promoten en duidelijk te maken dat zij meer dan welkom zijn.

Naar de toekomst toe zullen in de zoektocht naar verdere valorisatie initiatieven worden genomen om de participatie van alle inwoners van de parochie te verhogen. Er zal hiervoor een enquête worden uitgestuurd naar alle inwoners van de parochie waarin er vragen zullen worden gesteld naar de diverse mogelijkheden voor valorisatieprojecten van de kerk. Alle inwoners zullen bovendien worden uitgenodigd op een vergadering in Zaal Den Abt om mee te denken en te bouwen aan de valorisaties van zowel het kerkgebouw als de Zaal Den Abt.

Uiteraard zal de restauratie van het orgel heel wat mogelijkheden brengen voor orgelconcerten en diens meer. In het kader van (orgel)concerten en het vertellen van verhalen over of gelinkt aan het erfgoed zal getracht worden een plattelandsproject op te zetten met steun van de Europese unie in het kader van de plattelandsontwikkeling.

TOEKOMSTIGE BEHOEFTE SOCIAAL BELEID IN DE HUIDIGE PAROCHIE (DEELGEMEENTE / NIEUWE PAROCHIE)

In de strategische nota van de kerkfabriek is opgenomen dat voor het private patrimonium waaronder als belangrijkste de parochiezaal (nu zaal Den Abt) en het schoolplein aangepast beleid zal worden gevoerd om hiervoor de maatschappelijk meest geschikte aanwending te vinden.

1 Schoolplein

Het schoolplein is een terrein dat gelegen is vlak voor de school. Het betreft een grond in woonzone waarvan minstens twee bouwgronden kunnen worden gemaakt. Omwille van de belangrijke functie voor zowel school, kinderopvang als voor de verenigingen heeft de kerkfabriek als eigenaar beslist om deze grond niet te verkavelen maar duurzaam te behouden om ter beschikking te kunnen stellen voor de lokale gemeenschap. (Schoolfeesten, Spiegeltentfeesten, KLJ speelplein, parking school, Klinker speeldagen,)

Tijdens de schooldagen wordt het aangewend als deel parking voor de school en de kinderopvang, deels als speelweide voor de kinderen. Ook het jaarlijkse schoolfeest gaat door op deze terreinen. Tijdens het weekend is het ter beschikking van de plaatselijke jeugdvereniging voor het spelen van hun spelletjes.

Gezien het belang voor de plaatselijke gemeenschap is het behoud van deze centraal gelegen terreinen in de gemeenschap van zeer groot belang. Deze parking is momenteel heraangelegd door de stad. Achteraan op het perceel heeft De Klinker een groot mooi speeltuig geïnstalleerd.

2 Zaal Den Abt

De zaal Den Abt is de hoeksteen voor het nog rijke verenigingsleven in de parochie. Hier worden de eetdagen gehouden die het noodzakelijke geld voor de werking in het laatje kan brengen, hier worden de eigen activiteiten, knutselen, voordrachten, kooklessen, danslessen en diens meer gehouden.

De Zaal Den Abt is ook in het kader van een noodplan aangeduid als opvangcentrum. In dit verband is er een sleutelkastje geïnstalleerd waardoor de brandweer altijd toegang kan hebben tot de zaal in geval van een noodsituatie.

In de toekomst wordt gestreefd om de zaal verder aan te wenden als buurthuis of /en als buurtrestaurant. Op deze manier kan de zaal ook bijdragen in de strijd tegen vereenzaming en biedt het een alternatief voor de afschaffing van de warme maaltijdbedelingen door het OCMW. Momenteel lopen er gesprekken om een project op te zetten met de mensen van de buurtkar om het buurtrestaurant te lanceren.

De VZW Den Abt zorgt voor het dagdagelijkse beheer van de zaal, de verhuur en de ter beschikking stelling voor diverse activiteiten voor de lokale gemeenschap. Om dit financieel mogelijk te maken kan er beroep gedaan worden op vrijwilligers die deze taak zonder enig vergoeding ter harte nemen.

3 Voetbalterreinen

Twee terreinen gelegen binnen de site van de voetbalploeg zijn eigendom van de kerkfabriek. Deze worden verhuurd aan de voetbalploeg.

4 Oude schoollokalen

De schoollokalen zijn via een erfpacht overeenkomst in beheer gegeven aan de gemeente met als doel de lokalen ter beschikking te stellen van de verenigingen.

In de toekomst is deze constructie verder te behouden. De resterende looptijd van de huidige erfpachtovereenkomst bedraagt momenteel nog 15 jaar.

5 Catechese en vergaderlokalen oud schoolhuis

In het oude schoolhuis in eigendom en beheer van de kerkfabriek werden 3 lokalen voor vergaderingen en catechese ingericht. Deze vergaderzalen worden tot nu toe vooral gebruikt voor de catechese en voor vergaderingen voor parochie de kerkfabriek en verenigingen. Er is geen noodzaak aan bijkomende vergaderzalen in Wolfsdonk.

NOODZAKELIJKE EXPLOITATIETOELAGEN VOOR VERDER GEBRUIK

Voor de puur vaste kosten zoals verzekeringen, verplichte inspecties, onderhoud en nutsvoorzieningen is een bedrag van een bedrag een 10.000 € jaarlijks te voorzien op voorwaarde dat de vrijwilligers het regelmatige poetsen van de kerk zelf voor haar rekening kan blijven nemen.

LOKAAL COMMUNICATIEPLAN

De kerkfabriek heeft een actief communicatiebeleid omtrent belangrijke info en realisaties omtrent het historisch erfgoed waarvoor zij verantwoordelijk is. Naast de informatie opgenomen in het parochieblad en de website van de parochie worden er op regelmatige basis persberichten verzonden. Dit laatste resulteert altijd in de nodige persaandacht in het streeknieuws van de nationale kranten; meermaals ook in een reportage op de regionale TV (ROB) en radio interviews op radio 2. De kerkfabriek benut dan ook volop de opportuniteiten die zich aanbieden naar aanleiding van het bereiken van een aantal belangrijke mijlpalen. Zo werd het beëindigen van de restauratiewerkzaamheden aan de buitenkant van de kerk, samenvallend met het 170 jarige bestaan van de parochiekerk, aangegrepen om een grote historische processie te houden met eucharistieviering, met aansluitend receptie en infotentoonstelling over de geschiedenis van de parochie. In de namiddag werd er verdere omkadering voorzien door de organisatie van de eerste grote "Wolfsfeesten". Het is trouwens ook op het "Wolfsfeest" van september 2014 dat het beëindigen van de studie over het kerkhof Wolfsdonk werd aangegrepen om het eerste infobord met QR code van I-Beaken te onthullen. Het scannen van de QR codes met smartphone is een nieuwe innovatieve manier om ook de jongere generaties ten volle te kunnen bereiken bij ontsluitingsprojecten erfgoed.

Dit communicatiebeleid zal in functie van de uit te breiden valorisatieactiviteiten worden verdergezet in samenwerking met de verschillende partners. Voor zaal Den Abt werd ondertussen een website uitgebouwd. De website Verhalen verbinden platteland (Uit een Europees Project) en de website Sint-Pieter Langdorp zal worden samengevoegd.